REGULA INSTITUTI PETRINI

SEU

PRAXIS QUOTIDIANARUM EXERCITATIONUM SACERDOTIS, ET CURATORIS ANIMARUM,

Ut ritè, ac meritoriè fiant,
Ex Sacra Scriptura, & SS. Patribus desumpta,

AUCTORE
CAROLO ANDREA BASSO, Theologo, Oblato, Præposito Burgi Tritij.

OLIM EDITA.
Nunc in gratiam Cleri Sæcularis recusa Anno Domini 1707,
Curâ & impensis Perillustris & Reverendissimi Domini LUDOVICI de Kożielsk OGINSKI, Canonici Vilnensis, Præpositi Bobroyscensis.

Constantiæ, dein VILNÆ, Typis Vniversitatis Societ: JESV.

REIMPRIMATUR.

Concedit Officium Consistoriale Vilnense.

Ertar Camald. Eremi Vigrensis. mpp.

PRÆFATIO.

Ad
Benevolum Lectorem,
Clericum ſæcularem.

T*Ametſi ſuaviſſima Lex Chriſti Evangelica omnium in terris degentium Chriſticolûm, univerſalis extet vivendi Regula, nihilo ſeciùs varia à varijs Fundatoribus* Inſtituta & Ordi-

 nes

nes diversas sortiti sunt Regulas, quas juxta, Claustrales Religiosi suam contemplativam, vel mixtam moderantur vitam, solùm communis sacri Evangelij doctrina generalem, non particularem vivendi modum INSTITUTO præscribit PETRINO, cui D. PETRUS Apostolorum Princeps à Primatu suo primævam indidit nomenclaturam: qui creaturis suis à primordio novi mundi, in die Pentecostes Divino Flamine inflammati, diversa orbis climata felicissima sorte divisit, ut oves mundanas in sæculo degentes ad pingvia veracis Ecclesiæ pascua minarent, fertili Divini Verbi pastu foverent, errantes in unitatem reducerent, morbidas, ac sauciatas sanarent vino correptionis, intermixto commiserationis oleo, & inermes à rapidissimo luporum voracium incursu armis justitiæ tuerentur; imò juxta communem sacri Evangelij Regulam, mores, & vitam instituerent.

Perbellè interim dixeris, si Religiosorum æqué, ac Clericorum sæcularium vitam apellaveris navim, Religiosorum de levigatis lignis, ac validissimis disciplinæ monasticæ repagulis ritè combinatam, imò strictissimo trini voti funiculo arctissimè alligatam, in portu securitatis immorantem, Clericorum verò sæcularium forti quidem de ligno solida

sacrorum ordinum compagine coadunatam, strictis quidem pudicitiæ clavis constrictam, sed solutam, & in altum vastissimi mundi maris deductam; nonnè Religiosorum navis in portu plerumq; sudo, serenoq; cœlo, ac pacatissima vitæ fruitur malacia? Clericorum verò in medijs æstuantium, & impellentium tentationum fluctibus agitatur, inter Syrtes terrenorum desideriorum, Charybdes vehementissimorum motuum, tum concupiscibilium, tum irascibilium, & inter Scyllas peccandi occasionum continuas periculosissimè fluctuat? ne Religiosorum navis firmissima in portu Regularum solidè contecta est? nonnonnè pluviarum & imbrium grandinumq; inundantes injurias, eorum fortitudo infringit, tempestatum contumaciam obedientia elidit, rimas libidinis impuræ fatiscentes mox linum castitatis obstruit, inflammatos iracundiæ vapores extinguit mansuetudo, inundantes intemperantiæ humores sobrietas suffocat, merces temporalium bonorum navim nimium onerantes, subito paupertas voluntaria in flexuosos pauperum sinus immittit? verbo concludam, hac in Religionis navi vera securitas, pacis tranquillitas, & conscientiæ gaudium, quis non sine remora hanc conscendat navim?

Quamobrem sicuti antiqui Sanctitatis Magistri

gistri, ac Religiosorum Fundatores Ordinum SS. Basilius, Augustinus, Bruno, Dominicus, Franciscus, &c. sibi suisq; sectatoribus de Scripturis Sacris certas vivendi normas, ac Regulas compilarunt, quibus vitam, ac mores accommodando inhabitare possentunius moris in domo. Psal. 67. Deumq; in vero morum, animorumq; consensu, quærerent, ac invenirent: simili modo, ac ratione certas egoRegulas non Grammaticas, Rhetoricas, Philosophicas, Mathematicas, aut Theologicas speculativas, quibus docetur, ac discitur vel sine errore, vel ornatè, vel demonstrativè de naturalibus, aut de Deo, de Divinis, atq; cœlestibus discurrere: sed Theologico-Asceticas, quibus (etsi Clericorum navis in medio Oceani innumeris periculis, ventorum scilicet vanæ gloriæ exagitationibus, scandalorum durissimis petris, rerum terrenarum scopulis, castitatis syrtibus, temperantiæ voraginibus, verbo dicam specialioribus destituta auxilijs, undequaq; naufragijs exposita sit) non tam doceatur, quam discatur, benè ordinatè, vitæ cursum instituere, & vultûs usq;, Petrinam Cymbam remigantibus in sudore Ecclesiasticis Naucleris, ad portum felicitatis æternæ perducere valeant: quemadmodum enim navis in securitate subsistit etiam in medijs fluctibus, si vel Anchoræ ungvibus in petras fixis, vel certis ac firmis alligata funicu-

)()(

lis hæret. Ita planè Navicula Petri, aut forsan meliùs dixerim Navicula Christi, & Apostolorum suorum in medijs agitata fallacis mundi fluctibus securissima subsistet, si certis ordinationibus, ac decretis alligata hæreat: Ad quid enim S. Raymundus, & Gratianus ex SS. Patribus in Corpore juris Canonici tot congregarunt sensus, ac sententias SS. Patrum: ad quid tot leges, Canones, Decreta in Decretalibus: ad quid tot Bullæ summorum Pontificum, quàm ut sacris ac sanctis omnis Clericorum status ab infimo usq; ad summum ligetur funiculis: Hos Canones, si quis discat, atq; observaverit, non tam facilè offendet contra justitiam: meas verò Regulas, si quis observet, non offendet Deum, nec proximum, neque animam suam omni thesauro pretiosiorem; sed, minimè saxum inter, & saxum hæsitans, aspirante Spiritûs Sancti Zephyro perget, quo tendere debent omnes ad salutis portum Deum, finem nostrum unicum, ab ultimum. Vtinam omnes, ac singuli præcipuè Adm. Reverendi Domini Clerici sicut & Venerandi Religiosi caperent ac intelligerent, ac novissima tanquam unicam polarem stellam prævidentes sua gubernacula eò potissimum dirigerent, ne à recta vivendi norma vel aberrantes, vel excedentes, ultimum ad quem creati & vocati sunt scopum assequerentur: quod ut fa-

cilius

ciliùs ac fœliciùs ad opus redigi possit, opusculum hoc meum Venerabilissimo Clero dedico ac consecro. Vale in Domino, strenuè labora, pati non detrecta, & plurima, si velis, efficaciter merita lucraberis.

IN-

INDEX.

REGULA I.

Tempus fructuosè Clericus Sæcularis impendat, parva non negligat, dignè DEO inserviat, sibi & alijs studeat, minima etiam peccata vitet multa scire, & rectè vivere satagat, functiones suas benè, & perfectè peragat, ordinem institutum rerum agendarum quotidiè exactè observet, strenuè, & perseveranter in vinea Domini laboret.

REGULA II.

Somnus sit moderatus, juxta tritum: *Septem horas dormisse sat est, juveniq́;, seniq́;.* Hora surgendi è lecto æstate sit 4ta, hyeme 5ta.

REGULA III.

Vestitus Clerici Sæcularis sit

ſecundùm ſtatûs dignitatem, & gradum honeſtus, & decens, nec ſapiat ſæculi faſtum.

REGULA IV.

Primus animæ cibus ſit mentalis oratio, quæ pridiè memoriæ tradita, ore intellectûs probè maſticetur, per palatum voluntatis, affectuum, in ſtomachum animæ deglutiatur, & fructuoſè concoquatur.

REGULA V.

Mentalem orationem recipiat vocalis, recitato priùs veſperè, vel jam manè Matutino cum Laudibus, pro temporis occaſione devotè, ac attentè oret Primam, Tertiam, & Sextam flectendo, ſtando verò à Paſchate usq; ad Dominicam SS. Trinitatis, ad uſitatum modum S. Caroli Borómæi.

RE-

REGULA VI.

Confeſſionis Sacramentalis uſus, ſi non quotidianus, ſaltem frequens ſit Clero Sæculari commendatus.

REGULA VII.

Purus mente & corpore præparatus precibus præmiſſis, virtutum ornatu, humiliato corde, pijſſimisq́; affectibus accedat ad Altare, Sacroſanctæ Miſſæ tremendum ſacrificium, non nimis lentè, nec nimis properè, ne tædio afficiatur populus, rubricas exactiſſimè obſervando, devotiſſimè celebret; finito Sacro gratiarum actionem tum vocaliter, tum mentaliter DEO referat, eamq́; recitatione Horæ Nonæ claudat.

REGULA VIII.

Clericus curatus omni horâ requiſitus, ſit paratus Sacramentorum adminiſtrationem puriſſimâ

conſcientiâ, ſine animæ ſuæ detrimento, & magna cum cordis hilaritate, promptitudine, non attenta laboris arduitate petentibus exactè, & ſolerter deſerviat.

REGULA IX.

Oculus Domini, ceu præſentia divina ante oculos mentis, veluti ſcopus omnium cogitationum, & actionum ſemper habendus.

REGULA X.

Finito Miſſæ ſacrificio, Clero Sæculari ſtudium ſacræ Scripturæ, Caſuum Conſcientiæ, & Concionum, ad prandium usq; maximè commendatur.

REGULA XI.

De omnibus matutinis actionibus fiat ante prandium diſcuſſio Conſcientiæ.

REGULA XII.

Prandium ſit frugale, non vo-

ſuptuoſum, nec in cibo, & potu ſuperfluum, eiq; adhibeatur lectio libri ſpiritualis.

REGULA XIII.

Ad concoctionem ciborum poſt refectionem prandij, requiritur recreatio, & honeſta converſatio.

REGULA XIV.

Dœmon meridianus maximè infeſtus vincendus eſt ingreſſu Eccleſiæ, adoratione Euchariſtiæ, recitatione Officij B. V. MARIÆ, veneratione SS. Patronorum, in ornandis altaribus, vel alio honeſto manuali opere.

REGULA XV.

Singulare Charitatis opus eſt, viſitare infirmos, quod non pigeat Curatorem Clericum hilari animo ſubire, ex eo enim in dilectione firmabitur.

REGULA XVI.

Verbum DEI Clericus Sæcularis, ſive curatus, ſive incuratus non ſolùm attentè legat, alijs cum pio fervore prædicet, ſed & ab alijs fructuoſè audiat.

REGULA XVII.

Clerici Congregationem Spiritualem crebrius inſtituant, conferendo inter ſe non ſolùm de fervente & frequente Verbi DEI prædicatione, Catechizatione, vitiorum extirpatione, virtutum implantatione, earum incremento, devotione in SS. Euchariſtiam, B. V. MARIAM, & alios Sanctos, ſed & de proprio virtutum ſtudio, & profectu.

REGULA XVIII.

Mortificationis ſtudium Clerico Sæculari, vel maximè neceſſarium, ejus enim uſus, eſt ad perfectionem

ctionem proximus gradus.

REGULA XIX.

Fragmenta temporis studiosè à Clero Sæculari colligenda, ne pereant.

REGULA XX.

Præparet se Clericus Sæcularis quotidie ad felicem mortis horam à DEO consequendam.

REGULA XXI.

De omnibus diei peractæ cogitationibus, & actionibus Clericus Sæcularis vesperè ante cubitum conscientiam suam seriò discutiat, contritionem veram eliciat, & firmissimum emendandi propositum statuat.

REGULA XXII.

Nocturna quies, sive dormitio Clerici Sæcularis sit in lecto non nimis exquisitè composito, & adeò molli, sed honesto, ut in eo cor-

pus tantùm quiescat, non delicietur.

Et quicunq; hanc Regulam secuti fuerint, Pax super illos, & misericordia, & super Israël DEI. S. Paul: ad Galat: c. 6. v. 16.

REGULA I.
INSTITUTI PETRINI.

Tempus fructuosè Clericus Sæcularis impendat, parva non negligat, dignè DEO inserviat, sibi, & alijs studeat, minima etiam peccata vitet, multa scire, & rectè vivere satagat, functiones suas benè, & perfectè peragat, ordinem institutum rerum agendarum quotidie exactè observet, strenuè, & perseveranter in vinea Domini laboret.

Ante-

ANtequam ad rem noſtram propiùs accedamus, hæc pauca, quæſo, Venerabilis Clere Sæcularis, menti tuæ ſixa perpetuò remaneant, deſumpta ex SS. Patribus, revocanda ad opus.

I. Nihil pretioſius tempore, nihilque carius, ſed prô dolor! (*inquit B. Laurentius Iuſtinianus lib: de vitæ ſolit: c.* 10.) penè ab omnibus nihil habetur vilius, nihil tractatur inutilius, nihil indignius poſſidetur. Nullum temporis momentum præterit, in quo merita non valeamus cumulare, ſed nihil pariter velocius, & celerius tempore. Volat irrevocabile verbum, volat irremeabile tempus, nec advertit inſipiens quid amittat. Sapienter dixit D. Bernardus.

II. Præſentis diei cura haben-

da eſt, nam procraſtinatio ad virtutem ſemper nocuit. Noli dicere, *inquit S. Ephrem Tr. 2. in doct: var: c. 47.* quieſce hodie, cras operaberis, nequaquam, ſed hodie operare, & de craſtino curæ Domino erit. *Addit S. Bonaventura P. 2. ſte p. 21. c. 1.* Dies, vel hora, quæ negligenter officiata pertranſierit, nequaquam ulterius poterit revocari; cum temporis ſequentis officium, ſuam nihilominus diligentiam requirat. Tum deinde: Incertum eſt, (*ait Gerſon inſignis Theologus T. 2. de Præp. vel Mi.*) utrum craſtina die tempus habiturus ſis, aut certè ita aptum, ut habes hodie. Qui non eſt hodie, cras minus aptus erit.

Ergo optimè concludit Apoſtolus: Bonum facientes non deficiamus

ciamus, tempore enim suo metemus. *Ad Galat. c. 6. v. 9.* At non poteris congruo tempore metere æternitatis præmia, nisi etiam congruo tempore seminaveris: hoc autem congruum tempus est hodierna dies.

III. Cum de tuo, vel aliorum spirituali profectu agitur, nihil parvi æstimandum est. Rejicere enim parva, cùm non possis magna, extremæ dementiæ est, *ait D. Chrysostomus.* Qui aurum ex arenis auriferorum fluminum colligunt, non negligunt minutissima hujus metalli grana, etsi arenis ipsis non majora, & tamen paulatim integras civitates auro replent, & locupletant, *Ael. Theol. Cap.* Quare omnes lucri spiritualis occasiones non sunt dimittendæ, nam incrementum addunt ad

meritum, & si spernuntur, non semper sunt ad manum. Pessulum ostij mei aperui Dilecto meo, *inquit Sponsa Cant. c. 5. v. 6.* Verùm, quia non tempestivè aperuit, cum ab illo rogaretur, ipsius aspectu privata, remansit; at ille jam declinaverat, atq; transierat.

IV. *Ex D. Ambrosio de fuga sæculi c. 1.* Cui DEUS portio est, nihil curare debet, præter Deum. Hoc primum & maximum negotium, ut dignè DEO servias in ea vocatione, in qua positus es. Hoc unum negotium, si benè egeris, æterna merces; si verò malè, etsi quæcunq; alia negotia benè tractaveris, sempiterna damnatio manet, *inquit S. Isidorus lib: 3. Sent. c.* 28. Idcirco scopus tuæ vocationis quotidie mente recolendus est, & te ipsum illis verbis D. Bernardi interpella: Ber-

Bernarde! Bernarde! ad quid venisti? Ad quid Sacerdotalem dignitatem consecutus es? Ad quid Canonicalem præbendam? Ad quid pastoralem curam? nunquid, ut te ipsum, & alios perdas? nequaquam, sed ut tuam salutem facilius consequaris, & aliorum quoque opereris. Hoc itaq; age, quod agis; quidquid aliud, præter hoc egeris, tanquam otiosus, & inutilis servus damnaberis: Sic D. Bernardus loquens de Religiosis *lib. de vitæ solit.* Quodcunq; agit, quod propter hoc non agit, ut DEO serviatur, in eo, quod agit, otiatur.

V. Recupera proximum tuum secundum virtutem tuam, & attende tibi. *Eccl. c. 29. v. 27.* Hoc sapientis monitum perpetuò ante oculos tuos versetur. Nam prudentis

dentis viri eſt, (*inquit Magnus Gregorius in c. 5. lib. 1. Reg.*)ſic lucra aliorum expetere, ut ſui nulla damna patiatur, & de abundantia ſua ſic alijs tribuit, ut ſuæ plenitudinis aliquid non amittat. Sic oleum alijs præbere nititur, ut à ſe fomenta luminis non tollat, ut dum alios illuminat, ſe ipſum non extinguat. Etenim juxta Salvatoris noſtri ſententiam: Quid prodeſt homini, ſi univerſum mundum lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum patiatur? *Matth: c. 16. v. 26.*

VI. Ex D. Bernardo *ſerm. de trip. cuſt.* Quò nitidiores ſunt manus, eò gravius minor in eis nævus offendit, & ſicut pretioſam veſtem exigua quævis macula decolorat; nobis ad immunditiam, minima quædam inobedientia ſufficit

ficit; nec jam nævus eſt, ſed gravis macula, ſi in actionibus noſtris, vel minor reſidet negligentia mandatorum. Rationem reddit S. Iſidorus Hiſpalenſis *lib.* 2. *ſent. c.* 12. Quia tantò majus cognoſcitur eſſe peccatum, quantò major, qui peccat, habetur. Creſcit enim delicti cumulus, juxta ordinem meritorum.

VII. Quinimò addit Thomas à Kempis, de imitatione Chriſti *lib.* 1. *c.* 2. Quantò etiam plus, & meliùs ſcis, tantò exactius judicaberis, niſi ſanctius vixeris. Noli ergo extolli de aliqua arte, vel ſcientia, ſed potius time de data tibi notitia. Quod egregia ſimilitudine D. Bernardi confirmari poteſt: Cibus indigeſtus, & qui bonam non habet decoctionem, malos humores generat, & corrumpit cor-

pus

pus, & non nutrit. Ita & multa ſcientia ingeſta ſtomacho animæ, qui eſt memoria, ſi decocta igne Charitatis non fuerit, & ſi per quosdam actus animæ, mores ſcilicet, atq; actus transfuſa, atq; digeſta, quatenùs ipſa de bonis, quæ noverit, vita atteſtante, & moribus bona efficiatur; nonnè illa ſcientia reputabitur in peccatum, tanquam cibus in pravos, noxiosque humores? An non malus humor peccatum? An non mali humores pravi mores? An non inflationes, & torſiones in conſcientia ſuſtinebit, qui hujusmodi eſt, ſciens videlicet bonum, & non faciens. Hactenùs D. Bernardus *ſerm.* 36. *in Cant.*

VIII. Optimè concludit S. Iſidorus *lib.* 2. *de ſerv. cap.* 1. Utile eſt multa ſcire, & rectè vivere.

Quod

Quòd ſi utrumq; non valemus, melius eſt, ut bene vivendi ſtudium, quàm multa ſciendi ſequamur; non pertinere ad beatitudinem conſequendam ſcientiam rerum; nec eſſe beatum, multa ſcire, ſed eſſe magnum, beatè vivere. Huic axiomati ſe ſubſcribit B. Petrus Damianus *Ep.* 144. hanc doctrinam Sacerdoti accommodans. Quòd ſi Sacerdos, inquit, ad utrumq; non ſufficit, videlicet, ut de vita clarus, & doctrina ſit profluus, melior eſt vita proculdubiò, quàm doctrina. Dulcior eſt quippe fructus operum, quàm folia nuda verborum.

IX. Verùm ne deſpondeas animo in re tam magni momenti, profectus tuus ſpiritualis poſitus eſt, non in multis extraordinarijs, aut ſpecioſis rebus agendis, ſed in

ministerijs, & functionibus, tuo muneri congruentibus, bene & perfectè peractis: Mandatum hoc, quod ego præcipio tibi hodie, non supra te est, nec procul positum, nec in Cœlo situm, ut possis dicere, quis nostrûm valet ad Cœlum ascendere, ut deferat illud ad nos, ut audiamus, atq; opere compleamus? neq; trans mare positum, ut causeris, & dicas; quis ex nobis potest transfretare mare, & illud ad nos usq; deferre: ut possimus illud audire, & facere, quod præceptum est? Sed juxta te est sermo valdè in ore tuo, & in corde tuo, ut facias. *Deut. c. 30. v. 11.* Pastor es, boni pastoris partes strenuè tuêre. Canonicus es, boni Canonici ministerium imple. Sacerdos, & Sacerdotalem dignitatem cum vitæ sanctitate conjun-

ge, esto Sacerdos officio, & moribus, Missam dignè celebra. Si tuas in tuo munere partes expleveris, non erit, quod à te DEUS ulteriùs requirat.

X. Verùm adverte, quod te monet Joannes Gerson *Dial. inter Fran. & Aug.* DEUS non remunerat verba, sed Adverbia. Hoc est, non quascunq; actiones, sed quæ benè, & meritoriè fiunt, remunerat DEUS. Ex illo Deuteronomij *c.* 16. *v.* 20. hausit hoc Gerson: Justè, quod justum est, persequeris, ut vivas, & possideas terram, quam Dominus DEUS tuus dederit tibi. Et Sapientiæ *cap.* 6. *v.* 11. Qui custodiunt justa, justè justificabuntur. In quæ verba sic S. Cyprianus de singularitate Clericorum: Non benè succedit, quidquid agitur passim, & sanctum

non

non eſt, quod agitur ſanctum, niſi ſanctè, quod ſanctum eſt, peragatur. Et tunc juſta injuſtè facimus, cùm ea non ad debitum finem referimus: Sapienter inquid D. Gregorius *lib. 9. Mor. cap.* 13. Non fuiſſe Jeroſolimis, ſed Jeroſolimis benè vixiſſe laudandum eſt dixit S. Hieronymus *cap.* 13. *ad Paul.*

XI. In tuis functionibus obeundis, ex doctrina D. Baſilij *serm. de ambit. ver.* Nullum omninò ſit erratum, quod parvi pendas, eſto, quamvis illud tenuiſſimâ beſtiolâ minutius ſit, potiùsq; eò magis ſedulò contende, ut per pœnitentiam illud emendes: & alio in loco *in Reg.* Nihil oportet contemni, tanquam parvum. Addit rationem D. Chryſoſtomus *Hom.* 27. *in Evang.* Quia citò ex parvis maxi-

ma

ma fiunt negligentiâ noſtrâ. Et ſi torporem mentis excuſſeris, ſeriòque tui officij dignitatem, atq; præſtantiam agnoveris, ſi à torpore mentis evigilaveris, utar verbis S. Iſidori Hiſpalenſis *l.* 2. *ſerm.* 30. Ea, quæ levia exiſtimabas, confeſtim qualia horrenda, atq; atrocia pertimeſces.

XII. Ordo aliquis, quo tuas actiones dirigas per totam diem, omninò tibi præſcribendus eſt. *Nam quæ ordinatè fiunt, bene fiunt, & homo inordinatus, & ſi ſolus eſt, ipſe ſibi eſt turba,* egregiè ſcripſit Magnus ille Gvilielmus.

Erit hic ordo, & partitio, atq; diſtributio diurni, nocturnique temporis, quaſi monitor quidam, ſeu tanquam horologium annulare rotatum, quod ictibus, & punctiunculis digito impreſſis te ipſum

psum excitabit, ad singulas actiones, suo loco, tempore, & modo perficiendas. Quicunq; perfectionis studiosi, etiam in vita privata, Ordinem aliquem piarum actionum, ac etiam domesticorum negotiorum diu, noctuq; sibi præscripserunt, & accuratissimè servaverunt. Si verò in regimine animarum es constitutus, hoc est in officina dilectionis DEI, & proximi, hîc quoque, nisi aliquis ordo servetur, non raró à Spiritualibus ad temporalia rapieris: Vera charitas sine ordine nequit esse. Qualis autem sit ordo, disce ex D. Gregorio Nazianzeno *in Apologo*. Officium Sacerdotale circa hunc duplicem cardinem versatur. Primo, in anima sua purgari debet, deindè purgare alios: sibi sapere, & alios sapientiores efficere

re. Lumen esse, & cæteros illustrare. Alioquin illa tibi jure usurpare poteris: Posuerunt me custodem in vineis, & vineam meam non custodivi. *Cant. c. 1. v. 6. Tunc autem non custodimus, quia dum extraneis actionibus implicamur, ministerium nostræ salutis negligimus*, bene exposuit Magnus Gregorius *Homil. 17. in Evang.*

Concludit omnia Thomas à Kempis *vallis Lilij c. 17.* Nihil utilius, & salubrius cupienti ad vitam æternam pervenire, quàm semper cogitare de animæ suæ salute. Lege, & percurre omnia, non est salus animæ, nisi in Deo, & in bona vita. Nec quæso, te terreat labor. Modicum, siquidem nunc laborabis, & magnam requiem, imò perpetuam lætitiam invenies. Si tu permanseris fidelis,

& fer-

& fervidus in agendo, DEUS pro-culdubiò erit fidelis, & locuples in retribuendo. Idem Thomas *lib.* 1. *de imit. Christi c.* 25.

REGULA II.

Somnus sit moderatus juxta tritum: Septem horas dormisse sat est juvenique, senique. *Hora surgendi è lecto æstate sit 4ta, hyeme 5ta.*

Hisce quasi fundamentis jactis ab hac actione, quæ tibi prima in die occurrit sumamus initium.

Debet esse post moderatum somnum, quo vires corporis reficiantur, non autem saginetur corpus, & acies mentis obtundatur. Si es curator animarum, nonnè speculatoris officio fungeris? An non dormit, qui custodit Israël? Ecce boni & vigilantis Pastoris nota: Die, noctuq; æstu urebar, &

ge-

gelu, fugiebatq; somnus ab oculis meis. *Genes. c.* 31. *v.* 40. dicebat Jacob de se ipso. Si sic laborat, & vigilat, qui pascit oves Laban, quanto labori, quantisq; vigilijs intendere debet, qui pascit oves Dei? inquit Magnus Gregorius *Epist.* 48. *ad Arium.* Et Lucæ *cap.* 2. *v.* 8. legimus. Pastores erant in regione eadem vigilantes, & vigilias noctis custodientes super gregem suum, & claritas Dei circumfulsit eos. Sed quorsum vigilantes pastores claritas Dei circumfulget? ait hoc loco Beda: Nisi quia illi præ cæteris videre sublimia merentur, qui fidelibus gregibus præesse sollicitè sciunt, dumq; ipsi piè super gregẽ vigilant, divina semper gratia super eos largiùs coruscat.

Si pondus animarum tuis ſuper impoſitum humeris ſeriò cogitares, fugeret proculdubio ſomnus ab oculis tuis, quinimò illis Salomonis verbis teipſum excitares: Fili mi, ſi ſpoponderis pro amico tuo, defixiſti apud extraneum animam tuam, illaqueatus es verbis oris tui: & captus ſermonibus tuis. Fac ergò, quod dico tibi, Fili mi, & temetipſum libera, quia incidiſti in manus proximi tui, diſcurre, feſtina, ſuſcita amicum tuum, ne dederis ſomnum oculis tuis, neq; dormitent palpebræ tuæ. *Proverb. cap.* 8. *v.* 1. 2. 3. 4.

Si verò Canonicus es, & *Sacerdos*, præco es divinarum laudum, & Mediatoris inter Deum, & populum partes tueris. Sed quid magis huic muneri congru-

ens,

ens, quàm ineunte die hymnis, & canticis Creatorem tuum venerari? Ne de te conqueratur Deus: Ubi eras, cùm me laudarent aſtra matutina, & jubilarent omnes filij Dei? *Iob cap.* 38. *v.* 7. Profectò culpa levis non eſt, *Inquit D. Ambroſius ſerm.* 19. *in p.* 118. Si te otioſum in ſtratis radius Solis orientis inverecundo pudore conveniat, & lux clara feriat oculos, ſomnolento adhuc torpore depreſſos. Arguit nos tanti temporis ſpatium ſine ullius devotionis munere, ac ſacrificij oblatione feriata tranſmiſſum, occurre ergo ad ſolis ortum, ut te oriens inveniat paratum. Si hunc Solem præveneris, aſpicies Chriſtum illuminantẽ, ipſe priùs in tui cordis illuceſcet arcano.

A ſomno experrectus, ut te

monet B. Laurentius Juſtinianus c. 10. *de diſcip.* Prima vox, prima cogitatio, primus affectus tuus divinam reſonet laudem, & ignitam ad Deum dirigat ſupplicationem. An neſcis, quia primitias tui cordis, & oris quotidie Deo debeas? Orto jam die benedic Creatorē Cœli, & terræ, qui tibi adhuc ſpatiū bene vivēdi cōceſſit. Chriſtus vivere tibi ſit, & cuncta opera tua ad Chriſti dirige laudē. Ipſe eſt ſpes tua tota, & præmiū æternale, *ait Thomas à Kempis Exerc. ſpirit. cap.* 2. Novo fervore concepto excita teipſum, ad labores pro Dei gloria, & ſalute animarum in illa die alacriùs perferendos. Capita meditationis, quæ præcedēte Veſpere paraſti, in memoriā revoca, ſic enim magìs collectus, atq; diſpo-

ſpoſitus ad orationem accedes.

Surge properè & velociter, nec te frices in lecto. Cogita campanæ ſignum ſummi Regis nuntiũ eſſe, qui te ad ſua juſſa exequenda vocat, occurre ſine mora ad ejus imperiũ; Surge Frater, qui dormis, & illuminabit te Chriſtus. Surge piger, campana pulſat, vocat te Chriſtus. Surge citò: periculũ eſt in mora. Ecce IESUS venit cum MARIA, & omnis Angelorum chorus te exſpectat cum corona, quam potes promereri in hac hora. ſed Sathan è contrario ſuggerit: jace, & dormi, adhuc tempeſtivè venies: Sic ſuadet, & blanditur caro fragilis, trahit, & decipit callidus hoſtis. Hucuſq; *Thomas Kemp: de Cantu Eccleſ.*

REGULA III.

Veſtitus Clerici Sæcularis ſit ſe-

cundùm ſtatûs dignitatem, & gradum, honeſtus, & decens, nec ſapiat ſæculi faſtum.

IN aſſumendis veſtibus honeſtè te geras, nuditatem devita, te ipſum reverere, Angelum tuæ cuſtodiæ deputatum attende; Non te more aulicorũ geras, non moroſum, nec nimis curioſum, & exquiſitum circa corporis amictum præbeas. Veſtium curioſitas, deformitatis mentiũ, & morum inditium eſt. Sapienter ſcripſit D. Bernardus *Lib.* 3. *de conſid.* Et alio in loco *in Apol. Agul.* Non tantùm curaretur corporis cultus, niſi priùs neglecta fuiſſet mens inculta virtutibus. Severus Imperator teſte Bruſonio *Lib.* 3. *c.* 15. cuidam admiranti, quòd viliore amictu uteretur, dixit: Imperatoria Majeſtas vir-

virtute cõſtat, non corporis cultu. Quid de Sacerdotali dignitate?

In externo etiam corporis cultu eam modeſtiam Clericus ſæcularis ſervet, quæ ſuæ dignitati reſpondeat, & proximum ædificet. Quidquid enim à Sacerdote proficiſcitur, vel circa illum eſt, ita debet eſſe ordinatum, & compoſitum, ut non niſi humilitatem, ſanctitatem, & ſæculi contẽptum indicet. Et incredibile eſt, quantoperè ſacerdotem apud populũ commendet humilis, ſed gravis, & modeſtus veſtitus. Quare caveat, ne in veſtitu nimis ſit exquiſitus, quod eſt unum extremũ fugiendum, neve nimis neglectus, quod eſt alterum vitandum, ſed eo habitu incedat, qui uti proprius, & ſingularis ob perſonam,

quam profitetur, illi præſcriptus fuit.

Primum extremum ut fugiat, proderit, ſi conſideret, in hac nimis accurata, & exquiſita cura, & uſu veſtium ineſſe peccatum, nec meo judicio leve, datur ſiquidem Sacerdoti, ut de Eccleſiæ reditibus victum, & veſtitum habeat: at non ut vanitatem, vel muliebrẽ luxum ſectetur, & quærat, ſed ut honeſtam, & neceſſariam veſtem induat: Si enim in laicis hominibus hujuſmodi luxum, & vanitatem in veſtibus ita damnamus, ut peccatum etiam eſſe meritò aſſeramus; quid de ſacerdotis nimis exquiſito corporis cultu dicendum erit? Si in Deuteronom: *cap.* 22. *v.* 5. omninò vetitum erat, ne vir uteretur veſte fœminea, quod non tam

de

de forma veſtis accipiendum eſt, quàm de more, ut non ita delicatè, & molliter, ſicut fœminæ veſtes indueret: multò magis cautum eſſe deberet Sacerdoti, more laicorum in veſtitu delicias, & vanitatem ſectari.

Si enim Sacerdos totus eſſet, ut eſſe deberet, in ornatu, & cultu ſpiritûs, & animi, (*cùm omnis gloria filiæ regis ſit ab intùs. Pſal.* 44. v. 14.) ſibiq; eſſet pretioſior anima, quàm corpus, vanum corporis cultum profectò negligeret, ſciens, quòd ſicut mercator pretioſa monilia & gemmas vili capſulâ contegit, ut eas ſecuriùs cuſtodiat, & aſſervet, ita ſalus animæ humili, & modeſto corporis tegumento tutior cõſervatur; etſi Sacerdos in ſortem Domini vocatus mundo abrenuntiavit,

annè in tam accurato vestiū studio, & luxu fidelis habēdus erit? Certè hujusmodi luxus, & mollities vestium non tantùm est inditium efflœminati animi, sed etiam quædam illecebra turpis amoris, & irritamentum concupiscentiæ: quò enim corpus mollius tractatur, eò magis contra spiritum invalescit, & deliciæ vestium ignē libidinis magis incendunt.

Alterum extremū, in quo peccare potest sacerdos, est, si nimis sordidus, & neglectus in vestitu appareat: pari enim modo ornatus, & sordes fugiendæ sunt, ut benè S. Bernardus (*prout Author eius vitæ Gofrid Abbas lib. 3. c. 2. refert*) facto non probabat, & facti rationē reddebat. Nam cùm vixisset, in vestibus ei paupertas semper placuit, sordes nunquam, ni-

nimirum, animi fore indices ajebat, aut negligentis, aut inaniter apud se gloriantis, aut foris gloriam affectantis humanam. Quis non horreat Sacerdotem sordidũ maculosâ veste indutum, illuviosum, sacra tractantem, & sanctis assistentem altaribus, cujus sordes eò magis offendunt astantium oculos, quò minùs latere nõ possunt. Et licèt corporalis munditia Deum, qui purissimus spiritus est, nihil tangat; tamen vult nos non solùm spiritualiter, sed etiam corporaliter mundos esse, quia spiritus mundissimus munditiam diligit. Igitur danda Sacerdoti opera est, ne vel nimis comptus, vel neglectus conspiciatur; multum enim ædificantur populi, cum vident Sacerdotẽ suum religiosè mundũ, extersum in cor-

pore, in vestibus, & in rebus omnibus: atq; inde colligunt interiorem conscientiæ nitorem non minùs illi esse curæ, quàm exteriorem corporis cultum. Tria enim sunt, quæ hominis interiora enuntiant: Amictus corporis, risus dentium, & incessus. *Eccles. cap.* 19. *vers.* 29.

In particulari igitur amictu comam capitis, sive capillos Clerici sæculares non nutriant juxta Decretum S. Pontificis Romani Anniceti Mart. crebrius detondeant, ne defluentes super humeros vestes sacras in celebratione Missæ demaculent; Coronā pro conditione statûs majorē, vel minorem radere soleant, in ea spinosam Christi meditando coronam. Quò ad Barbam, quæ virorum ornamentum, & decus est,

ho-

hominemq; venerandum reddit, & ideò à Theocrito venerabilis, ac venusta indigetatur; hinc qui pilos barbæ imminuit, venerationem iminuere conatur, nulla extat lex, barbam gestare, vel eam mento abradere, interim tamen legitur Aaronē veteris testamēti summum Sacerdotem, & Christum Dominum novi Testamenti legislatorem, ac Sacerdotē æternum secundum ordinem Melchisedech etiā Barbam gestâsse, quæ eorum facies in terris ornabat, & auctoritatem augebat.

Toga oblonga ex materia nigra sit, non sapiat splendorem sæcularem: rure degentibus Clericis ob frequentiores excursiones brevior ad suras: in urbibus verò oblongior ad talos usque, hinc talaris dicitur: Manicæ ex

damaſcena nigra non niſi in dignitate conſtitutos, & graduatos decent: Collare non ſit nimis longum ad modum ſæcularium.

Cingulũ, quo veſtes laxæ ſtringuntur, utpote ſymbolum caſtitatis, extinctionis omnis motûs carnalis, refrenationis omnium ſuperfluitatum, & modeſtiæ, ſemper geſtent, & juxta monitum Chriſti. *Lucæ cap.* 12. Lumbos ſuos eo præcingant, præcipuè dũ peregrè proficiſcuntur ad differentiã Præconum acatholicorum, qui velut ſimiæ Sacerdotes ſæculares in veſtitu exteriore æmulãtur in omnibus, excepto ſolùm cingulo.

Ligulas ex ſerico ad manicas, & faſces ad genua tanquam muliebres nugas abijciant, quæ mundi potiùs, quàm ſervum Chriſti e-

xor-

xornant. Tibialibus ex nullo nisi colore nigro se induant: Calceos pictos, nimium elatos, angustos, muliebrem olentes luxũ non deferãt juxta monitũ Synodi Carthaginensis 4ti *cap.* 45. Clericus professionem suam, & habitu, & incessu probet, & ideò nec vestibus, nec calceamentis decorem quærat.

REGULA IV.

Primus animæ cibus sit manè mẽtalis oratio, quæ pridiè memoriæ tradita ore intellectûs probè masticetur, per palatum affectuum in stomachum animæ deglutiatur, & fructuosè concoquatur.

POst surrectionem à lecto, primam horam orationi mentali dabis, hæc prima hora tibi in meditatione omninò impẽdenda est. Do causas. Multa posteà possunt eve-

evenire causâ tui muneris, quæ impediant orationem. In confesso est etiã apud magistros spirituales, Dæmonis esse fraudem manifestam, sæpè nos avocare solere à præsenti studio alicujus boni operis, per spẽ majoris opportunitatis ea mente, ut nihil boni agamus, nihilq; perficiamus, quod non rarò incautis Sacerdotibus solet evenire. Prævidit hoc D. Basilius inter cæteros, nosq; præmonuit his verbis. *Serm. de alt. rei.* Habent enim morẽ hunc Dæmones, ut faciendæ orationis tẽporibus, per speciosam scilicet aliquam laudabilis causæ alicujus simulationem, nobis sedulò auctores sint, ut ab ea nos subducamus, ut quam salutem afferre nobis intelligant, ab ea nos probabiliter adducant. Si ergò Dæmõ

(*ut optimè advertit Climacus Grad.* 18.) cùm ſit infenſiſſimus orationis hoſtis, hoc orationis tempus omni conatu perturbare nititur, tu ad illum ſuperandū teipſum præpara, & hanc horam mordicùs tene. Hæc hora valdè opportuna eſt; quia meliùs meditatio eâ horâ fit; mens etenim magis collecta eſt, nullis adhuc curis diſtracta, corpus ipſum nocturnâ quiete confirmatum commodiùs inſervit animo meditandi. Hoc modo primitias orientis diei, noſq; ſimul Deo dicamus. Cunctæ actiones noſtræ diuturnæ ab ipſo ſumunt exordium, atq; ex eo diriguntur in ſanctum finem, & virtutem haurimus, ut cunctas diligenter, nè imperfectè à nobis fiant, operemur. Quare meritò, qui ſunt ſuæ ſalutis ſtu-

diosi, ex matutina oratione, quales cæteræ diurnæ actiones futuræ sint, facilè colligunt.

Si orationem operi præmiseris, & surgens è lecto primorum motuum initia ab oratione duxeris, aditus peccato in animam non patebit, *inquit S. Ephrem. T.* 1. *Serm. de orat. Dei.* Quòd si hæc hora spirituali aliqua necessitate proximi impediatur, ut evenire potest in eo, qui curam animarum exercet: si hic necessitatis casus prævideri potest, si eris tui profectus spiritualis amans, aliquid tēporis de nocturno somno suffuraberis, quod in hoc tam svavæ mentis pabulo insumas; si verò repentinus, & inexcogitatus casus sit, idem hîc serva, quod in alendo corpore servare soles; nam si horâ consveta

casu

caſu cõtingat, ut cibũ ſumere nõ valeas, in aliam horam refectionem quidem differs, non autem in alteram diem; hoc ipſum præſta in hac refectione animæ tuæ, & eò ſanè diligentiùs, & accuratiùs, quò anima corpore præſtãtior eſt. Omninò nulla prætereat dies ſine ſua linea, ſine uſu orationis mentalis. Sine ſtudio orationis, omnis Religio eſt arida, imperfecta, & ad ruinam properans, egregiè ſcripſit S. Bonavẽtura *de Progreſſu Religionis cap.* 7.

Pueris illis Hæbreorum, qui ad obſequia Regis Babylonis electi erant, & ut ſtarent in conſpectu illius (*ex capite* 1. *Danielis*) conſtituerat Rex annonam per ſingulos dies de cibis ſuis, & de vino, unde bibebat ipſe, ut enutri-

triti tribus annis postea starent in conspectu Regis. Ecce annona, quam de cibis suis cœlestis Rex tibi constituit, ut dignè ad illius famulatum, & colloquium admittaris, vescere quotidie de illa, certè si hoc cibo regio animam tuam enutries, quàm speciosus in illius conspectu appareres, quàm lætus Dominus ad tua vota complenda festinaret?

Verùm convivium hoc spirituale orationis, ita moderaberis, ut intellectui pauca, sed affectui multa fercula apponas; Est quidem necesse, ut præcedat operatio intellectûs, qui facem voluntati nostræ præferat, ut ex ipsa suas operationes exerceat, cùm teste Philosopho: Nihil sit volitum, quod non sit præcognitum: quod confirmat D. Gregorius *Homil.*

26. *super Evang.* Nemo potest diligere, quod prorsus ignorat. Nihilominus in cōsiderationibus intellectûs longiùs immorandum non est, sed omnis consideratio ad excitandum dirigi debet ad pravos amici affectus moderādos, ad acquirendas virtutes, & ad divini amoris augmentum: Volũtas in hoc negotio, ipso intellectu præstantior est: Propterea optimè monet Joannes Gerson *super Magnif. Kelt.* 26. *Lit. D.* Inquiramus quid sit virtus, non ut sciamus, sed ut boni efficiamur. D. quoq; Ambrosius *in Psal.* 118. Meditationis cœlestiũ præceptorum intentio, vel finis operatio est. Quod & illis animalibus *Ezechielis c.* 1. adumbratum fuit, quæ manus sub alis habebant, & manus hominis sub pennis eorũ;

quia intellectûs operatio ad praxim, & ad opus tendere debet.

Quid animæ fideli svavius, quid jucundius esse potest, quàm devotè de Domino Deo suo meditari, ut quem clarâ ac beatificâ visione intueri nec dum valet, saltem per studiosam recordationē, quasi præsentē sibi faciat? *Thomas à Kempis Soliloq. c. 19. Alia vide in Curatore Animarum p. 2. cap. 8. pag. mihi 99.* NB. *Liber planè utilissimus & dignissimus, ut ab omnibus Curatis Clericis Sæcularibus studiosissimé legeretur, & memoriæ imprimeretur.*

REGULA V.

Mentalem orationem recipiat vocalis, recitatio priùs vesperè, vel jam manè Matutino cùm Laudibus, pro temporis occasione devotè, ac attentè oret Primam,

Ter-

Tertiam, & Sextam flectendo, stando verò à Paschate usq; ad Dominicam SS. Trinitatis, ad usitatum modum S. Caroli Borromæi.

AB oratione mentali transi ad vocalem, nisi fortassè muneris tui ratio ad alia pietatis, ac religionis officia te vocet. Optimus sanè transitus ab uno, ad alterum ignem, ab uno modo colloquendi cum Deo, ad aliud colloquij genus, sed tantæ dignitatis & utilitatis, progressus, qui se invicem juvant, mentalis oratio ignẽ parat, vocalis ligna subministrat, quantùm fieri potest, ab invicem sejungi & separari nõ debent.

Sive in Choro, sive extra Chorum, privatim Horas Canonicas recites, cogita hanc præstantis-

ſimam functionē ad officium tuum præcipuè pertinere. Quilibet verò, niſi planè inſipiens ſit, officium ſuum exequitur, & eò ſanè diligentiùs, quò dictum officium fuerit ſublimiùs. Non ergò tanquam onus laborioſum, & gravè, ut nonnulli Sacerdotes falsò ſibi fingunt, & ideò in hoc cenſu perſolvendo adeò ſegnes, & indevotos cùm tœdio ſe præbent, ſed tanquam molliſſimum, & jucundiſſimum munus tibi ipſi perſuade, quid enim excellentiùs eſt, quàm eſſe Præconem divinarum Laudum, legatione fungi apud Deum pro Eccleſia, & Angelorum miniſteriū obire in terris; Sed quid ſuaviùs Pſalmis, & Canticis, attentè, & devotè decantatis? profectò tanto ſapore, ac ſpirituali dulcedine palatum cor-

dis benè affecti replent, reficiuntque, ut breve nimis, nimiùmque velox nonullis probis Sacerdotibus tempus illud videtur, quod ponitur in hac dulcedine degustanda. Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel, & favum ori meo. *Psal.* I. 18. v:

Congruò tẽpore juxta Ecclesiæ consuetudinẽ, Divinũ Officiũ recitabis, quælibet Officij hora proprium tempus assignatum habeat, quod diligenter non servare, modò nõ obstet legitima causa, magnam negligentiam in Sacerdote arguit, necnon tãti ministerij non levem contemptum; Omissio enim circumstantiæ temporis, affectus negligentiæ est, docet S. Thomas *art.* 2. *q.* 54. *art.* 2. *ad* 2. & D. Ambrosius

Lib. 2. de vocat. gent. c. 4. differens de sacrific: Cain, duas caussas assignat, propter quas à Deo rejectum fuit: Quia nimirũ non congruo tempore obtulit, distulit enim illud offerre, & quia sibi electiora servavit. Et verè, quis Princeps non ægrè ferat, atque non indignetur, cùm videt obsequia ab ipso imperata, non suis temporibus à Servis suis illi præstari, sed tempore importuno & præpostero, ut quod manè fieri debet, differatur usque ad meridiem, & usq; ad vesperã? Quantò magis irascetur Dominus universorum, cùm viderit Sacerdotem ad hoc precandi munus præcipuè destinatum, & hujus causâ Christi patrimonio locupletatũ, debitam huius census persolvẽdi horam præterire? Res hæc si-

eut divinam indignationem provocat, ita dœmonibus risum: Nonne ridiculum esset, si meridiem manè appellares, & meridiem vesperam vocares, aut cùm tempus surgendi esset, te ad cubitum parares. Sic cùm matutinas horas post prandij horam recitas, aut Primam, vel Tertiam, cùm jam solis occasus advenit, aut etiam, cùm omnia simul coacervas, haud dubio non abibis impunè; Quemadmodùm nec abijt ab ira Divina illæsus B. Severinus Ecclesiæ Coloniensis Episcopus alioquin vigilantissimus & sanctissimus Præsul, qui in pestilenti voragine ignis purgatorij cremabatur, non aliam quidem ob causam, nisi quia Canonicæ Synaxis officia per distincta horarum spatia nō persolvit, quo im-

perialibus negotijs cõmodiùs ac liberius vacaret. *Vt auctor est Petrus Damiani Lib. de mirac.* Meritò Angelus, qui Eremitam quemdam deficientibus alimentis pascebat, uvas aliquando bonas, aliquando agrestes; quandoque etiam marcidas illi deferebat; qui interrogatus ab eo, quæ esset causa tantæ diversitatis, respondit, se portare uvas bonas, quando officium debitis horis persolvebat; agrestes verò quando præveniebat, marcidas autem quando ultra debitam horam persolvebat. *Iacob. à Graph. cap. 6. paragr.* 14.

Ante divinum officium ex consilio D. Bonaventuræ, præviâ aliquâ oratione te ipsum collige, & noli esse quasi homo, qui tentat Deum. *Eccl. c.* 18. *v.* 23. Ideò

enim

enim tam desides & tepidi sumus in divino officio, quia ante non sumus in aliqua devotione exercitati, & ita sicut intravimus frigidi, eximus corde dissoluti, inquit ille.

Præparatio ad Divinum Officium, ut multa alia prætercam, in duobus consistit: In puritate intentionis & Conscientiæ; Ex intẽtione enim omnis noster profectus pendet; quia qualem nobis finem proposuerimus, tales profectò actiones evadent. Malus homo de malo thesauro profert mala, docuit nos Christus *Lucæ cap. 6. v. 45.* Per malum thesaurũ præposterã intentionẽ denotat, exqua malũ opus prodit. Et Richardus Victorinus: Ex prava intentione operantes necatores suorum filiorum appellat; Sic e-

nim ait *de statu inter hom.* Quid enim juvat bonorum operũ prolem gignere, & eam per intentionis depravationem necare. Porrò legitimus finis, ad quem divinum Officium præcipuè dirigi debet, eſt Deo debitus cenſus laudis perſolutio, totius Eccleſiæ utilitas, & proprius profectus recitantis ; Qidquid aliud præter hunc finem ſpectes, ut ſi tantum temporale cõmodum, & ut quotidianas diſtributiones facias tuas, præpoſtera intentio eſt, jam non operaris ſecundùm finem tui muneris germanum, & proprium, carebis æterna mercede : Hinc illa Caſſiani, expendẽtis illa Pſalmiſtæ *Pſal.* 14. *v.* 5. Qui pecuniam ſuam non dedit ad uſuram. Omnis, inquit, qui eloquia DEI, & (*idem dic de quavis ſtudioſa*

ope-

operatione) humanæ laudis, adde etiam lucri amore dispensat, pecuniam suam erogat ad usuram, non solùm nulla pro hoc prœmia, sed etiam supplicia meriturus. Ob hoc enim pecunias Domini maluit profligere, ut ex ipsis tẽporalem ipse consequeretur mercedem, non ut Dominus, sicut scriptum est, veniens, quod suum est, reciperet cum usura. Sic ille.

Requiritur etiam conscientiæ puritas à culpa mortali. Canonicus, seu quis alius recitans horas Canonicas, & proprij muneris ratione, existens in peccato mortali, Deum graviter offendit. Quare tu enarras justitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum; tu verò odisti disciplinam, & projecisti sermones meos

retrorſum. *Pſal.* 49. Et *Eccl c.* 15. v. 9. Non eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris. Fœtidum illius os, non niſi malum odorem exhalat, ſibi ipſi nocet, quia ſimilis Uriæ efficitur, qui, ut eſt in Hiſtoria ſacra Regum *cap.* 11. v. 14. tulit in ſinu litteras mortis ſuæ, at ille ignorabat, quid lateret in litteris; tu verò manifeſtam cõtra te ipſum ſententiam profers, quoties cum Pſalmiſta, & cum Prophetis divinam indignationem, & maledictionẽ peccatoribus imprecaris.

Maledicti, dicis, qui declinãt à mandatis tuis. *Pſal.* 118. v. 21. at tu unus ex illis es? Similis eſt hujuſmodi divini officij recitatio arcui perverſo, qui ſagittas jaculans ferit ſagittarium; aẽri, aut cymbalo tinnienti, qui alijs

dat

dat ſonum, & remanet is ſine ſono; Equidem ſcientia auget peccati malitiam, & ex culpa pœnæ reatum, & major judicij diſtrictio colligitur ex cõmuni Theologorum conſenſu. Audi Dionyſium Carthuſianũ *in cap. 4. Iac.* Ei, qui ſcit, ad quæ obligatur, quid facere, quid vitare jam debeat, nec tamen juxta ſuam peritiam laudabiliter converſatur, ſcientia eſt majoris culpæ, & pœnæ occaſio, & culpabilior, atque damnabilior.

Nocet etiam ſibi ipſi hac alia de cauſa, quia cum aliquo inordinato affectu iſte feratur, etiam dum cantat in choro, ſeu privatim recitat divinas Laudes, ſemper totus eſt in id, quod ille affectus obijcit, ſive ſit odium in quærenda vindicta; ſive amor cõ-

cupiſcentiæ in re concupita, ſive quid aliud. Quintilianus *Lib.* 18. *c.* 1. Egregiè probat virum improbum oratorē eſſe non poſſe, multaſque cauſas affert, ſed hanc unam præſertim: Nihil enim eſt tam occupatũ, tam multiforme, tot, ac tam varijs affectibus conſciſſum, atq; laceratũ, quàm mala mens. Meritò, ſi hæc impediunt, ne iſte ritè oratoris officio fungi poſſit apud homines; multò minùs erit dignus orator apud Deum. Privatur ob culpæ mortalis reatum divino lumine, quo dignè, & attentè pſallētes cœlitùs perfunduntur, ſuavitatem divinorum eloquiorum non deguſtat, ineptum ſe reddit ad divinam gratiam. Siquidem improbitate cœcatus mentis oculus, & caligante ſibi iniquitate pro-

profunda misteria invenire non potest. In malevolam animã non cadit sapientia: ait cum Sapiente D. Ambrosius *in Psal.* 118.

Non distractè, aut quasi aliud agens, sed attentè, ac devotè recitabis divinum officium, singula verba benè proferes, non truncabis, seu dimidiabis, ad verba, quæ dicis, & ad sensum illorum, quantùm potes, attende, ut affectum tuum, Psalmi affectui accõmodes. Ex sentẽtia D. Bernardi *Lib. de vitæ solit.* Nunquã intelliges David, donec ipsos Psalmorũ affectus indueris, sicque de reliquis, sic fructuosè precaberis. Nescit comedere, qui nescit masticando è cibis saporem elicere, nec palatum habet, nec fauces ad manducandum, qui sapores hujusmodi sentire non prævalet,

 inquit

inquit Guilielmus Parisiensi *Lib. Decret.* Sed nihil efficacius ad te colligendum in tempore Divini Officii, ut illud attentè, ac devotè recites, quàm si Dominum te intuentem, atque audientem seriò ante mentis tuæ oculos constituas; Ita te docet Thomas à Kempis *de discip. clav. cap. 2.* Recordare dilecti Domini IESU in præsepio jacentis, aut in cruce pendentis, aut in cœlo ad tẽtorium Patris, tanquam coram eo assisteres, & cantares. Ipse sit in corde tuo, & in labijs tuis ad pronuntiandum apertê, & distinctè verbi Spiritus Sancti, cujus ope, & arte divinum officium ordinatum est. Statue IESUM ad dexteram, & MARIAM ad sinistram tuam, & omnes Sanctos in circuitu eorum. Omnes Fratres

tui ſint tanquam Angeli Dei, & cum quibus nunc pſallis in terris, ſpera etiam te cantaturum in cœlis. *Hæc omnia Thomas.*

Cuicunque Horæ Canonicæ congruum temporis ſpatium, & minimè anguſtum aſſignabis, ne propter temporis brevitatem feſtinare compellaris, ut ea quæ dicis, attendere, & deguſtare non poſſis: Equidem hoc etiam in aliquibus Sacerdotibus deplorandum eſt; cùm de negotijs ſæcularibus agitur, de jocis, de confabulationibus, nulla ratio prorſus de jactura temporis habetur, dilapidatur tẽpus abſumitur, perditur. Audi, quid iſti dicunt ex D. Bernardo *Serm. de triplici cuſt.* Libet confabulari, ajunt, donec prætereat hora, ô donec prætereat hora, ô donec pertrãſeat tempus.

pus. Donec prætereat hora, quam tibi ad agendã pœnitentiã, ad obtinendã veniã, ad acquirendã gratiam, ad gloriã promerendam miſeratio Conditoris indulget &c.

At ſi de divino officio agitur, de ſuis functionibus ritè obeundis adeo avaros circa tempus ſe præbent, ut in pondere, in menſura, in lance ponant tẽpus, quod in ijs exercitijs ſpiritualibus inſumere debent: Profectò hoc faciunt, qui palatum internũ morbo aliquo infectũ habent; idcircò ſpiritualia iſtis, vel nihil ſapiunt, aut dulceſcunt in aure, majore, quâ poſſunt brevitate, atq; celerite ab hiſce ſe expediunt: Dulcia illis videntur amara, & amara dulcia; non ſic verè pij, qui ſanum habent palatum, & linguã, ſentiunt dulcedinem, & incredi-

bi-

bilem ſuavitatem capiunt ex rebus ſpiritualibus, atque in ijs immorari, quantùm oportet eos nō piget, quia erga illas ſunt benè affecti. Non incognitus fuit hic morbus Thomæ à Kempis *P. p.*
,,*ſerm. cap.* 6. Peſſimus aliquo-
,,rum uſus eſt, quod dicere pu-
,,det, quòd in dormitorio, ſeu in
,,lecto diu phantaſando vigilant,
,,& in Eccleſia; & in Choro præ
,,tœdio devotionis dormitant.
,,Hi ſibi, & aliis frequenter no-
,,cent, nec Chriſto ſtrenuè mili-
,,tant, neque pro benefactoribus,
,,& tribulatis fideliter orant.
,,Valdè enim gravè Deum offen-
,,dunt, pigrè ſurgendo, tardè ſæ-
,,piùs veniendo, tepidè pſallen-
,,do, verba corrumpendo, cre-
,,briùs oſcitando, vagè circum-
,,ſpiciendo, malè advertendo, ne-
gli-

„genter inclinando, de longitu-
„dine Psalmorum attædiando, &
„ad finem festinando. Gaudent
„ad sonum refectorij, horrent
„signum Capituli, properant ad
„fabulas, tardè intrãt ad cellam,
„languent ad opera, fervent ad
„fercula bene parata. Omnia ista
„signa sunt parvæ devotionis,
„magnæ ingratitudinis, & vehe-
„mentis Confusionis. Heu non
„est amor Dei ante oculos isto-
„rum, non amor Dei in corde,
„non laus ejus in ore, sed fraus
„in voce, tremor in actione.
Hucusq; Kempensis.

Divino Officio finito, audi
„quid dicat idem Thomas? Non
„statim te effundas ad exteriora,
„ne perdas gratiam, quam con-
„secutus es orando; sed potiùs
„post vota labiorum tuorum te

re-

„recollige, & in majore gratiarũ „actione ab omni ſtrepitu ſolus „permane, ruminando quæ audî„ſti cantari. Quid prodeſt unâ „horâ laudare Deum, & alia ſa„cularia, & inania tractare? No„li pretioſum fructum orationũ „tuarum, & labiorum divini o„peris pro vilibus expõere jocis, „& nugis; Nam citò perit de„votio, quæ non cuſtoditur ſub „ſilẽtij fræno. *Quod docet Tho-mas de vocali, idem etiam ſerva de mentali oratione finita.*

REGULA VI.

Confeſſionis Sacramentalis uſus, ſi non quotidianus, ſaltem frequens ſit Clero Sæculari probè commendatus.

NIhil hoc loco de culpa mortali, quis enim credat Sacerdotem eſſe ſuæ ſalutis adeo imme-

mo-

morem, ut ſibi de illa conſcius ſine ſacramentali expiatione audeat vel Miſſam celebrare vel alias ſacras functiones obire! hunc ſanè non Chriſti miniſtrum ſed Sathanæ, & ipſo Juda proditore peiorem dixerim eſſe; Sed ſuadetur hîc frequens uſus Sacramentalis Confeſſionis reſpectu etiam levium culparum, & quotidianorum defectuum, qui nobis ob noſtram fragilitatē, vel incuriam familiares eſſe ſolent, & quidem graviſſimis rationibus.

Equidē mihi non parvum pudorem, & timorem pariter incutiunt illa Divi Hieronymi. *Lib. ad Vigil.* Ego confiteor timorē meum, ne fortè de ſuperſtitione deſcendat; quando iratus fuero, & aliquid mali in animo meo cogitavero, vel me nocturnū phan-

ta-

tasma deluserit, basilicas Martyrum intrare non audeo; ita totus & corpore, & animo contremisco.

De solo in Ecclesiam ingressu loquitur hîc D. Hieronymus, à quo se deterreri fatetur à conscientia venialium culparum, quid de Missæ celebratione, & Sacramentorum administratione, cæterisq; sacerdotalibus munijs dixisset? Causam hujus justi timoris in viris pijs, ac probis reddit D. Bonaventura *P. p. Spec. p.* 213. Qantò quis, inquit, fuerit mente purgatior, tantò se sordidiorem videbit, & majores Causas humiliationis inveniet.

Prima ratio sumitur ex illis D. Joannis Evangelistæ, *Ep.* 1. *c.* 1. *v.* 8. Si dixerimus, quia peccatum non habemus, ipsi nos sedu-

cimus, & veritas in nobis non eſt Ergò, ſic benè infert B. Auguſtinus *in Pſalm.* 99. Semper confitere, quia ſemper habes, quod confitearis ; difficilè enim eſt in hac vita, ut ſic homo mundetur, ut nihil inveniat in ſe, quod confiteatur. *Hoc ipſum cōcludit D. Gregorius Libr.* 2. *in Reg. cap.* 1. Quia ſine peccato electi etiam viri eſſe non poſſunt, quid reſtat, niſi ut à peccatis, quibus eos humana fragilitas maculare non deſinit, evacuare quotidie conentur?

Aliam cauſam aſſignat idē Gregorius *Lib.* 20. *moral. cap.* 9. Si curare parva negligis, eadēq; flere, & devitare à ſtatu juſtitiæ, non quidē repentè, Sed partibus totus cades. Idem etiam evenit hîc, quod in corporibus, ait òptimè

mè S. Ioannes Damaſcenus. In corporibus, qui parva vulnera negligunt, saniem plerumq́; ac mortem ſibi ipſis accerſunt; Ad eundem modum etiam in animis hoc uſu venit, ut qui minima vitia, ac peccata nihili pendũt, graviora ſibi inveniãt. Igitur celeri curatione opus eſt. Adde ex Richardo Victorino *Cap. 35. in Cãt.* Quod levia peccata, ſi ſtatim per pœnitentiam non deleantur, obſcurant animum & impedimentum faciunt amplioris gratiæ, minuũt enim gratiã, quæ à ſacerdote copioſior hauriretur ex Miſſæ celebratione, & alijs Eccleſiaſticis functionibus, ſitque incapax amplioris gratiæ. Ex quo poſteà ſequitur, ut ſacerdos, qui longius in hiſce levioribus culpis ſpontè immoratur, eô magis ſem-

per

per in via perfectionis retrogradiatur. Quotidiè id nos usus docet: Plus potest res infirma, & parva remorans, quàm magna, & valida impellens. Vulgatum est proverbium Nautarum! In remigio plus posse remigem unum inhibentem, aut renitentē, quàm decem remigantes.

Hoc etiam certum est ex omnium Theologorum consensu, Levia peccata sine actu pœnitentiæ deleri non posse, cùm enim etiam in his venialibus culpis deordinetur voluntas per inordinatam conversionem ad bonū creatum, ut ait S. Thomas 3. *p. quæstion.* 87. *art* 1. 12. Hæc deordinatio tollitur per pœnitentiam, & quamvis hi actus pœnitentiæ multis modis elici possint, quo etiam fit, ut multis modis pecca-

ta venialia deleri possint; quos idem Beatus Thomas enumerat, potissimùm tamen, & certiùs ad illa tollenda antidotum est Sacramentalis Confessio, quia ut optimè ait Beatus Bernardus *De interiore domo cap.* 37. postquam dixit omnia peccata nostra in divino conspectu scripta esse, subdit: Quod ibi scribit transgressio, hîc delet Confessio. Multa insuper alia incommoda spiritualia secum defert, quæ à Sacerdote non modò spernenda nõ sunt, sed summoperè amanda, & quærenda, & quò frequentior erit cõfessio, eò uberiores fructus ex ea emanabunt.

Ex frequentiori usu Confessionis Sacramentalis majus semper lumen accipies ad tuos defectus dignoscendos, quæ quidem scien-

tia à suæ salutis studioso magnopere exoptanda est. Præclara similitudine S. Bonaventura *I. P. spec. p. 2. c. 3.* hoc nobis insinuat. In domo, inquit, quam subintrans solis radius illuminat, quantumcunque licèt fuerit præmundata, atomi nihilominùs diligentius apparent: Sic & cor radijs gratiæ illustratum, etiam minima videt, ac vitiorum laqueos subtili examinatione discernit. Magna & admirabilis est vis divinæ laudis, quam Deus per virtutem hujus Sacramenti in animam nostram infundit.

Magis etiam sedantur inordinati tum corporis motus, quibus sedatis, magis acuitur oculus mẽtis ad deprehendendos, & ad errata sua, uti sunt æstimanda. Quemadmodùm, inquit B. Dado-

dochus *Lib. de perfect. op. c. 27.* Oculi nostri corporis, cùm sani sunt, cuncta cernere possunt, etiam culices in aëre volitantes: Cùm verò turbati sunt, aut quodam humore suffuso septi, si quid in eorum aspectũ occurrat grande, hoc tenuiter cernunt, minuta verô non sentiunt; sic anima, si ardorem ex cupiditate mundi collectum studiosè restrinxerit, etiam valdè parva errata, pro gravissimis ducit.

Uberioris gratiæ thesaurus in te locupletabitur, ex quo ad vitam tuam meliùs in dies instituendam, moresque tuos componẽdos, robur accipies.

Magis illuminaberis ad cognoscendam dignitatem tuã, ac sanctitatẽ functionum, quæ tui muneris propriæ sunt.

Puriùs, ac perfectiùs Dei, & animarum servitium urgebis, quò enim frequentiùs cõscientiæ tuæ domus mundatur, eò purior erit.

Frequentiùs etiam actus multarum virtutum, nempè humilitatis, spei, divini amoris, detestationis peccati, & aliarum virtutum exercentur, quarum frequentati actus magnum meritorum cumulum faciunt.

Postremò David, qui tamẽ Sacerdos non erat, frequentissimè suorum peccatorum confessionẽ repetebat, ut divinam misericordiam impetraret, quinimò multitudinem miserationum, ut ipsemet deprecatur, obtineret; quid nos facere convenit pro quotidianis culpis? Ille, inquit D. Ambrosius *in Apol.* I. *de David*

cap.

cap. 8. pro uno peccato multitudinem miserationum deprecatur; nos pro pluribus peccatis vix semel ejus misericordiam credimus obsecrandam. Ampliùs lava me, (*dicebat David Psalm.* 50.) ducta similitudine ab infectoribus pannorum, uti enim pannus pluribus coloribus inficitur, ut ultimò tandem imbuatur; ita & anima frequenti confessione expiari debet, ut abundantiùs divinâ gratiâ locupletetur. Alia vide in Curatore animarum *P.* 2. *cap.* 4. *pag. mihi* 86.

REGULA VII.

Purus mente, & corpore præparatus, precibus præmissis, virtutum ornatu, humiliato corde, pijssimis affectibus accedat ad Altare, Sacrosanctæ Missæ tremendũ Sacrificium non nimis lentè, ne tædio

dio afficiatur populus, nec nimis properè, rubricas exactissimè observando devotissimè celebret; finito Sacro Gratiarum actionem tum vocaliter, tum mētaliter Deo referat, eamq́ recitatione Horæ Nonæ claudat.

EX sententia Thomæ à Kempis *Lib.* 1. *de vitæ solit. c.* 25. quæ communiter probatur ab omnibus, & quotidiano experimento confirmatur, ideo nullū, aut saltem exiguum fructum de mensa Domini reportamus, quia nec antè bene parati ad illam accedimus, nec postea stamus supra custodiam nostram, non recogitantes, quia Sanctus Sanctorum ingressus est ad nos. Quædam igitur antè, quædam in ipsa Missæ celebratione, & quædam post, tibi servanda proponuntur.

Ad dignam Missæ celebrationem, afferes primò conscientiæ puritatem à culpa mortali, & veniali etiam, quantùm poteris, nã etsi peccatum mortale sacrificij valorem neque tollat, neque diminuat, tu tamen, quia indignus illud administras, judicium ac damnationem tibi ipsi acquiris. Etsi Missam celebres cum peccato veniali voluntario, cujus neque confessio, neque dolor præcessit, habitualem quidem gratiam recipies, sed gratia actualis impeditur, quæ est refectio mentis, gustusq; Dei specialis, atque virtutum lumen refulgens in mente, & vigor in voluntate ad omne opus bonum. Quæ quidem jactura nõ in parvis, sed in magnis damnis à Sacerdotibus suæ salutis studiosis cõnumerari solet. Verùm nõ

est satis, te esse purum, quia & purum te esse oportet, & omnibus excultum virtutibus, ut etiã ex parte offerentis ipsi Deo sacrificium fiat acceptabilius, tibi, ac universæ Ecclesiæ utilius.

Nec etiam impræparatus accedas, hoc enim divinum mysteriũ; primum, ac maximum negotium tibi meritò esse debet, ab hoc quippe Sacerdos diceris, ab õnibus quodãmodo coleris, & Ecclesiæ proventu honorificè sustentaris. In hoc cùm primo mane evigilaveris, animum tuum intẽde, ut hanc præstantissimã functionem, majori quâ poteris reverẽtia, ac devotionis affectu perficias, in hunc etiam finem mentalem, ac vocalem orationem tuam diriges. Nec equidẽ illorum sacerdotum consuetudinem pro-

ba-

bare unquam potui, qui exiguum illud tempus, quod Missam immediatè præcedit, in sacristia huic tribuunt præparationi; nam nimis brevis hora illa est, nec præstantiæ, ac dignitati tanti negotij sufficiẽs. Thomas à Kempis tam insignis vir diligenter considerans virum, tempus, & expensas factas in fabricãda arca (*Lib.* 4. *de imit. Chr. c.* 1. *n.* 3. *&* 4.) Necnõ in arca testamenti ac cõstruendo templo seipsum reprehendebat, quòd non nisi horam dimidiam daret præparationi ad Missam. Quin etiam tanta est hujus divini mysterij præstantia, quod si sacerdos totius vitæ suæ tempus in se præparando insumeret, ut unâ vice tantùm dignè hoc sacrum ministerium perageret, rectè, ac sanctè impensum

putaretur. Deindè breve illud temporis ſpatium multis interdũ diſtractionibus turbatur, non deſunt muſcæ, quæ mentem noſtrã vexant, pijs affectibus potius, qui in mentali oratione, & alijs pijs exercitationibus in hunc finem excitati fuerunt, exſuſcitandis, renovandiſque inſervire debet, & ad nos colligendos.

Unius Miſſæ celebratio, alterius Miſſæ optima præparatio ſit; etenim hoc Sacramentum tantæ dulcedinis, ac ſuavitatis eſt, cùm in eo hæc ſpiritualis dulcedo deguſtetur tanquã in fonte, hoc eſt in ipſo Deo; ut quò magis frequentetur non quidem ſatietatẽ, ſed majorem famẽ, ac deſiderium hujus panis cœleſtis pariat, quæ poſtea fames in purgatis mentibus majoris præparationis ſtimulus eſt peracutus.

Cæ-

Cæterùm digna præparatio, quæ tanti Sacrificij Majestati respondeat, non est humanarũ virium. Hinc D. Ambrosius: Quis „dignè hoc Sacrificium celebra„re poterit, nisi tu Deus Omni„potens effeceris dignum: Scio, „& verè scio, & hoc ipsum tuæ „pietati confiteor, quia non sum „dignus accedere ad tantum my„sterium propter nimia peccata „mea, & infinitas negligentias. „Sed scio, & verè scio, quia po„tes me facere dignum, qui so„lus potes facere mundum de im„mundo conceptũ semine. Verumtamen cum omni cordis humilitate appropinqua Deo, & ipse appropinquabit tibi. Aperi Christo pulsanti, fac quod tuum est, & ipse adjuvabit infirmitatẽ tuam, facietque quod suum erit.

Facturus Sacrum, nihil nisi sublime, ac cœleste spectabis, & quæres nihil, nisi majorẽ Dei gloriam, Ecclesiæ utilitatem, spiritualem salutem, tum tuam, tum proximi tui, & erga animas in purgatorio detentas suffragia, nõ autem inanem gloriam, ut devotus ab omnibus habearis, non aridam quandam, & insipidam celebrandi consuetudinem, non tẽporale lucrum.

Accedes cum magna devotione, quam excitabis attenta, ac seria meditatione hujus tanti mysterij; actus fidei præcipuè elicies, Sacramentum enim hoc fidei est, & sine fidei operatione nequit devotè, ac ritè tractari; Ideò enim multi Sacerdotes sine spiritu, sine affectu, sine timore, indecorè, & aliquando etiam indignè,

gnè, cum festinatione incredibili sacrum perficiunt, quasi non credant sub speciebus, panis & vini, quas habent præ manibus, post verba consecrationis adesse corpus, & sanguinem Christi, ejusdem animam per naturalẽ colligationem, ac pariter divinitatem per inseparabilem unionem, quasi fide non videant ipsum Dominum ibidem præsentem, & ipsos præsertim intuentem. Missam celebraturus fidem exerce circa hoc Sacramentum, & ipsa, qualem te præbere debeat in illo peragando, optimè instruet.

Excitatur etiam devotio spei firmitate, certo sperans virtute tanti Sacramẽti modò tu ipse nõ ponas obicem, divinam gratiam, cœlestesque thesauros consecuturum. Ad quid enim hic aman-

tiſſimus Deus ſe credit manibus tuis, niſi ut ditet paupertatem tuam divitijs ſuis.

Sed nihil utilius, quàm ſi actus amoris elicias erga tantum Dominum. Menſa hæc igne ſpirituali plena eſt, & quemadmodum fontes ſcaturiunt aquã, ita hæc menſa flammam divini amoris fovet, ait Divus Chryſoſtomus. Ut verè ſaxeus, vel etiam æneus ſit Sacerdos, qui ad tanti ignis præſentiam, ſi non liqueſiat, non incaleſcat ſaltem. Accede ergo verè amans ad peragandum amoris Sacramentũ, & amoris affectibus non privaberis, guſtabis, quàm ſit ſvavis Dominus.

Dum Miſſam celebras, conſidera te tunc vicem Chriſti ſummi Sacerdotis gerere, oculis ac totius corporis geſtu benè compo-

posito assiste. Age quod agis, & omnia cum magna reverentia interius, ac exterius perfice. Christus corpore, & mente tuam salutem operatus est, tu etiam hoc mysterium in redemptionis tuæ commemorationem institutum, animo, & corpore pariter comitare.

Ad reverentiam interiorẽ spectat quarundam virtutum exercitatio, videlicet religionis, humilitatis, Fidei, spei, ac charitatis, ut jam dixi, sed actualis attentio præcipuè. In hora Sacrificij, inquit B. Esaias Abb. *or*. 3. resiste cogitationibus & sensus tuos continens in timore Dei, mysterijs dignus efficiaris. Præfigurabat hoc Aaron, tẽplum ingressurus causa sacrificij, qui laneis depositis, lineis induebatur ad si-

gni-

gnificandum, deponenda esse vana omnia à sacerdote, cùm ad altare accedit. De hoc ipso monet populum sacerdos, cùm ait, sursùm corda, & dum respondet populus, Habemus ad Dominū, admonetur sacerdos ipse, se nihil aliud tunc temporis curare debere præter Deum.

Reverentiam verò exteriorem multa juvare possunt. Consideratio divinæ præsentiæ Christi, qui modo Sacramentali sacerdoti sacrificanti præsentissimus adest. Non cogitas ipsum hic adesse invisibiliter Dominū, qui uniuscujusque motū metitur, & conscientiæ rationem habet, *inquit S. Chrysostomus Hom.* 1. *in illud Isaiæ Vidi Dom.* O si liceret oculis intueri, quātâ reverentiâ Angeli assistunt sacerdoti celebranti.

ti: Vultum demittunt, non audent liberè intueri, admirantur cum tremore, alis faciem tegunt, *ita Chryſoſtomus*. Peccator autẽ illi diſtractus aſſiſtet? præcipitanter, & irreverenter hoc miniſterium peraget?

Accurata, ac devota obſervatio ſacrarum ceremoniarũ. Habent Reges & Principes ſuas urbanitatis leges, quas præterire nefas eſt. Meritò de hac re tanti momenti, ita Concilium Tridentinum *Seſſ. 22. de obſer. Miſſ.* Quanta cura adhibenda ſit, ut ſacroſanctum Miſſæ ſacrificium omni Religionis cultu, ac veneratione celebretur, quivis facilè exiſtimare poterit, qui cogitârit, maledictum in ſacris litteris eum vocari, qui facit opus Dei negligenter.

Quid

Quid si necessariò fatemur, nullum aliud opus adeo sanctum, ac divinũ à Christi fidelibus tractari posse, quàm hoc ipsum tremendum mysterium, quo vivifica illa hostia, quà Deo Patri reconciliati sumus, in altari per sacerdotes quotidie immolatur. Satis etiam apparet, omnem operam, ac diligentiam in eo ponendam esse, ut quantâ maximè fieri potest cordis munditie, ac puritate atque exteriori devotione, ac pietatis specie peragatur.

Quòd si Deus in veteri lege Moysen ad observãtiã cerimoniarum in sacrificijs illis ita urgebat, ut contra illarum transgressores multa mala fuerit comminatus. Quod si audire nolueris vocem Domini tui, ut custodias, & facias omnia mandata, & cerimoni-

as, veniēt ſuper te omnes maledi-
ctiones iſtæ, & apprehendent te, *Deut. cap.* 28. *v.* 15. & tamen in illis ſacrificijs offerebantur non niſi tauri, arietes, & alia animalia huiuſmodi, quid in auguſtiſſimo Miſſæ ſacrificio?

Verum has ſacras cerimonias perfectè, ac decorè nunquam ſervabis, niſi earum ſignificationē optimè noveris, quam quidem ſignificationem apud multos Auctores licet invenire, hac enim ratione eis debitum cordis affectum accomodabis, ut quod corpore exteriùs facis, facias & mēte; Si genu flectis, ita genu flectas, ut Deo ſubmittas, ſi caput inclinas, inclines & mentem, ut Dei amorem concilies. Acceptus eſt Regi miniſter intelligens, hoc eſt accuratus, qui ſuum munus obit di-

diligenter, ait Salomon Proverb. *cap.* 14. *v.* 35.

Juvat etiã actualem attentionẽ, si verba proferas ita clarè, & distinctè, ut à circumstantibus commodè intelligi possint, & tu ipse ad ea, quæ dicis, mentem applicare valeas, quo hujus divini mysterij dulcedinem suaviùs, atque diuturniùs degustes; etenim si cibum, etsi dulcem, atque suavem statim deglutias, parùm, aut nihil de ejus suavitate præsenties: at si paulatim dentibus conteras, atque rumines, palatum tuum illius dulcedine, & sapore replebitur, quare non festinanter, nõ distractè verba proferenda sunt, sed distinctè, atque ideo illa tẽporis mora hac in re ponenda est, quam tanti negotij dignitas requirit. Quòd si B. Augustinus

de nonnullis Sæcularibus ita cō-
,,queritur *ferm. 25. de temp.* Ad-
,,huc quoque quod valdè dolen-
,,dum eſt, conqueri vobiſcum
,,volo, quod ſunt aliqui, & ma-
,,ximè potētes hujus ſæculi, qui
,,dum veniunt ad Eccleſiam, non
,,ſunt devoti ad laudes Dei, ſed
,,cogunt presbyterum, ut abbre-
,,viet Miſſam, & ad eorum libi-
,,tum cantet, nec ei licet morē
,,Eccleſiaſticum ſequi, propter
,,illorum gulam, & avaritiā, qua-
,,tenus unus punctus dei ad offi-
,,cium, & reliquum diurnū ſpa-
,,tium ſimul cum nocte ad eorū
deputetur voluptatem. Multò
magis Sacerdotes illi arguendi
ſunt, qui ut eorum ſæcularium
gratiam aucupentur, vel etiam ex
propria indevotione Miſſam prœ-
cipitanter celebrant, nimis cele-

ri-

riter ſe expediunt, & quidem nõ ſine parva jactura ſui ſpiritualis profectus, tanti Sacramenti irreverentia, necnon & magna admiratione piorum fidelium aſtantium.

Maximus fructus hujus ſacrificij poſitus eſt etiam in uſu poſtulationis: habes theſaurum infiniti valoris præ manibus; cur ergo ex illo diteſcere non ſtudes? Ut perſona publica, & nomine Eccleſiæ hoc ſacrificium offers, pro omnium ſalute illud offerre debes, & pro ijs, quibus aliqua obligatione teneris, etiam pro animabus purgatorij, quibus præter ſacrificij valorem plenariam aliquam Indulgentiam ex icuncula benedicta, aliove ſpeciali privilegio, applicare optimum erit. Neque verò tua mens ita ex-

currat ad alios, ut tui ipſius obli-
viſcaris; Pete igitur magna cum
fiducia, ut Deus ex merito tanti
ſacrificij ditet paupertatem tuã,
veras animæ divitias elargiatur,
poſtula quidquid tibi fuerit ne-
ceſſarium, ſive ad vitia extirpan-
da, ad edomandas pravas animæ
affectiones, ſive ad virtutes com-
parandas, atque eã maximè, qua
te potiſſimum indigere noveris.
Et cum mora illa, quæ in Cano-
ne Miſſæ, huic poſtulationi con-
ceditur, ex conſuetudine Eccle-
ſiæ ſit admodùm brevis, ante
Miſſam tuum libellum ſupplicem
præpara, quẽ poſtea Divinæ Ma-
ieſtati tunc temporis offeras, nõ
ore ſed mente, non verbis, ſed
affectibus, quod etiam à nonnul-
lis probis ſacerdotibus uſitatum
ſcio. Noli quæſo ab audientia,
quin

quinimò à complexibus ſummi Regis diſcedere, niſi gratiâ aliquâ impetratâ.

Peracto Miſſæ Sacrificio, quod ſequitur tempus, omninò prætioſum eſt, nullum commodius, in quo negotium animæ tuæ cum Deo tuo tractes, cùm ipſum in præcordijs tuis teneas: Acceptũ ignem in ſinu tuo fove, ut urat magis. Quis tam frigidus, in cujus ſinu talis ignis reconditus cùm ſit, non caleat? Certè id ſignum eſſet, aut ſpiritualis mortis, aut ad mortem diſponentis ſtupiditatis. Poſt Communionẽ, inquit B. Bonaventura *Tract. de propr. ad Miſſ. cap.* 14. ſi non ſentis aliquam ſpiritualem refectionem, ſignũ eſt ſpiritualis infirmitatis, vel mortis. Ignẽ poſuiſti in ſinu, & non ſentis calo-

rem,

rem, mel in ore, & non ſentis dulcedinem.

Sacris ergo depoſitis veſtibus, collige teipſum, & quieſce aliqvantulum recogitans dignitatem hoſpitis, qui in domum tuam intravit, & ſacrificij, quod tunc perfeciſti, nobilitatẽ. Majori qua poteris humilitate de eximio beneficio accepto gratias age. Quis ego ſum ſervus tuus, quoniam reſpexiſti ſuper canem mortuum ſimilem mei 2. *Reg. c.* 9. *v.* Dixit Miphiboseth ad David Regem, eò quòd David illum ex commenſalibus ſuis unum fecerat. Abſurdum enim, & ingratiſſimum eſt, tanto hoſpiti gratias aut nullas, aut tepidas referre, illumque ſolum, & in ſalutatum relinquere, & ad externa negotia tranſire, Et ſi poſt ſum-

ptam

ptam refectionem ob valetudinẽ corporis quiefcis à negotijs, & laboribus, ut calor naturalis cibum in alimentum trahat, cur nõ hoc idem præftas finito hoc facro convivio per femihoram, aut faltem per horæ quadrantẽ; Ut huius Sacramenti virtus in animæ tuæ vires cõmodiùs diffundatur. Veniam fupplex à Domino pete, fi non eâ, quâ debes reverentiâ, devotione, & charitatis affectu tantum minifterium peregifti, ut ipfe in pofterùm juvet infirmitatem tuã. Teipfum denuò tuaque omnia huic tam de te benemerito Domino, quem propterea in medio cordis tui fedentem tãquam Dominum tuum contẽplaberis, offeres, dicefque: In me funt Deus vota, quæ reddam, *Pfalm.* 55. *v.* 13. Cùm certùm

fit,

ſit, Chriſtũ in nobis verè, ac realiter manere, donec calor naturalis accidentia panis conſumpſerit. Nec deerunt alia, quæ Sacerdotis devotio ex Spiritus Sancti unctione ſibi ipſi adinvenire ſolet.

Denique non immemor ſis moniti D. Bernardi: Ubicunq; fueris, tuus eſto, noli te tradere, ſed accommodare. Hoc eſt, non ita te effundas ad externa negotia, ut à quiete cordis tui recedas. Cùm animus diuiditur ad multa, fit minor ad ſingula; Et ſi negotia ſæcularia ſint, cùm ſint alterius profeſſionis, ſuffocãt ſpiritûs, ac devotionis ſemen, ſunt veluti ſpinæ ex D. Chryſoſtomo *Homil.* 37. *in Evãg.* Quia ubicunque tanguntur tangentem pungunt, ac lædunt, niſi debita

cautio adhibeatur. Cogita te crastina die esse celebraturũ; Oportet, ut non solùm te præpares ad devotionẽ, ante Cõmunionẽ, sed ut te cõserves in ea post Sacramẽti perceptionẽ. Nec minor custodia pòst exigitur, quàm devota præparatio priùs. Nã bona postmodũ custodia, optima iterũ est præparatio ad maiorẽ gratiã consequendam. Ex eo quippe valdè indispositus quis redditur, si statim fuerit nimis effusus ad exteriora solatia. *Ita Thomas à Kẽpis de imit. Christi lib. 4. cap. 12. Vide alia in curatore Animarum p. 2. cap. ultim. mihi pag.* 104.

REGULA VIII.

Clericus curatus, omni horâ requisitus, sit paratus ad Sacramẽtorum administrationem purissimâ conscientiâ, sine animæ suæ detri-

men-

mento, & magna cum cordis hilaritate, promptitudine: non attentâ laboris arduitate, petentibus, exactè, & ſolerter deſerviat.

IN hac functione tanti momenti, te ſemper paratum, diligentem nec mercenarium præbebis; pauca dico ſed multa complector, ſi enucleatiùs hæc tria à me poſita conſideres (de omnibus Sacramentis generatim loquor) quorū admininiſtratio ad tuum ſpectat officium, ut conſulam brevitati.

At quid eſt, ſemper eſſe paratum? meo quidem judicio duo à te poſtulare videtur. Alterum eſt, ut ita vitam, moreſque cōponas, ut ſaltem à culpa mortali te ſerves innoxium, ut quacunque horâ requiſitus fueris, Sacramenta ſine animæ tuæ detri-

mento miniſtrare valeas; nam etſi miniſtri vitio Sacramenta ſuam virtutem non amittant, ſi ea tamen exiſtens in mortali peccato adminiſtres, alijs quidem salutē, tibi verò æternam damnationem acquiris, alios ſanas, te ipſum interimis. Cui ſimiles malos ſacerdotes dixerim (*inquit Magnus Gregorius Homil. in Evāg.*) niſi aquæ baptiſmatis, quæ baptizatos abluens illos ad regnum cœlorum mittit, ipſa poſtea in cloacam deſcendit.

Alterum verò eſt robur quoddam animi, magna cum cordis hilaritate conjunctum, quo nihil laborioſum putes, nihil arduū, nihil intempeſtivum, ubi de ſalute animarum agitur, nullâ tui commodi habitâ ratione.

An neſcis, cùm curam animarum

rum accepisti, te omnium servũ effectum? an ignoras artem pastoralem, artem summæ vigilantiæ, perpetuique laboris esse? Noli ergò delicatus esse in hoc opere; nam ad hoc bellum peragendum, non delicatis, & negligentibus Dominus indiget, sed robustis, ac strenuis militibus, qui bellum urgeant, quacunque horâ strenuè dimicent, & animarum spolia auferant de hostium manibus.

Dixi etiam addendam hilaritatem, nam vocatus ad Sacramentum administrandum, illum, qui te vocavit, hilari vultu, serenâ fronte, blãdis verbis excipe, mercatores imitare, qui emptores ad suas officinas adventantes multis blanditijs, ac humanitatis signis excipiunt, alliciuntque: hîc au-

 tem

tem non auri lucrandi, quod tãdem perit, ſed animas, ſed cœleſtes merces congregandi, tibi toties offertur occaſio, quoties ad Sacramentum diſpenſandum vocaris; hoc eſſe non poteſt, niſi cum magno tuo fœnore, cùm ex ſententia Divi Proſperi *Lib. 2. de int. cont. cap. 6. de ijs, qui in cultura animarum elaborant.* Alijs proficientibus, & ipſi proficiunt, & aliorum profectus, ipſorum gloria, ac profectus eſt. Titus Imperator dolebat, ſe diem illum perdidiſſe, in quo nullam gratiam in alterum contuliſſet.

Adde diligentiam, quæ, etſi in omnibus actionibus virtutum, locum habere debet, ſed in ijs præſertim, quæ circa Dei cultum, & ſalutem animarum verſantur, ut bene, ac meritoriè fiant. Hæc

verò

verò diligentia in domibus posita est. Primò, ut moram, ac tarditatem, cùm verê possis, fugias. *Ex Socrate:* Ignaviæ inditium, est tarditas. Vera diligentia reprobat illud Cras, & illud Veni postea, Quare non sufficit te esse paratũ, nisi reipsa te paratum præstes, & rumpas moras. Appositè in hanc sentẽtiam D. Gregorius Nazianzenus exhortans auditores ad recipiẽdum Baptismum: Ne dixeris, abi, & redi, & cras baptisabor, cùm hodie beneficium istud accipere tibi liceat.

Idem dic de Sacramentorum dispensatore, vocaris nunc, nunc etiam redde. Ille, qui petit, utitur jure suo, & ab eo petit, qui dare tenetur, cùm illius animæ cu-

custos sis, ac pastor. Quoties ergò nulla legitimâ causâ intercedente, vel negas, vel longã dilationẽ interponis, justitiæ leges violas, illumque debito fraudas, officio, nec te levi culpâ illaqueas, cùm non raró hujusmodi dilatio in animarum damnum redundet; tunc enim cùm à te petit, Sacramentum, benè paratus venit, vel aliqua sua necessitas spiritualis illum tunc temporis urget; tu moram interponis; ille verò ob humanam fragilitatem, & in bono inconstantiam ampliùs non revertitur, & tanquam fatua avicula ob aucupis impatientiam laqueos declinat; vel quia non supersit ampliùs tempus, ut persæpè evenit in ægrotis. Quâ ratione tantum damnum Domino tuo compensare poteris piger, imò cru-
de-

delis Sacerdos? Christus semper patentes, ac semper manantes nostræ salutis fontes habet, tu verò ob tuam pigritiam claudere vis?

Diligentia etiam in hoc elucere debet, ut Sacramenta administres eâ reverentiâ, decore, ac gravitate, quam tanti muneris dignitas postulat, non oscitanter, non festinanter, non ex insipida quadam consuetudine, non quasi coactè. Vera diligentia jubet, ut res non quovis modo fiat, sed benè, sicut de pictore, inquit D. Nazianzenus, qui nomen pictoris meretur, non quia multa depingat, sed quia benè, & ex artis præscripto: Maledictus, qui facit opus Dei negligenter. *Ierem: cap.* 18. *v.* 10. Gravissima pœna est maledictio Dei. Veraciter condemnamur, si per torporem

ea, quæ bona sunt, agimus. Inquit S. Isidorus *Lib.* 3. *sent. cap.* 19.

Curabis etiam, ut vestes, sacra suppellex, & vasa omnia, quæcunque ad Sacramentorũ administrationem necessaria, nitida, &, quoad fieri potest, pretiosa sint, & eodem nitore munditiæ ab accedentibus pariter suscipiantur.

Denique gratuitò Sacramenta administrabis. Gratìs accepistis, gratìs date. *Matth. cap.* 10. *v.* 8. Sic Christus Apostolis mandavit: Hoc est ex sentẽtia Hieronymi *in cap.* 10. *Matth.* Ego Magister, & Dominus absque pretio hoc vobis tribui, & vos sine pretio date. Gravissima sunt D. Ambrosij verba ex castigata Jezabel avaritia, & Elisæi commendata pietate *Lib.* 4. *in Luc.*

Di-

„Disce congruæ virtutis præce-
„pta, probavit fidem, qui mune-
„ra recusavit. Disce utroque di-
„ctorum, factorumque mysterio,
„quid sequaris. Habes Domini
„præceptum, Vatis exemplum.
„Gratis accipere, gratis dare,
„nec vendere ministeriū, sed of-
„ferre. Non enim pretio taxa-
„tur oratio Dei, nec in Sacramē-
„tis lucrum quæritur, sed obse-
„quium Sacerdotis.

Multa sunt, quæ te impellunt ad hanc avaritiæ labem longiùs propulsandam in Sacramentorū dispensatione, præsertim Decretum Concilij Provincialis VII. Ecclesiæ Mediolanensis, ut alia Concilia prætercam, cujus hæc sunt verba. Quoniam decet res sacras omnes, & Sacramenta imprimis, integrè, sanctèque tracta-

ri, Parochi, alijque Sacerdotes, qui Sacramentum Euchariſtiæ exhibent, vel inſerviunt exhibentibus, nihil omninò in ipſo miniſterio, nec ſpontè quidem dantibus poſſint recipere, ſuſpenſionis à divinis ipſo facto incurrendæ pœna propoſita. Idemque ſub eadem pœna ſtatuimus de confeſſarijs, qui in miniſterio Sacramenti pœnitentiæ, vel pecuniam, vel aliud quidvis receperint.

Nullum eſt vitium tetrius, atque execrabilius, quàm Sacerdotem Sacramenta dare ob quæſtũ, atque ex conſequenti animam habere venalem.

Qui lucrum temporale, & non ſalutem animarum ſpectat in Sacramentorũ diſpenſatione, quantum in ipſo eſt, dedecorat miniſterium ſuum, & facit, ut apud ho-

hominum opinionem ipſa Sacramenta quodãmodo vileſcant, ut egregiè annotavit D. Hieronymus *in cap.* 10. *Matth.* Quia ſemper dona ſpiritualia, ſi merces media ſit, viliora fiunt, & adjungitur, avaritiæ condemnatio. Marcus Tullius in oratione pro Quintio ait: Nullum eſt officiũ tam ſanctũ, atque ſolemne, quod non avaritia comminuere, atque violare ſoleat, *Hoc Cicero, etſi non fidei lumine illuſtratus.* Timebat D. Paulus aliquam offenſiunculam, ſi vixiſſet ex Evangelio, quod ei ſine dubio licebat, hoc eſt, ſi ſumpſiſſet alimenta ab iis, quibus Evangelizabat, & noluit accipere, ne daret offendiculum Evangelio: hoc eſt ſcandalum, quod erat paſſivum ob malignitatem aliquorum.

Perdit libertatem ſuam avarus Sacerdos, nec ritè ſuo fungitur munere, nam eſt acceptator perſonarum; quia non animas, ſed ſua lucra quærit. Non audet in Sacramento pœnitentiæ peccantes objurgare, aut negare abſolutionem ligato culpis, & cenſuris, quique non ſit dignè præparatus, abſolutioni ſuſcipiendæ, & conſulenti de rebus ad conſcientiã, & animæ ſalutem pertinentibus reſpondet non ad veritatem, ſed ad voluntatem. Verè hîc locum habet vulgatum illud: Accipere munus, eſt libertatem vendere.

Deperditur etiam bona opinio apud populum, omnes enim avaritiam Sacerdotis inter ſacra averſari ſolent. Et ſanè veriſſima eſt illa D. Chryſoſtomi ſententia *Hom. 23. in 2. Corinth.* & digna,

ut

ut memoriæ mandetur: Nihil ſic ædificat ſæculares, ut non accipere, ergo ſic nihil illos non ædificat, quàm accipere.

Tandem qualis eſt Curatoris animarum amor in diſpenſatione Sacramentorum facilè ſe prodit, ſi mercedem, ſi lucrum temporale concupiſcit, & quærit, mercenarius eſt, & non pertinet ad eum de ovibus; Si verò exemplo Pauli non quærit, quæ ſua ſunt, ſed animarum ſalutem, hic bonus paſtor eſt. Simon Joannis diligis me plus his? paſce oves meas. *Ioan. c. 21. v. 15.* non utique dixit peregrinare, jejuna, eleemoſynas da, ſed paſce, paſcere autem debet verbo, Sacramẽtis, & exemplo. *Vide alia in Curatore animarum p. 2. c. 7. pag. mihi 95 P. 4. cap. 10. mihi 250. & cap. 12. 13. 14.*

RE-

REGULA IX.

Oculus Domini, ceu præsentia divina ante oculos mentis, veluti scopus omnium cogitationum, & actionum semper habendus.

HÆc Dei præsentia mente concepta, quòd omnia tua interiora perlustrat, si in tua mente continuò perseveret; haud dubio ita mores tuos, actionesque diriget, ut te à Deo aspici non erubescas, sicut oblivio hujus oculi divini circumspicientis, & penetrantis omnia, inducit in nobis omnem torporem, quinimò, & peccata omnia: Quis me videt? inquit impius, tenebræ circumdant me, & parietes cooperiunt me, & nemo circumspicit me, quem vereor? *Eccl.* 23. *v.* 26. Ita hæc cogitatio divinæ præsentiæ nos revocat à peccatis, & ad

vir-

virtutes exſtimulat; propterea Seneca ita conſulebat *Epiſt.* 25. Aliquis vir bonus eligendus eſt, ac ſemper ante oculos habendus, ut ſic tanquam illo ſpectante vivamus, ut omnia tanquam illo vidente faciamus. Magna pars peccatorum tollitur, ſi peccaturis teſtis aſſiſtat. O felicem illum, quem nõ tantùm aſpectus, ſed etiã cogitatus emendat. Quòd ſi tantam vim ad nos ipſos componendos præſentiæ viri probi, & gravis, vel ſolùm cogitatæ tribuit Seneca, qualem ineſſe putaſſet in divinis oculis verè, & realiter omnia penetrantibus à nobis ſeriò recogitatis?

Equidem ſi huic divinæ præſentiæ mentem aſſuefaceres, primò omnem torporem, ac ſegni-

tiem in divino servitio fugares. Quis enim cogitans, & credens se à Deo videri, tanquam judice, vindice, & remuneratore, non se præbeat diligentissimum? Optimè D. Bernardus *Serm.* 2. *in*
„*Psal.* 90. Expedit omni animæ
„Deum semper attendere tanquã
„proprium, non modò adjuto-
„rem, sed etiam inspectorem.
„Quomodo enim negligens po-
„terit fieri, qui intuentem se De-
„um nunquam desinit intueri?
„aut quomodo nõ quasi propriũ
„illum habere videtur, qui sic e-
„um super se videt intentum, ut
„omnia interiora ejus, & exteri-
„ora omni horâ considerare non
„cesset, omnesque non solùm a-
„ctus, sed etiam ipsos subtilis-
„simos animæ motus perscrute-
„tur, atque dijudicet? Favent

ver-

„verba Dei ad Abrahamum *Genes. cap.* 17. Ambula coram me, & esto perfectus. Quasi dicat: quia me vidente te geres, eris perfectus, quia perfectè, atque accuratè ambulabis. Non solùm acuit diligentiam, sed robur insuper addit, ut Dei, & animarum negotiũ urgeamus alacriùs. Quis miles sub oculis Imperatoris audaciùs periculum non audeat, viresque suas non exerceat? Nec quidem erit tibi difficilè hanc memoriam continuò fovere, quia in ijs ministerijs versaris, quæ vel colloquiũ cum ipso Deo, vel ipsius cultum, & honorem proximè attingunt: Sicut famulari intimo alicujus Principis, qui ab illius latere nunquã, vel raro discedit, etiam dormienti, Principis imago occurrit, & ipsius vox

au-

aures ejus pulſare videtur. Angelorum officium æmularis in terris, illorum quoque quantùm humana fert fragilitas, partes imitaris, qui quamvis nobiſcum cōmorētur, noſque regant; ſemper tamen vident faciem Patris, qui eſt in coelis; ita & tu in omni actu, vel cogitatu tuo Deum tibi adeſſe præſentem memorare, & omne tēpus, quo tu ipſum nō cogitas te perdidiſſe cogita & computa, monet D. Bernardus *in Spec. mon.*

Et Thomas à Kempis *de imit.* „*Chriſti Lib.* 3. *cap.* 9. *n.* 1. Fili, „ego debeo eſſe finis tuus ultimatus, & ſupremus, ſi verè deſideras eſſe beatus. Ex hac intentione purificabitur affectus „tuus, ſæpiùs ad te ipſum, & ad „creaturas malè incurvatus. Nā

ſi

„si te ipsum in aliquo quæris, „statim in te deficis, & arescis. „Igitur hic finis semper ante oculos habendus est. *Vide alia in Curatore animarum P. 2. cap. 3. pag. mihi 82.*

REGULA X.

Finito Missæ Sacrificio, Clero sæculari, studium Sacræ Scripturæ, Casuum Conscientiæ, & concionum ad prandium usq; maximè commendatur.

THomas à Kempis disserens de indocto Clero, & sine libris, hæc habet. *Lib. de Doct. juvent.* „*cap.* 7. Væ Clerico indocto, & „sine libris, qui sibi, & alijs sæpè est causa erroris; Nam Cle„ricus sine libris, est quasi miles „sine armis, navis sine remis, avis „sine alis, & ascensor sine scalis, „cœcus sine ductore. *Et Oseas*

Pro-

„*Propheta cap.* 4. *v.* 6. Quia tu „ſcientiam repuliſti, repellam te „& ego, ne ſacerdotio fungaris „mihi. Nuſquam in aliꝭs artibus eligitur ignarus illius artis, aut muneris, quod profeſſurus eſt: ſutor non curat ægrotũ, ſed medicus, nec medicus lites agit, & cauſas dijudicat, ſed juriſperitus; atqui gradus Sacerdotij, gradus Magiſterij eſt. Labia Sacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem requirent ex ore ejus, quia Angelus Domini exercituum eſt. *Malach. c.* 7. *v.* 2. Hac ſcientiâ, ſi careat Sacerdos, dignus eſt, qui non fungatur Sacerdotio.

Igitur ita diurnas, ac nocturnas horas ordinabis, ut quotidie aliquot ex illis in hoc tam neceſſario exercitio impendas. Et quidem de ſtudio Sacræ Scripturæ,

cum

cùm Sacerdoti, & Canonico (nã de Curatore animarum postea) quid jucundius, & suavius, quàm absoluto Choro, seu etiam post privatum officium, colligere se ipsũ & colloqui modò cum ipso Christo, modò cum Apostolis, modò cum Prophetis, &, adinstar apium, ex illorũ libris, quasi favum mellis carpere. Nonnè hoc est, perpetuò esse in laudibus Dei? Hoc est dialogari cum ipso Deo: nam cum oras, tum loqueris cum Christo, cùm verò Sacrã Scripturam legis, ipse tibi loquitur. Sic Hieronymus Eustochiũ instruens.

Multa commoda spirititualia hæc sacra lectio tibi subministrabit. Ama scientiam Scripturarũ, & vitia carnis non amabis. *Epist.* 103. *Sic Hieronymus ad Nepotianum.*

anum. Nutrit & fovet bonas cogitationes; quas vel orãdo, vel psallendo concepisti, virtutem tribuit, ut eas perficias, contrarium omnino facit lectio librorũ inutilium, ut optimè observavit D. Bonaventura *Reform. Nov. cap.* 14. Vana lectio vanas generat cogitationes, & extinguit mẽtis devotionem. Convertet te in meliorem vitam, addetque calcaria in via Domini ad velociùs currendum, ut de se ipso S. Fulgentius testatur, qui legens D. Augustinum in expositione Psalmi trigesimi sexti ad religiosum statum amplectendum commotus est; Inflammat affectum & incẽdit ad Dei amorem. D. Bernardus lectionem Sacræ Scripturæ, comparat Matri, lactanti infantem.

Ve-

Verùm hîc quoque aliquis ordo servandus est: Certæ lectioni insiste, quod non tantùm de lectione Sacræ Scripturæ valet, sed de lectione etiam Sanctorum Patrum, aliorumque piorum librorum; siquidem, ut monuit D. Bernardus *Lib. de vitæ solit.* Lectio incerta & erratica spiritum magis dissipat, quàm ædificat. Quod exẽplo medicinæ probat. Scito, inquit, quia remedia crebrò mutata nocent, naturã disturbant, & ægrum exterminant. Quod & clarum est ex aphorismis medicorum: Remedia non prosunt, nisi immorentur. Deinde ait Thomas à Kempis *Lib. 1. de imit. Chr. cap. 5. n. 1.* Omnis Scriptura Sacra eo Spiritu legi debet, quo scripta est, quærere potiùs debemus utilitatem

 in

in Scripturis, quàm ſubtilitatem ſermonis.

Si verò curam animarum adminiſtras, præter has utilitates, quæ tibi etiam ſunt communes, illuminaberis, quomodo te ipſum & alios in viam Salutis dirigas. Optimam farinam tibi ſubminiſtrabit, ex qua panem prædicationis conficias, quem in ſpiritualem cibum animabus tibi cõmiſſis poſtea diſpenſes, ne de te conquerantur illis Ieremiæ verbis. Filij petierunt panem, & non erat, qui frangeret illis, *Thren. cap.* 4. *v.* 4. Sed quem panem? panẽ utique ſalutis, non panem vanitatis, non nugas, non oblectamenta verborum, non gẽtilium fabulas, non ſomnia, non commenta Poëtarum.

Væ Prophetis inſipientibus,

qui

qui ſequuntur Spiritum ſuum, & nihil vident, vident vana & divinant mendacium. *Ezechiel. cap.* 13. *v.* 3. Inſipientes appellat: nam ignorantia divinæ legis, mater eſt erroris, & janua mortis, privatio honoris, virtutis, & ſalutis, inquit Thomas à Kempis *Lib. de Doctrina Iuvent. c.* 1. Sequuntur Spiritum ſuum, quia Sacram Scripturam & Sanctorum Patrum libros raró aut nunquam habent præ manibus, non hauriunt aquam de fontibus, ſed à ciſternis, quidquid illis in buccam venit, enuntiant; propterea vident vana & divinant mendacium. Ex ſtudio Sacræ Scripturæ etiam robur accipies, ad perferendos labores, & ad ſuperãdas difficultates, quæ in miniſterio Curæ animarum paſſim

occurrunt. Siquidem vita pastoris exemplo Christi & Apostolorum inter hos duos Cardines versatur: Bene facere, & mala pati.

Sed audi quid in hanc sententiam fatetur de seipso Thomas à Kempis *Lib. 4. de imit. Chr. c. 11. n. 4.* Duo mihi necessaria per maximè sentio in hac vita, sine quibus mihi importabilis foret ista miserabilis vita. In carcere hujus corporis detentus duobus me egere fateor, cibo scilicet & lumine. Dedisti itaque mihi infirmo sacrum corpus tuum ad refectionem mentis & corporis: & posuisti lucernam pedibus meis, verbum tuum, sine his duobus bene vivere non possum, nam verbum Dei lux animæ meæ, & Sacramentum tuum panis est vitæ.

Sed

Sed de ſtudio Caſuum conſci-
entiæ agatur, quid magis neceſ-
ſarium in Spirituali medico ani-
marum? modo aliquis ſenſus a-
moris tum ſuæ tum alienæ ſalu-
tis in illo inſit. In hac arte non
ſufficit ſtuduiſſe, ſed aſſiduo ac
perenni ſtudio ac diligentiâ opus
eſt, quotidie namque novi even-
tus occurrunt, nova morborum
genera, quæ novis egent reme-
dijs, quòd ſi denuò ad libros &
ad conſilium peritorum non re-
curras, facilè eſt errare, error au-
tem, quem ſtudio & cõſilio præ-
cavere potuiſſes, & debuiſſes, ſi
in animarum perniciem vergit, &
in tuum caput redundat. Si cœ-
cus cœco ducatum præbeat, nõ-
ne ambo in foveam cadunt? *Lu-
cæ cap. 6. v. 38.* Bonus medicus
nec uno remedio omnes curat æ-

gritudines, nec curat in transitu. *Vide alia in Curatore animarum p. 3. c. 9. pag. mihi 163. p. 4. c. 11. pag. mihi 255.*

REGULA XI.

De omnibus matutinis actionibus fiat ante prandium discussio Conscientiæ.

NE quæso tibi molestus videar, cùm ad discutiendam conscientiam etiam ante meridianam refectionem te hortor, insignis enim illa conscientiæ puritas, quã gradus Sacerdotalis & etiam pastoralis à te requirit, diligentiam hanc non uti superfluam, sed maximè necessariam optimo jure postulat: Solaribus radijs puriorẽ animã Sacerdotis esse debere, D. Chrysostomus asseruit, sed quid clarius, quid nitidius sole? cui nihil sordis adhærescere potest.

Do-

Dorotheus *lect.* 26. discipulos suos de hac ipsa re instruens, duas causas reddit hujus tam salutaris documenti: Cùm sæpenumerò, ac plurimùm peccamus, & quàm facilè obliviscamur, opus esset frequentissimè, ac singulis horis nos ipsos exquirere, rimari, ac perscrutari diligenter. Duas annectit causas hujus examinis, peccandi scilicet facilitatem, ac proclivitatem: & oblionẽ peccatorum: utrique malo occurrit optimè, frequens discussio conscientiæ sed accurata, ac diligens.

Rectè D. Bonaventura eos, qui animas curant, parti superiori, seu fornicibus templi comparat, qui, dum pavimentum ipsius tẽpli mundatur, pulvere asperguntur; Sic nõ rarò evenit, ut, dum

aliorum pulverem per Sacramenta, per consilia, per verbi divini prædicationem abstergere cõtendimus, ob humanam fragilitatem, aut etiam in advertentiã, aliquid pulveris contrahamus, ad quem excutiendum, si vespertinum tempus expectes, tenaciùs, ac firmiùs adhærescet, nec adeo facilè mundaberis.

Adde, sacra ministeria, quæ manè peraguntur, hanc discussionẽ requirunt. Oratio mentalis, divini officij recitatio, Sacramentorũ administratio, Missæ celebratio, quæ omnium functionum præstantissima est: Hæc omnia veniunt sub censuram matutinæ discussionis. *Genes. cap.* 1. *v.* 3. Dixit Deus, fiat lux, & facta est lux, & vidit Deus lucem, quod esset bona, & divisit lucem à te-

ne-

nebris. Hæc omnia ſacra miniſteria luce ipsâ meridianâ clariora ſunt, vide, an aliquid caliginis ex tua ignavia, & irreverētia illis acceſſerit; an non ex charitate, ſed potiùs ex cupiditate lucri temporalis, aut diſtractê, & indevotè, an indecorè, & irreverenter illa tractaveris; divide lucem à tenebris, errata tua cognoſce, & corrige.

Si quis fructus extitit ex iſtis ſpiritualibus functionibus per hanc conſcientiæ diſcuſſionem magis ſtabilitur in anima, fovet bonas & pias cogitationes, lumē, & gratiam acquirit ad cæteras diurnas actiones meliùs dirigendas. Non ergo te pigeat, ſaltem per horæ quadrantem colligere te ipſum, & qualiter tempus illud effluxerit, diligenter à te i-

pso perquirere, ut si quos defectus deprehenderis, per pœnitẽtiam delere, & in posterum præcavere possis. Nihil ducito, vel nimis laboriosum, vel supervacaneum, quod te ad tuum munus, ritè obeundum, vel ad divinam gratiam augendam, vel ad cœlestem gloriam promerendam juvat. Non parcas tibi ipsi in defectibus corrigendis, sed argue. Tu reus es, esto & judex, errata tua sæpius cogita, & emenda.

REGULA XII.

Prandium sit frugale, non voluptuosum, nec in cibo, & potu superfluum, eique adhibeatur lectio libri spiritualis.

NE solus comedas, solitudo in prandio, & in cœna, vel mœrorem quendam animi parit, vel te nimis voracem, aut celerẽ in eden-

edendo facit; utrumque valetudini non parum obest. En tres commensales tibi propono, & venient semper invitati libenter; sua quisque symbola afferet, & quidem satis opipara, ac pretiosa, illa sanè degustabis, si illos commensales habueris.

Primus commensalis sit lectio, vel Sacræ Scripturæ, vel pij, & spiritualis alterius libri, qui te ad profectum spiritualẽ excitet, & inflammet. Facilè tibi est habere hunc commensalẽ, præsertim si animarum curam geris; semper enim in promptu est puer aliquis, clericus, vel laicus, qui inservit Ecclesiæ, vel etiam causa educationis domi alitur, hic præsto erit huic muneri, & quidem cum magna sua utilitate; nam dum tibi lectionẽ ministrat,

in legendo ſit eruditior, & ſi ea, quæ legit, intelligit, dum ipſi tibi has ſpirituales dapes apponit, profectò nec ipſe jejunus recedit. Et quidem, ſi Sacerdos in habitu, in morum gravitate, & in multis alijs, debet laicis hominibus præſtare & excellere, cur non etiam in menſa, ob temperãtiam, frugalitatem, & hoc pretioſum condimentũ lectionis. Planè morem hunc adeo laudabilẽ, quàm plures Sacerdotes in privatis ædibus ſervaverunt, & ſeruãt cum ingenti jucunditate & utilitate ſimul.

Utraque ineſt in lectione in menſa. Nonnè magna mentis voluptas eſt, multa tunc audire, & intelligere, quæ neſciebas antea, & hoc ſine tuo labore, & ſtudio? Omnis homo à natura ſcire deſi-

de-

derat, & dulcius, ſuaviuſque eſt pabulum mentis, quàm corporis.

Utilitas autem ingens eſt, & multiplex. Lectio hæc avocat animum ab affectata, & acurata conſideratione ciborum, & â patinis, mentem erigit ad nobiliora. Temperat gulæ voluptatem, quæ nobis cum belluis eſt communis. Animum reficit pretioſioribus nutrimentis, quàm ſint edulia. Vires ſpiritûs languentes reſtaurat, atque hoc modo totus reficieris; nam utraque pars ſuo reficitur pane, corpus quidē cibo, & anima lectione. Et ſi ſola caro reficitur, anima autem Dei verbo non paſcitur, tunc ancilla ſatiatur, & Domina fame torquetur, quod non tantùm iniquum eſt, ſed etiam injuſtum.

Quam-

Quamobrem cùm accedis ad mẽſam, idẽ afferat anima tua, quod & corpus; hoc fert famem, cupiditatem, & deſiderium ſuæ refectionis, ſic & anima panem ſpiritualem lectionis; corpus eſurit cibum, anima eſuriat verbũ Dei. Aderit tunc divina gratia, quæ nos noſtro non fraudabit deſiderio.

Etſi non adſit, qui legat, tu ipſe inter comedendum lectoris officio fungito. Peccata à te cõmiſſa recogita, ut hac recordatione edulia tua condias exemplo David: Cinerẽ ſicut panem mãducabam, & potum meum cum fletu miſcebam. *Pſal.* 101. *v.* 10. Quot Sacerdotes ſunt, qui in ſuo munere diligẽtiores te ſunt, quique de Eccleſia plus, quàm tu, ſunt benè meriti, quibus tamen

vix

vix tenuis victus, ac vestitus suppeditatur. Cõsidera esse ex eleemosyna, & patrimonio pauperũ, ex quo comedis, & ea lege tibi concessa, ut debitam operam Ecclesiæ impendas, non gratis alimenta operarijs tribuuntur, non ut otientur, sed ut laborent, noli ergò in cibis delicias quærere. Cum accedis ad mensam, inquit S. Vincentius *de vitæ spec.* c. 3. Cogita apud te pavido corde, quòd debeas peccata populi comedere. Et Thomas à Kempis *Lib.* 2. *de discip. Claus.* *cap.* 6. Modestè, & cum timore comedẽdum est quia eleemosynæ fideliũ sunt, & labores egenorum. Non deerunt alia, quæ cogites, quæ erunt tibi lectionis loco.

Secundus Commẽsalis sit, temperantia tam in cibo, quàm in potu,

tu, hæc ſemper invitata tunc mẽſæ aſſideat; quam ſi excludas, multis in corpus, & in animam aditum ſtatim aperies. Unde ægritudines, capitis, ac ſtomachi laſſitudines, podagra, innumeri morbi, atque infirmitates, ut plurimùm? niſi ex nimietate ac varietate eduliorum, vini & cõdimentorum. Sapienter D. Ambroſius *Lib.* 1. *cap.* 5. de Cain & Abel. Plurimos gula occidit, nullum frugalitas: innumeris vina nocuerunt, nullis parſimonia. Quod ſi valetudo corporis omnibus chara & neceſſaria eſt, tum maximè Sacerdotibus, Canonicis, & Curatoribus animarũ, qui ex proprio inſtituto inſervire debent Eccleſiæ, & animabus ſibi commiſſis, quique miniſteria tractant laborioſa quæque,

cor-

corpus ſanum & firmum requirunt.

Quid de damnis animæ ex intemperantia? Breviter S. Iſidorus de Summo bono *Lib.* 2. *cap.* 42. Sicut omnes carnales cupiditates per abſtinentiam reſecantur; ita omnes animæ virtutes, edacitatis vitio deſtruuntur. In temperantia ligna, & ſarmenta omnium vitiorum ſubminiſtrat. Unde D. Hieronymus *Lib.* 2. *in Iovianum*: Quòd ſi quis exiſtimet, & abundantia ciborum, potionumque ſe perfrui, & vacare poſſe ſapientiæ, hoc eſt, verſari in delicijs, & deliciarũ vitijs non teneri, ſe ipſum decipit.

Accedit, quod conceditur quidem tibi ex Eccleſiaſticis redditibus corporis alimentùm, ſed non tot gulæ lenocinia & irritamen-

menta. Quidquid ergo præter necessarium victum & vestitum in gulæ concupiscentijs insumitur, totum Ecclesiæ & pauperibus detrahi, & surripi, ex Patrũ sententia demonstratur in Curat. animarum *p. 3. cap. 5. pag. mihi* 138.

Tertius Commensalis sit ipse Christus: Sanè rusticus, & ingratissimus ille esset, qui ab amico domi suæ invitatus ad prandium, dominum prandij arceret longiùs à mensa; sed undenam cibi, & alimenta, qui tibi apponuntur quotidiè, nonnè ex Christi promptuario? habeto ergo illum commensalẽ in primo loco. Quod duobus modis præsertim præstare poteris. Uno modo per memoriam, & per recordationẽ divinæ illius præsentiæ. Siquidẽ

ex ſententia D. Clementis apud Damaſcenum *Lib. 2. Paral. cap. 5.* Menſa, in qua nulla Dei memoria habetur, à brutorum ſtabulo non differt, & Thomas à Kempis monet: Animarum fel Chriſti, & acetum in cruce potatum, poculis in menſa intermiſceri debere, ne apetitus gulæ alliciat nimis.

Altero modo, ſi aliquam partem cibi, vel potiùs ſponte tibi ſurripias, quam offeras ipſi Chriſto, vel ipſius amore pauperibus. Solent enim hujuſmodi mortificationes parvæ inter edendum ſpontè ſuſceptæ eſſe Deo gratiſſimæ. Teſtatur hoc S. Vincentius *Tract. de vitæ ſpec. cap.* 8. Nota „quod mos Deo gratus eſt, ali„quid de potagio Chriſto pau„peri ſemper in ſcutella dimitte-

re,

„re. *Post pauca:* Si est tibi ci-
„bus insipidus ex defectu salis,
„vel aliâ quacunque causâ, noli
„apponere sal, nec aliud condi-
„mentum propter Christũ, felle,
„& aceto potatum, sed sensua-
„litati resiste. Similiter quæcun-
„que salsamenta, quæ ad nihilũ
„valent, nisi ad gulæ excitamen-
„tum, dimittere occultè potes.
„Quandocunque aliquis bolus
„gratus tibi circa finem apponi-
„tur, istum dimitte propter De-
„um. *Hucusq; D. Vincentius.*

REGULA XIII.

Ad concoctionem ciborum post refectionem, corporis, requiritur recreatio, & honesta conversatio.

VUlgatum est dictum S. Ambrosij. *Lib.* 3. *de Virg.* Quod vis prolixè facere, aliquando ne feceris. Vita humana diu sine re-

quie

quie aliqua, & intermiſſione ſtare non poteſt. Tempus, quod ſumptionem cibi ſequitur ad ſerias occupationes non eſt ita accõmodatum, eo enim tempore fit cibi concoctio in ſtomacho, ſi in aliqua re ſeria occuparis, ſpiritus vigor, & calor, qui concoctionẽ alimenti, vel faciunt, vel adjuvant, ad caput aſciti, ſtomachum deſerunt, cibus non cõcoquitur, aut malè coquitur, inde cruditates naſcuntur, omnium morborũ cauſæ. Præterea ſub initium cõcoctionis ſtomachus plus ſolito fumat, & ad caput vapor multus aſcendit, qui quaſdam veluti nebulas menti offundit, ſicque liberam illius operationem non parùm incommodat; quare aliqua animi relaxatio danda eſt. Verùm hoc facilè concedes?

Sed

Sed qualis esse debet hæc recreatio, animæ verò sit perniciosa fatigatio, modùm tibi præscribam.

Fugè, quantùm potes, laicorum conversationem, & ne tibi videar, vel nimis durus, aut incivilis, assigno rationem. Etenim cibo, & potu inflãmatur aliquantulùm affectus, exinde lingua solet esse liberior, facilè secreta cordis panduntur; erumpunt etiam foras affectus non bene cõpositi, & quamvis tunc sæculares arridere tibi, & applaudere videantur, post tergum tamen te contemnunt, & irrident, & sæpiùs animo revolventes, quæ dicis, aut facias, te nihil, aut parùm à se ipsis dissimilem judicant. Tãdem etsi pij, & probi tibi videntur, sæculares sunt, alterius sci-

li-

licet professionis, quique (ut optimè animadvertit Turrecremata Cardinalis *in cap.* 51. *Reg. Bene.* Sæpè, & faciliter scandalizantur de multis etiam in Religiosis, etsi non sint de genere malorum. Quandoque illud evenit, quod annotavit Thomas à
,,Kempis: ut persona ignota ex
,,bona fama lucescat, cujus tamē
,,præsentia oculos intuentiū offu-
,,scat. Putamus aliquando alijs
,,placere ex conjunctione nostra,
,,& incipimus magis displicere
,,ex morum improbitate in nobis
,,considerata. *De imit. Christi l.* 1. *c.* 8.

Declinanda est etiam scurrilitas, hoc est, excessus quidam in verbis, vel factis sine decore loci, temporis, & personarū. Nequit esse ista scurrilitas sine verbis,

bis, & factis vanis, & nonnunquam parùm honestis, quæ gravitati Sacerdoti minimè conveniunt. Nugæ in ore laicorũ, nugæ sunt, in ore Sacerdotis, sacrilegia sunt; consecrasti enim os tuum Evangelio, inquit D. Bernardus. Michol nec enim habebat Spiritum Dei, saltationẽ Davidis ante arcam irrisit, ac damnavit, tanquam decori, ac dignitati Regiæ repugnantem.

Ludus etiam alearum, & foliorum exulare debet à recreatione Ecclesiasticorum; extant multæ leges Pontificiæ, & synodales interdicentes hos ludos Clericis, & ut multa sileam, nihil, aut parùm conferunt hujusmodi ludi, & animi relaxationes. Fiunt sedendo, nullam habent corporis exercitationem adjunctam; non est

eſt parva mentis applicatio, labor capitis non exiguus, & peccata non pauca. Audi de hac re D. Baſilium *Homil.* 8. *in Evãg.* Juramenta ſunt illic, id eſt in ludis, contentioneſque per graves, ac avaritiæ partus. Spiritus malignus aſſiſtit, eaſque ille pecunias nunc ad hunc, nunc ad alterũ transfert, atque modò hunc victoriâ effert, illum victum mœſtitiâ premit; modò contra, illum elatum, hunc demiſſum oſtendit. Tobias ſenior ſic de ſe loquitur *cap.* 3. *v.* 17. Nunquam cum ludentibus miſcui me, neque cum his, qui in levitate ambulant, participem me præbui.

Ut verò recreatio ſit honeſta, ſimulque jucunda; fiat inter Eccleſiaſticos ipſos; ſicut enim ſimilitudo officiorum, quemadmo-

dum ætatis, amorem conciliat; ita converſatio inter ipſos parit jucunditatem. Fiat per mutua colloquia ſpiritualia, quo enim modo poteſt eſſe vera recreatio, ut vim habeat animam exhilarādi, niſi collocutio ſit de rebus ſpiritualibus, vel ad illas ſpectantibus? Tractatio rerum ſpiritualium dulcis, & jucunda eſt ex natura ſua, ſed dulciſſima palato benè diſpoſito, cujuſmodi debet eſſe palatum Sacerdotis; & qui hanc dulcedinem non ſentiunt, humore aliquo vitioſo palatum infectum habent qui guſtum depravat. Qui verò de mundi rebus, ac voluptatibus libenter loquuntur, & tali collocutione delectantur, ſe mundi affectum in corde fixum tenere facilè declárant. Ex abundantia cordis os

lo-

loquitur. *Matth. cap.* 12. *v.* 34.

Ludus aliquis honeſtus, & religioſus ſuadetur ex illis, qui partim ab induſtria, partim etiam à fortuna dependent, qui, ſi moderatè exerceantur, habent ſecũ adjunctam jucunditatem, & hilaritatem. Curabis denique, ne quid in recreatione facias, aut loquaris, quod conſcientiam tuam aggravare poſſit; ubi enim culpa, vel minima intervenit, ibi, etſi corporis recreatio adſit, ſpiritûs deſolatio, afflictio, & triſtitia invenitur: atque ideo vera recreatio eſſe non poteſt.

Bona cõſcientia parit gaudiũ, mala conſcientia generat ſibi tormentum. Studeas ſemper bene agere, & eris in bona pace. Ita Thomas Kempenſis *Hortul. Roſ.* c. 8. De converſatione laicorũ

 ſu-

fugienda, alia vide in Curatore Animarum *P.* 3. *c.* 7. *pag. mihi* 151. De Temperantia in victu alia vide in Curator. Animar. *P.* 3. *c.* 5. *pag.* 138.

REGULA XIV.

Dæmon meridianus maximè infestus vincendus est ingressu Ecclesiæ, adoratione Eucharistiæ, recitatione Officij B. V. M. veneratione SS. Patronorum, in ornandis altaribus, vel alio honesto manuali opere.

ETsi verum est, dœmonē omni quidem tempore, imò singulis ferè horis, ac momentis insidias parare, ut nos perdat; tamen in confesso est apud magistros vitæ spiritualis, sicut & quotidiano experimento edocemur, horis meridianis esse nobis magis infestum, maximè quando dies longio-

giores ſunt: quam etiam ob cauſam putavit Joannes Caſſianus in Pſalm. 90. Dœmonem meridianũ appellatum fuiſſe; cùm enim hoc tempus non ſit aptum contẽplationi, nec ſerijs quibuſdam actionibus, & corpus ipſum ob præcedentem refectionẽ, recreationem, & etiam quietem per ſomnum ſit roboratum, hac opportunitate callidiſſimus hoſtis utitur ad ſua jacula in nos collimanda.

Tœdium quoddam, ſeu acediam gignit in nobis, ad quam tollendam, nos urget ad quærendam aliquam converſationem laicorum, vel ad egreſſionẽ è proprijs ædibus ad evagationem per vicos & plateas, vel per alienas domos, ad ſæculi rumores indagandos, ad fabellarum ridicula-

rum narrationes & detractiones, quandoque etiã ad murmurationes, ad contentiones, atque ad alia hujuſmodi quærenda tanquã tœdij, mœroriſque medicinam; ex quibus poſtea nauſea quædam, & faſtidium rerum ſpiritualium oritur, menſque ipſa minus apta redditur, & collecta ſpiritualibus exercitijs. Repellendus omnino tibi eſt hic Dœmon meridianus, atque hoc tœdium excutiendum, quam ſanè victoriam haud dubio reportabis, ſi hæc pauca ſervaveris.

Conſidera etiam hoc tempus eſſe pretioſiſſimum, & tuæ ſaluti deſtinatum, ne ergo prætereat otioſum, nulla temporis particula haberi debet pro derelicta & neglecta, quia & de illa Deo ratio reddenda eſt. Præclarum eſt

nos

nos in hac opinione verſari, ut non modo ſermonis & actionis, ſed totius etiam temporis rationẽ à nobis repoſci exiſtimemus. Sic te monet D. Gregorius Nazianzenus *orat. in cap. 5.* Te igitur Dœmon hoc meridiano tempore in re aliqua bona inveniat occupatum.

Cur Eccleſiam tunc temporis non ingrederis, ut ibi Dominum & Salvatorem tuum ſub ſpeciebus Sacramẽtalibus latentem devotè viſites, reverenter adores, & genibus flexis humiliter paululùm cum eo affatim colloquaris? Aſſiſtit enim ibi, etſi corporeis oculis inviſibilis, ad tuum tamen regimen atque ſolamen.

Sacerdos es, atque Eccleſiæ Miniſter, Angelorum miniſteriũ æmularis in terris. De Angelis

Danielis cap. 7. v. 10. habemus: Millia millium miniſtrabant ei, & decies centies centena millia aſſiſtebant ei. Immiſce ergo te cum illis, & coram Domino Deo tuo aſſiſte pariter & de eorũ ſocietate latere.

Debitum gratitudinis hoc à te requirit, ut præter Miſſæ celebrationem quotidie aliquam horam tibi ſtutuas, quâ ad ſalutandum & adorandum Dominum in Euchariſtiæ Sacramento præſentem, & quaſi ad audientiam occurras: dignitas, qua à Deo inſigniris, imò & quotidiana emolumenta, quibus ſuſtentaris, nonnè à miniſterio *hujus* Sanctiſſimi Sacramenti præcipuè dependent?

Hæc hora meridiana hiſce exercitijs Spiritualibus ſatis commoda eſt. Etenim, cùm Eccleſia

ſia tunc à fidelibus non frequentetur, non eſt, qui impediat orationem tuam, quin plores, quin pios tuos affectus foras aperies, cauſamque animæ tuæ & tui gregis, cum fiducia cum Deo tuo illic ſtante, teq; audiente tractes. Deus autem miſericors & pius, qui ſe honorantes exaltat, & ad ſe accurrentes hilariter excipit, orationem tuam redire vacuam ad te, non patietur.

Quis prohibet etiam, cur non aliquam partem hujus temporis, inſumas in cultu ac veneratione Beatiſſimæ Virginis? ſi adoras & viſitas Chriſtum Dominũ in Sacramento manentem, cur omni devotionis affectu non etiam viſitas & colis ipſius Genitricem, ex qua ſumpſit corpus & ſanguinem, quem tu adoratione latriæ

veneraris & quotidie in Missæ Sacrificio tractas & sumis. Meritò post honorem & cultum in Christũ Dominũ, Beatissimæ Virginis cultus ac veneratio præcipuũ suum locũ vendicat in corde Sacerdotis, cùm & ipse officio Matris Domini fungatur in terris, & ipsa Dei-Para Virgo sit peculiari quadam ratione Domina, ac optima Parens Sacerdotũ; cùm enim sol in omnes naturales effectus influat, eò tamen uberiùs influit, quò hi effectus majores sunt; sic MARIÆ lumen & auxiliũ in omnes quidem status Ecclesiæ derivatur, verùm in eos præcipuè & maximè, qui gradu gratiæ & sanctitatis inter alios excellũt. Si ergo hujus Sanctissimæ Virginis amore teneris, si erga illam aliquo gratitudinis tã-

ge-

geris affectu, illam quotidie venerare, vel per officij in illius honorem instituti, vel Rosarij, vel aliarũ precũ recitationem, magna cordis latitudine ad illam tanquam ad Matrem confuge. Quemadmodùm continua respiratio non solum est signũ vitæ, sed etiam causa: sic Sanctissimæ MARIÆ nomen, quod in DEI servorũ ore assiduè versatur, argumentũ est, quòd verâ vitâ vivãt, & simul etiam hanc eandem vitã effecit, & cõservat, omnemq; eis lætitiam & opem ad omnia impertitur. Sic Germanus Patriarcha Constantinopolitanus verus, ac gravis Auctor *Serm. 1. de pact.*

Cur non etiam aliquid honoris impendas Sanctis Tutelaribus, ac Patronis tuæ Ecclesiæ? cujus

proventibus gaudes, & sustentaris: Qui sicut peculiari patrocinio suarum Ecclesiarū Rectores fovent, & protegunt: Sic ut de illorum tutelâ dignū efficias, illorum memoriam per preces, ac vitæ imitationem quotidie colere par est.

Optimè Thomas à Kempis *de discip. Clav. c.* 25. Stude cum Sāctis ac amicis Dei tempore incolatus tui facere amicitiam, & ad eos specialem habere familiaritatem, & hominū notitiam, & allocutiones inutiles declinare. Melior est tibi Sancti unius oratio, quàm omnium Sæculariū amicorum visitatio. *Vide alia in Curatore Anim. P.* 3. *cap.* 8. *pag. mihi* 158. Verùm, ne te diutius in recitandis precibus detineam: cum hoc tempore meridiano ob

populi absentiam ab Ecclesia liber, & commodus locus tibi relinquatur cuncta in ea lustrandi. Altaria circũspice, an æditui diligentiâ bene sint omnia composita, an parietes mundi, an sacra suppellex ritè asservata, an munda sint omnia. Et si quid indecenter, & indecorè compositum inveneris, ipse etiã proprijs manibus corrige; sunt enim tẽpla ipsa, altariumq; cultus, & ornatus sub cura Sacerdotis; neque hoc mysterij genus dedecet Sacerdotem, imò illi optimè convenire asseruit D. Ambrosius. *Lib. 2. de Off. cap.* 21. Maximè Sacerdotes convenit ornare Dei templum decore cõgruo, ut hoc etiam cultu aula Dei resplendeat. In hisce exercitijs, si hoc tempus consumas, profectò non ti-

mebis à Dœmonio meridiano, nec à sagitta volante per diem.

REGULA XV.

Singulare charitatis opus est, visitare infirmos, quod non pigeat curatorem Clericum hilari animo subire, ex eo enim in dilectione firmabitur.

NOn est, quo te ab hoc charitatis officio exemptum putes, quia nimirũ simplex Sacerdos es, & animarũ cura tibi non incumbit, partem aliquam diei, ubi tulerit occasio, & operam tuam necessariam, aut utilem existimaveris in visitandis, & sublevandis infirmis, impendere debes. Urget te Ecclesiastici præceptũ. *Eccles. cap. 7. v. 39.* Non te pigeat visitare infirmũ, ex his enim in dilectione firmaberis· Cum enim sit hoc opus charitatis, hoc

sanè

ſanè fiet, ut charitas, quæ creſcit ex ſuiſmet operibus, creſcat in te & firmior reddatur, ſicut habitus creſcis ex frequentatis actibus; & creſcat etiã in alio, cùm nihil ſit, quod ita amorẽ conciliet, ſicut amor, unde dictũ eſt: Si vis amari, ama. Accedit remiſſio peccatorũ venialiũ, quæ authore S. Cæſareo Arelatenſi acquiritur viſitatione infirmorum. Chriſtũ imitaberis, qui ſocrũ Simonis febricitantem inviſit, atq; ad alios ægrotos acceſſit.

Multa ediſces ſaluti tuæ utilia, ſcilicet, quàm à tenui filo vita hominis pendeat, quàm fragilis, quàm caduca, quàm brevis, quàm multis, ac varijs caſibus, ac periculis ſit expoſita, quàm fallax, & inconſtans mundi proſperitas. Edoceberis etiam alieno exemplo, quænam ſint præcipuè, quæ

ægrotantem tunc temporis gravius vexare soleant, qui pavores illum exagitent, quàm terribilis fit hora nostræ resolutionis, ut maturè te ipsum munias in virtutũ præsidijs, quæ te in illa tam ancipiti pugna adjuvare possint; Nam & Tu Sacerdos homo mortalis es, & fragilis, innumeris & tu obnoxius infirmitatibus & tandem mortis imperio subjectus. Addit Thomas à Kẽpis: Ne despicias infirmũ, nullus scit, quid adhuc de te fiet. Omnes fragiles sumus, & omnes adjuvari indegemus.

Verùm, si Pastoris officio fungaris, quis nescit infirmorũ curam esse inter prima, & præcipua veri Pastoris munera, in quo quidem, si operam tuam desiderare permittas, non Pastoris, sed mercenarij partes tueris. Væ Pa-

ſtoribus, qui, quod infirmũ fuit, non conſolidâſtis, & quod ægrotum, non ſanâſtis. *Ezech.* c. 34. v. 2. 4. In cura ægrotantiũ, præſertim pauperũ, & egenorũ, qualis ſit charitas paſtoralis facilè ſe manifeſtat. Nec æquidem ſcio, quomodo Sacerdos ille ſomnum quietè capere poſſit, qui ſciens aliquem ex curæ ſuæ commiſſis infirmari, tamen cùm potuit, nõ inviſit; Verè iſte animas non amat, ſi enim amaret, de quovis, etſi in minimo periculo metueret, & ſe magis de illorũ ſpirituali ſalute ſollicitũ præberet, nec in re tanti momenti tam facilè aliorum operæ fideret; Non Giezi opera, ſed Eliſæi Prophetæ præſentia filio viduæ vitam reddidit. Oculi, ac præſentia Paſtoris omniũ ſuarũ ſolamen, ac

ſidiū ſunt. Si quotidie ad infirmos accedis, morbi incrementa obſervas, ſicq; maturo tempore per Sacramentorū adminiſtrationem illorū ſaluti conſulis, nam ſecuriùs eſt mortem hujuſmodi præſidijs prævenire, quàm ab ipſa præveniri.

Quod ſanè erga pauperes diligentiùs præſtandum eſt, quibus pauci ſunt; qui aſſiſtant, & ſi aſſiſtant rari admodùm, qui morbi incrementa, & acceſſiones obſervant, ut maturè ad Sacramenta miniſtranda Sacerdotē accerſant. At his omnibus periculis quotidiana & frequens viſitatio Paſtoris occurrit. Medetur etiam tēporali neceſſitati, illorū egeſtatē per aliquam eleemoſynam ex ſuo ſublevans, & aliunde etiam ex aliorū charitate conquirens, ſicut

de nonnullis probis Curatoribus accepimus, qui utriq; animæ ſcilicet & corpori, Sacramentis & eleemoſynâ ſuorũ infirmorũ ſubveniunt.

Neq; te terreat labor, fœtor, ſeu etiam periculũ contagionis; quia illius anima, etſi hominis pauperis & mendici pretioſiſſima eſt, utpote ſanguine Chriſti redempta, & de illa tibi ratio exactiſſima reddenda eſt, & tunc de ſumma ſalutis illius agitur. Eſto etiam quòd morbũ aliquem contrahas, adhibita etiam debita cautione, quam nec Sanctus Carolus, etſi animarũ amantiſſimus, tempore peſtis negligebat, ſequatur etiam mors, quid inde? hoc ſummi beneficij loco ponere debes, ut animam tuam ponas pro ovibus tuis, miniſteriũ tuũ implevi-

ſti, bonũ certamen certâſti, curſum conſummâſti, fidem ſervâſti, in reliquo repoſita eſt tibi corona juſtitiæ.

Verùm adverte diligenter, ne in hoc tã præclaro charitatis officio aliqua avaritiæ titillatio animũ tuũ pulſet, nẽpe ut condatur teſtamentũ, vel legatũ in tui cõmodũ, & utilitatẽ fiat, ut funeralia pinguiora ſint, vel quid hujuſmodi, quod avaritiã oleat, aut de avaritia ſuſpicionem generet; ſic enim ideo ægrotos viſitas, non ut illorum animas quæras ut ſalvæ fiant, ſed de illorum facultatibus, & ſpolijs diteris, jam hoc non facis ex charitate, dehoneſtas miniſteriũ tuũ. Non eſt beneficiũ, quod in quæſtũ mittitur, *inquit Seneca Lib. 4. de benef: cap. 14.* Hoc eſt propriũ mercenarij, qui ſola cupiditate

mercedis, & lucri gregem custodit.

Neq; ex hoc egestatem timeas, quia non tua quæris, sed animas, nam hoc est verè ditescere. Audi quid dicat D. Ambrosius, narratâ cum laude repudiatione munerũ oblatorũ Abrahæ, à Rege Mel-
„chisedech, *Lib. de Abr. c. 3. in*
„*Genes.* 15. Quoniam sibi mer-
„cedem ab homine non quæsivit,
„à Deo accepit, sicut legimus
„scriptum: Quia post hæc
„factũ est verbum Domini ab A-
„braham in visu, dicens: Noli
„timere Abraham, ego protegam
„te, merces tua multa erit valdè.
„Non est serus ad remunerandũ
„Dominus; & citò promittit, &
„multa largitur, ne infirmos ani-
„nimos per dilationem aliquam,
„subeat pœnitẽtia, contempsisse

„ſe præſentia, & veluti quadam „uſuraria largitate compenſat, ut „uberiora reſtituat ei, qui ca„ptus non fuerit oblatione præ„ſentium. Hactenus D. Ambroſius, qui innuit, quoque filiũ Iſaac à Deo illi datũ in hac vita remunerari Deũ eos, qui illius ſervitiũ gratis procurant, nam de mercede futuræ vitæ in æternitate, non eſt, qui dubitet. *Vide alia in Curatore Animarum P. 4. cap. 10. 12. 13. pag. mihi 266. &c.*

REGULA XVI.

Verbum Dei Clericus ſæcularis, ſive curatus, ſive incuratus non ſolùm attentè legat, aliis cum pio fervore prædicet, ſed ab aliis fructuosè audiat.

OPtimè Joannes Climacus ait *Gradu* 14. Nos faciliùs perveni-

nire, ac breviore tempore ad perfectionem per auditionem divini verbi, quàm per ingenij perſpicuitatem, & per libros. Rationẽ aſſignat D. Hieronymus *Lib. 2. Epiſt. ad Gallat.* Scriptura divina ædificat & lecta: ſed multò plùs prodeſt, ſi de litteris vertatur in vocem, magnam ſiquidẽ vim habet viva vox. Et ſi acriora ſunt, quæ legis, quàm quæ audis aliquando, altius tamen in animo ſedent, quæ pronuntiatio, vultus, habitus, geſtus etiam dicentis affigit. Quot viri etiam doctrinâ, & ſcientiâ inſignes, divini verbi prædicatione à non eloquenti, aut ita erudito miniſtrata, viam ſuam in meliùs mutaverunt? Hinc eſt illud vetus proverbiũ: Etiam piſces egent ſale. Hoc eſt piſces marini, etſi

ſal-

ſalſi maris aquis alantur, egent tamen ſale, quo condiantur in cibũ, ut ſapiant comedentiũ palato. Etſi Sacerdos es, & in ſtudio ſacrarũ litterarũ verſatus, & tu quoq; eges ſale, ut ac alio edocearis, Certũ eſt ex doctrina Sãctorũ Patrũ, & ipſa luce meridiana clariùs, neminẽ ſcire omnia, & poſſe juniorem vel aliũ minùs eruditum noſſe, quæ tu ignoras. Quis Moyſe eruditior, & prudẽtior? Libenter tamẽ audivit cõſilium Jethro ſoceri ſui, & exequutus eſt. Quibus auditis Moyſes, fecit omnia, quæ illi ſuggeſſe at. Inquit Sacer Textus *Exod. cap.* 18. *v.* 24.

Deinde tepor aliquis, ſeu acedia quædam in rebus etiam ſpiritualibus obrepere ſolet, quam ſi citò non diſcutiamus ex ſenten-

tia S. Dorothei, ceu arefacti, aut diſſecti nonnunquam cademus. Hunc teporem Deus viva voce exhortãtis pellit, & ſemi mortuũ ignẽ excitat, & accendit. Nonnè cor noſtrũ ardens erat in nobis, dum loqueretur in via. *Luc. cap.* 24. *v.* 32.

Si ergo in eo loco reſides, in quo non deſunt, qui has divinas dapes tibi apponant quotidie; ut evenire ſolet in civitate, in oppidis, & in locis nonnullis amplioribus; invitatus ad tale conviviũ ire non recuſes, imò nec etiam invitatus opportunè, importunè intrare contende, ſunt etenim eloquia Dei verus cibus animæ. Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua. *Pſal.* 1. 18. *v.* Audi Thomam à Kempis: O bone IESU, cui tu ſapis, quid ei

recté nõ sapi, & cui tu non sapies, quid ei ad jucunditatẽ esse poterit. Et cogita non hominẽ à te, sed Deũ ipsum auditũ iri, hæc enim cogitatio omnẽ jactantiã, quæ in animo tuo oriri posset, tollet, paravit animam tuã ad attentionem, reverentiam, & cupiditatẽ audiendi, & proficiendi.

Si autem ibi commoraris, ubi illud dici potest, quod est *in* 1. *Regum cap.* 3. *v.* 1. Et sermo Dei erat pretiosus, hoc est, ut exponit D. Gregorius, rarus admodum. Quia præter eum, cui animarum præfectura commissa est, solus Sacerdos es, vel etiã tu solus curator, & præter te nullus Sacerdos alius, ut est in pagis, & villulis; adhuc tamen hoc cœlesti pabulo non carebis, si hæc pauca præstabis.

Parochi sermonē festivis diebꝰ diligenter ausculta, & eo affectu, ut ex eo spiritualiter ædificaris: non ùt sermonem hominis, etsi minùs periti & eloquentis, sed ùt sermonem Dei excipe. Recōde pauca illa verba in corde tuo, quædam utiliora pro tua emendatione, & profectu elige, quæ per totam hebdomadā rumines, recogites, & tanquam medicamēta tuis morbis applices. Etsi simplex sit sermo Parochi, & minùs compositus, est tamen Dei verbū, penetrabiliùs omni gladio accuto. Etsi etiam deest prædicator, certè non deerunt libri pij, & sacri, quos quotidie perlegere possis. sunt libri, quasi muti magistri, qui nos erudiunt.

Verùm si tu ille es, per quem sale cōcionis condiendi sint alij,

quotidie inter virentia divinorũ eloquiorum prata ſpatiari poteris; imò & debes, ſi de bonis paſcuis tuo gregi providere cupis. Neq; enim differre debes uſq; ad diem feſtum ea parare, quæ populo dicturus es: omnia ſuum tempus requirunt. Primò frumẽtum colligendum eſt, deinde triturandum, poſtea purgandũ, ſoli exponendum, molendum, deindè conficiendus panis, deniq; coquendus. Similiter & tu per totam hebdomadam ſacros libros evolve, ſtudiosè perlege, ex his quæ legis, ea tantùm ſelige, quæ ſpiritualis tui gregis neceſſitati magis conſentanea judicaveris, pauca illa grana, ſoli divini luminis, & gratiæ expone, concoque panem calore orationis, atq; ſic concoctum, populo tuo mandu-

can-

candum propone, hac siquidem ratione, quotidie divinum verbũ audire poteris, eritq; concio tua, non minùs populo, quàm tibi ipsi utilis, & fructuosa, fietque, quod D. Hieronymus peroptat in omnibus divini verbi prædicatoribus: Anima, quæ benedicit, impinguabitur, & quæ inebriat, ipsa quoq; inebriabitur. *Lib. 2. in Proverb.*

REGULA XVII.

Clerici Cõgregationem spiritualem crebriùs instituant conferendo inter se, non solùm de fervente verbi Dei prædicatione, catechizatione, vitiorum extirpatione, virtutum implantatione, earum incremento, devotione in SS. Eucharistiam, B. V. Mariam, & alios Sãctos, sed & de proprio virtutum studio, & profectu.

COnſulerem etiam, ubi loci cõmoditas id tulerit, quemadmodum a nonnullis probis Sacerdotibus jam pridem in uſu receptum eſt, & quidem cum ingenti ſuo fœnore ſpirituali, ut quatuor, aut ſex Sacerdotes ſemel in hebdomada uno in loco ſimul convenirent, ſub tutela & præſidio Beatiſſimæ Virginis ad agendum de alijs rebus, quibus incitentur & juventur ſimul ad ſalutem, ad perfectionem, etiam ſub ductu alicujus Sacerdotis inter alios in hac eadem perfectionis via magis verſati.

Optimum ſanè inſtitutum, nec quidem novum, & recens, ſed ab alijs non tantùm Monachis, Eremitis, & Anachoretis, ut patet apud Caſſianum, ſed ab Apoſtolis ipſis ad nos uſq; derivatũ. Clarè

hoc ex Pauli dictis colligitur: *ad. Gallat. cap. 2. v. 2.* Ascendi, inquit, secundùm revelationem, & contuli cum illis (scilicet Apostolis) Evangelium, quod prædico in gentibus, ne fortè in vacuum currerem, aut incurrissem. Profectò non ascendit Paulus ad discendū Evangeliū, quia jam antea dixerat, se non ab homine illud didicisse, sed per revelationē IESU Curisti, ascendit ergo, cōferre Evangelium. Et Cassiodorus ait. *Lib. de amore.* Gratissima erat fratribus Antiochenis Pauli, & Barnabæ præsentia corporalis; quorum doctrina, quorū collatione, & disputatione firmabantur in fide. Idem factitatum fuisse à Florentino Sacerdote pijssimo, Thomas à Kempis asserit, „*cap. 25. vitæ fol.* 101. Egregi-

,,us, ac vernans flos Sacerdo-
,,tum Magifter Florentius, fer-
,,vidus animarũ zelator, non so-
,,lùm curam domefticorum fra-
,,trum habuit, fed etiam faluta-
,,ris verbi femina in alijs vicinis
,,Clericorum Congregationibus
,,plantare ftuduit; faciens inter-
,,dum collationẽ devotæ exhor-
,,tationis. *Hæc omnia Thomas.*

D. Chryfoftomus hujufmodi cœtus, & congregationes, convivijs collatitijs, feu fymbolicis comparat, fic enim ad populum
,,Antiochen. *Homil.* II. *ad pop.*
,,*ant.* Quoniam fe quifq; per fe-
,,ipfum emendare facilè non po-
,,teft, faciamus fodalitia, & col-
,,lationes, & quod in convivijs
,,pauperes faciunt, quoniam non
,,poteft quifq; folus convivium
,,exhibere perfectum, conveniẽ-

„tes omnes ex ſymbolo omnium „conferũt; hoc & nos faciamus: „poſtquam per nos ipſos torpidi „ſumus, collationes facientes in-„ter nos, conſilium ſpondeamus „conferre, & monitionem, & ex-„hortationem, & increpationẽ, „& minas, ut ex ſingulorum ſtu-„dio omnes rectè agamus. *Hæc omnia Chryſoſtomus.* Ex quibus licet colligere, non tantùm hujus laudabilis inſtituti conſuetudinem, ſed etiam ingentes, quæ inde emanant, utilitates.

Primò enim in hujuſmodi ſpiritualibus congreſſibus pellitur tœdium illud, ſeu ſopor, quem nonnunquã immittit dœmon in properantibus ad perfectionem, dœmonis artes, quibus profectũ ſpiritualem vel impedire ſolet, vel exterminare, deteguntur, &

arma ſubminiſtrantur, quibus potiſſimum elidantur. Locupletatur enim intellectus ex ſingulorum doctrina, monitis & documentis, ſunt enim in his conventibus ſinguli omnium, & omnes ſingulorũ magiſtri viciſſim, & diſcipuli, dum omnes in unum quaſi theſaurũ conferunt, quidquid illis occurrit in via ſpirituali. Inflammantur & accenduntur animi ad virtutem. Si lapis ſæpè ad lapidem concuſſus ſcintillas exilere facit, tametſi nihil frigidius lapide, nihilq; igne calidius; at tamen concuſſio, victa natura ignem elicit. Quod cum lapillis contingit, multò idem fit & in animibus, quæ mutuò atteruntur, & igne ſpiritus concaleſcunt. Ita Chryſoſtomus *Homil. 6. ad pop. ant.*

Atq;

Atq; hæc flamma caloris faciliùs exardeſcet, ſi ille, qui hujuſmodi conventibus præeſt, tum exemplo ſuo, tum verbis ſuum quoque fervorem, & ſpiritum adjungat.

Symbola autẽ, quæ unuſquiſq; ad hæc convivia ſpiritualia collatitia afferre debent, ut ex varietate jucundiora, & utiliora reddantur, ſunt alacritas, & promptitudo conveniendi. Multùm facit hec alacritas, ſegnitiem expellit, tollit impedimenta, que te avocare poſſunt à cõgregatione. Auget deſiderium tuæ ſalutis, dedeſiderium autem aperit, & magis dilatat os cordis, ut magis divinâ gratiâ implearis. Fames bonæ valetudinis inditium eſt.

Exiſtima, hujuſmodi conventus ſpirituales eſſe tibi in primis

val-

valdè utiles, & necessarios, quia in ijs agitur de sanandis animi morbis, quomodo in vita crescamus & roboremur, quâ ratione ad eam perfectionem brevi perveniamus, statui tuo convenientem. Vita boni religiosi omnibus virtutibus pollere debet, ut sit talis interiùs, qualis videtur hominibus exteriùs. Et meritò multò plus debet esse intùs, quàm quod concernitur foris; quia inspector noster est Deus, quem summoperè revereri debemus, ubicunq; fuerimus, & tanquã Angeli in conspectu ejùs mundi incedere, inquit Thomas à Kempis *Lib. de imit. Chr. cap.* 19. *n.* 1.

Ad hos spirituales cœtus offer animum tuum vacuum & plenũ, vacuum quidem externis negotijs & perturbationibus, quia pluri-

bus

bus intentis minor eſt ad ſingula ſenſus; plenum autem proficiendi.

In ipſis autẽ conventibus, quæ dicuntur, & monentur, tibi præſertim dicta exiſtima, atq; ideò aliqua ſemper annotabis, quæ poſſint tuæ vitæ emendationi, ac perfectioni, vel parandæ, vel augendæ, quæ poſtea per totã hebdomadam exequaris; tu tibi ipſi medicamentum applica, ut tandem convaleſcas. Turpe exiſtimat. D. Chryſtuſomus *Homil.* 38. *in Geneſ.* vacuum medicamẽtis illum redire, qui ad domum medici acceſſit, & officinam medicamentorum adijt.

Diſce etiam in Plutarcho *Lib. de audit. off.* Quid prodeſt ſermonibus alienis animum oblectare, ſi nihilò tu fias melior? Qui im-

immoti conſident ad ignem, fomenta inde accipiunt, ut faciei ruborem; ita ſi adhos ſpirituales cætus accedis, in quibus divinus ignis vel excitatur, vel exardeſcit magis, & nihil inde caloris tecum defers, turpiſſimum eſt, tibiq́; valdè pernicioſum. *Vide alia in Curat. anim. pag. 4. cap. 7. 8. 9. pag. mihi 245.*

REGULA XVIII.

Mortificationis ſtudium Clerico ſæculari vel maximè neceſſarium, ejus enim uſus eſt ad perfectionẽ optimus gradus.

NIhil profectò faciliùs eſt, quã de mortificatione diſſerre, ipſius regulas alijs præſcribere, nec non aliorum frangere voluntates, & hoc mortificationis flagello pulſare; at non eſt cuiq́; ita facilè ſeipſum eodem flagello percu-

cutere. Chirurgus etiã magna animi alacritate, ac cõstantia alterius putridam carnem urit, & secat, suam verò carnem, si morbum similem contraxerit, vix & non sine magno dolore levissimâ contrectat manu Et tamen & tu Sacerdos homo es, eandem carnem induis, quàm alij rationi; & spiritui contumacem. Quare ergò eadem medicamenta; quæ offers alijs, tibi ipsi non applicas ? qui eadem laboras infirmitate, & fortassè majori, & acrioribus stimulis ad peccandum, vel ex pinguioribus redditibus, vel ex otio majori, vel ex frequentioribus objectis, & periculis ?

Tibi siquidem & illud B. Pauli *ad Rom. cap.* 8. *v.* 13. Si secundùm carnem vixeris, morieris,

ris, si autem Spiritu facta carnis mortificaveris, vives. Quid est autem secundùm carnem vivere? Optimè explicat B. Prosper. *Lib.* „1. *de vitæ conc. c.* 1 Ille secun„dùm carnem vivit, qui secun„dùm seipsum vivit, qui pergit „quò vult, dormit quando, & „quomodo vult, loquitur, quæ „vult, & ubi vult, manducat & „bibit quando, & quod vult, & „quantum vult, ridet, & læta„tur, inter quos vult? postremò „quidquid naribus suavè est, „quidquid tractare blandũ, quid„quid oculis delectabile, quid„quid sensibus cæteris carnis suæ „jucundũ, exercet, ac sequitur, „qualiter vult; quia omnia lici„ta, & illicita carnaliter vult.

Quinimò illud Moysi dictum tibi præcipuè convenit *Exod. c.*

3. v. 5. Solve calceamentū de pedibus tuis, nam locus, in quo ſtas, terra ſancta eſt. Status enim Sacerdotis, & Paſtoris animarū omninò ſanctus eſt, nec mediocrem uſum mortificationis tã interioris, quam exterioris hominis requirit, ſed ſtrenuū, & verè aſſiduum. Toto ergò cœlo erras, & manifeſtè teipſum decipis, ſi exiſtimas ſine mortificationis uſu poſſe te ad aliquem perfectionis gradum pertingere, aut etiã divinam gratiam conſequi, & fovere, vel ullam veram, ac ſolidam virtutē conſequi; nam hæc teſte D. Thoma *P.* 2. *q.* 59. *art.* 2. paſſiones ſedatas requirit.

Planè hoc eſt in confeſſo apud omnes. Tantùm proficies, quantùm tibi ipſi contuleris. Non in quantùm oraveris, aut prædica-

veris, aut in doctrina eruditior evaseris, sed in quantùm in practico mortificationis usu profeceris, perfectionem consequeris. Et Thomas à Kompis *de mortific.*
„*suipsius cap.* I. Tantùm profi-
„cio, quantùm pro Christo di-
„mitto, & tantùm proficio, quã-
„tùm à me exeo : Ubi me relin-
„quo, ibi me invenio, & ubi me-
„ipsum quæro, ibi me perdo.
„Ubi meipsum accomodo, ibi me
„lædo.

Adde, si curam animarum quæris, etiam ob spiritualem aliorũ utilitatẽ hoc mortificationis studium exercendum est; via enim, per quam gregem tuum ad æternitatis pascua dirigere debes, profectò non est alia, quàm sui ipsius abnegatio : Ita Paulus *ad Ephes. cap.* 4. *v.* 21. 22. In ipso edo-

edocti estis, sicut est veritas in Christo IESU, deponere vos secundùm pristinam conversationem veterem hominem, qui corrumpitur secũdùm desideria carnis. At pastor gregẽ suum præire debet, nec tu artem ullam benè alios docebis, quàm ipse priùs non didiceris.

„ Itaq; omni die (ut utar verbis Thomæ Kempensis de mortificat: oportet te proponere, „velle mori proprer Christum, & „de novo incipere emendare vitam tuam, & te ad pœnitendũ, „& ad moriendum disponere, & „teipsum vincere; atq; hoc ipsũ „propositum viriliter exequi.

Verùm cùm mortificatio duplex sit interioris, & exterioris hominis, cùm interior mortificatio tantò nobilior, & excellentior

tior, quantò anima corpore præstat; in hac præcipuum studium ponendū est, exterior tamen negligenda non est, etenim se invicem juvant, nec ab invicē separari debent.

Nulla prætereat dies, in qua in aliquo de teipso victoriā unā non reportes, etiam in rebus parvis; nam parva non vincunt, & nos capiunt, quod volucrum exemplo
„nos docet S. Eprhrem *Serm.*
„*de lingua mala.* Ex volucrum
„aucupio disce, quæ parva vidē-
„tur, non ideò contemnenda;
„contingit enim, ut avis in la-
„queum incidens minimâ capia-
„tur unguicula, & alarum vires
„franguntur ac debilitantur ob
„unguem vilem, & cùm totum
„corpus sit extra laqueum, totū
„tamen retinetur. Et leonem
for-

,,fortissimum omnium bestiarum ,,capillò teneri, & aquilam vo- ,,lucrum robustissimam ungue il- ,,laqueatam venatori obnoxiam ,,reddi, scribit S. Dorotheus. Sed si hoc evenit in parvis, quid e- rit in magnis; in abneganda pro- pria voluntate, in moderandis parvis animi affectibus, in cohi- bendo amore proprio, à quo tã- quam à radice omnium vitiorum rami enascuntur? si in lapide i- maginem aliquam insculpas, & si magno labore id facias, manente tamen lapide eadem imago sem- per perseverat, quia lapis, cum sensu, & motu careat, non est mutationi subditus. At tu non es lapis, sed homo, non semper in eodem statu permanens, & in quo affectus veteris Adæ revivi- scunt, undè necessarium est ite-

rum, atq; iterum mortificationis gladio, quæ pullulant resecare; nunquam in hoc spirituali bello arma deponenda, nunquam in otio standum est.

Mortificationi interiori exteriorem aliquã, sed discretam corporis afflictionem junge quotidie, quæ interiorem adjuvet, ne carnis insolentia fructu bonorum operum priveris: & cùm, ut plurimùm peccata comittamus, vel ex carnis suggestione, vel ut illi indulgeamus; si caro te decipit, & te quotidie trahit ad culpam, etiam quotidie eam corrige.

Mirabiles inde in animam tuã utilitates emanabunt, quas, quia paucis Cæsarius Arelatensis Episcopus Nom. 1. egregiè complexus est, illas ab ipso excipe. „Sãctæ afflictiones humiliata cor-

po-

„pora macerant, ſed immaculata
„corda purificant. Mẽbris ſub-
„trahunt fortitudinem, ſed con-
„ſcientijs addunt nitorem: Ni-
„hilominus de cõtritione animi
„redimuntur crimina volupta-
„tis. Per duræ crucis exercitia
„deceptæ dudum carnis gaudia
„puniuntur; ac ſic mortificati-
„one præſenti futura mortis ſen-
„tentia prævenitur, & dum cul-
„pæ auctor humiliatur, culpa cõ-
„ſumitur: dumq́; exterior affli-
„ctio voluntariæ diſtrictionis in-
„fertur tremendi judicij offenſa
„ſedatur, & ingentia debita la-
„bor ſolvit exiguus quæ conſum-
„pturus erat labor æternus. Hæc
ille. Si hæc bona ſigillatim ex-
pendes, has corporis afflictiones,
non tam aſperas, & difficiles hor-
rebis, ſed uti ſuaves & utiles li-

ben-

benter amplexaberis. Quanta futura sit gloria & consolatio carnē suam castigantibus, hîc non cognoscimus, sed in futura vita videbimus. Secundum multitudinem dolorum meorum consolationes tuæ lætificaverunt animā meam, *Psal.* 93. *v.* 19.

Ne quæso te terreat, ab hoc tam necessario opere Dœmon, qui cùm sit immundissimus spiritus, horret has voluntarias carnis afflictiones, propterea illas dissvadere conatur, ut egregiè annotavit Hugo Victorinus *Lib.* 1. *de* ,,*clauſ. an. cap.* 2. Ecce Diabolus ,,Physicam docet, ecce medicus ,,factus est, de complexionibus ,,loquitur, infirmitates diversas, ,,si teneatur religio, generari ,,prædicat; sed quare hoc? Nō ,,ut remederi velit, sed ut occi-

,,dere possit: Non ut ægritudi-
,,nes curet, sed ut securius infe-
,,rat mortem. Videt ex subtra-
,,ctione ciborum, luxuriæ vires
,,posse minui, & ideò non tardat
,,minari ægritudinem. Idem di-
,,cendum de cæteris carnis casti-
gationibus.

Neq; minùs ab amore proprij corporis te superari patiaris, nã hoc non est odisse carnem tuam, sed amare, non occidere, sed salvare. Est Christi Domini dictum *Matth. cap. 16. v. 25.* Qui voluerit animam suam salvam facere, perdet eam, qui autem perdiderit propter me, inveniet eam. Et illud D. Bernardi *serm: Ecce nos.* Tempus hoc animabus, non corporibus assignatum est, dies salutis, non voluptatis, omnia tẽpus habent, animabus nunc ope-

ram dare necesse est. Hoc debet esse negotium nostrum, vincere seipsum quotidie, atq; in melius proficere. *Vide Curatorē Animarum P. 3. cap. 4. pag. mihi 134.*

REGULA XIX.

Fragmenta temporis studiosè à Clero sæculari colligenda, ne pereant.

VOco fragmenta temporis, parva illa horarum spatia, quæ suum proprium, & destinatum ministerium non habent; cujusmodi est, parva illa mora, dum paratur prandium, vel cœna, vel signum campanæ minoris quæ te vocat ad Chorum, exspectas, vel præstolaris amicum negotij causa, vel ad suscipienda Sacramenta fideles exspectas, & his similia: quæ quidem, si diligenter non cures, prætereunt sine lu-

cro, & infructuosè, nec ſine aliqua jactura animæ tuæ, quia & de his particulis temporis ratio à te exigetur ab eo, qui minima quæque curat, & attingit ſuâ providentiâ. Majori diligentia tempus nobis ſervandum eſt, quàm aurum, quia illo pretioſius eſt, & ſi fruſtula auri diligenter colligimus, & aſſervamus, quare non & fruſtula temporis? cùm nullum ſit adeò exiguum, quin in illo vitam æternam mereri valeas, quẽtam admodum latro in cruce conſequutus eſt.

Deindè ex tribus partibus temporis, nulla à nobis poſſidetur, niſi hæc breviſſima, quæ præſens eſt; præterita jam abijt, & amplius non eſt, futura nondum advenit, ſola præſens tua eſt, ſi hanc in res inutiles prodigis, nonnè

hoc est totum tempus otiosè consumere? Tempus quidẽ præsens proijcere, ac serò postea revocare præteritum, quando nullum est lapsæ virtutis remediũ, summæ stultitiæ est, inquit S. Basilius *de lib. Gentil.*

Scifcitanti verò, quanam ratione hæc pauca fragmenta ita colligi possint, ut ex ijs paucis fiat unũ satis, ex quo diteris? Unico verbo respondeo; Deum verè dilige; Nam si Deum ardenter amaveris, nunquam otiosus eris; nam Christi amor non sinit in anima nasci torporem, ait Ioannes Trithemius. Ex D. Bernardi Sententia *Serm. 6. De modo benè vivendi:* Deum verè diligenti, nulla est hora otiosa; Flammæ ignis muscæ otiositatis nullo unquam tempore adhærere possunt.

Vel

Vel fabrum imitare ferrarium, qui inter operandum pro quovis laboris levamine incudem ſuam ferit, & malleo percutit: ſic tu illo brevi temporis ſpatio percute pectus tuum, ut aliquis ſonus audiatur, qui te ipſum excitet, & dulciter ſonet in auribus Chriſti Sponſi tui: hoc eſt breves aliquas orationes jaculare in Deum, quæ divinum illius pectus feriant, neq; enim vacuæ redibunt.

Cur etiã parva illa mora cum Angelo, qui à latere tuo nuſquã recedit, quique inſtar pædagogi te ſequitur, cuſtodit & regit, dulces aliquos non miſces ſermones? cur non eum alloqueris? cur non aliquos reverentiæ actus erga ipſum exhibes? cur gratiã aliquã ab eo non expoſcis? ægri, niſi ad eos aliorum precibus me-

dicus fuerit invitatus, pro se rogare non possunt, infirma est caro, mens ægra est, & peccatorũ vinculis impedita, ad medici illius sedem debile non potest explicare vestigium. Obsecrandi sunt Angeli pro nobis, qui nobis ad præsidium dati sunt. Ita D. Ambrosius *Lib. de viduis cap.* 8.

Vel cor tuum, & mentem applica ad eam actionem, quam modo aggressurus es, etiamsi sit refectio corporis, ut omnia facias in Dei honorem juxta D. Pauli præceptum *I. Corinth. cap.* 10. *v.* 31. Sive manducatis, sive bibitis, sive quid aliud facitis, omnia in gloriam Dei facite. Siquidem talis applicatio diligentiam parit, otium, & segnitiem fugat.

Aliter, si hæc fragmenta, ceu

mi-

micas temporis neglexeris, cave, ne illud tibi exprobret Dæmon mortis tuæ tēpore, quod in monasterio Gigniacensi Monacho illi exprobravit, qui cùm viveret, micas panis è mensa cadere, ac perire sinebat, violans morem probatum ex charitate, ac paupertatis spiritu introductū; Moribundo enim astitit aspectabili forma, saculum micarum plenum ostentans, ut in desperationem induceret; quod obtinuisset, nisi Fratrum vehemētes preces obstitissent. At pretiosiores sunt micæ temporis, quàm panis.

Verùm si has diligenter asservaveris, in gemmas, & margaritas tibi erunt aliquando: Sicut pariter micæ panis asservatæ in manibus illius Monachi fuerunt, qui, dum manum applicaret, ut

micas collectas, ne caderent in mensa, Abbati ostenderet, eas in margaritas conversas, omnes viderunt, & obstupuerũt, *Surius 28. Nov. in vita S. Odonis.* Et Thomas à Kempis *de imit. Christi lib. 1. cap. 25.* Gaudebis semper vespere, si diem expendes fructuosè.

REGULA XX.

Præparet se Clericus sæcularis quotidie ad fælicem mortis horam à Deo consequendam.

INter tuas quotidianas exercitationes etiam hanc connumera, & mordicùs tene, ut quotidie cogites, te moriturum, seu potiùs te continuo mori, ut ad hunc extremum vitæ tuæ actum, fœliciter concludendum, te præpares. O hebetudo, & duritia cordis humani, quod solùm præsentia me-

meditatur, & futura non magis prævidet; Sic te in omni facto, ac cogitatu deberes tenere, quasi hodie esses moriturus, inquit Thomas à Kempis *De imit. Christi l.* 1. *c.* 23. *n.* 1. Sanè hoc negotiũ tanti ponderis est, ut sit summa rerum, momentum, unde pendet æternitas, vel fælicitatis, vel miseriæ, & pro quo negotio prosperè, ac utiliter concludendo tota vita benè impensa à Christiano homine existimari debet. Ipse se seducit, & de morte sua ludit, qui hoc non recogitat, ait D. Augustinus *serm.* 1. *cap.* 20. *de temp.* Præveniendus est hic tibi dies, qui in cautos solet prævenire; quia etsi omnibus dictũ est, ut vigilent, tibi inprimis; Et janitori præcipuè dixit, ut vigilet. Tu es hic janitor, quia Sa-

cerdos es, & claves ſolvendi, atq; ligandi datæ tibi ſunt, qui paſtor ovium es, qui tanquam vigil; ac ſpeculator in populo poſitus es, qui non tantum de tuis, ſed & de aliorum peccatis rationem es redditurus. Iudicium duriſſimum his, qui præſunt, fiet, ſed quando hoc fiet, niſi in morte? Diſce ergò nunc mori, ut nunc incipias vivere cum Chriſto.

Quomodo autem te pares pro hoc tam formidoloſo, & ancipite certamine, breviter diſce à ſapiente: Memor eſto, quoniam mors non tardat. Da, & accipe, & juſtifica cauſam tuam; quoniã non eſt apud inferos invenire cibum. *Eccleſiaſtici cap.* 14. *v.* 12. *ib.* 17.

Primum ſapientis monitum eſt

assidua, sed seria memoria mortis, quam quidem recordatione facilè tibi erit fovere, quia quotidie vitâ functos habes præ oculis, mortis imago perpetua versatur ante oculos tuos, dum pro illis oras, dum illos comitaris ad sepulturam, dum illos morti proximos visitas.

Memini me audisse à pio quodam Sacerdote, animarum Curatore. Quoties dicebat ille, defunctum in feretro jacentē aspicio, subitq; animum meum recordatio, me de illius anima justissimo Deo rationem redditurum, & hoc in eventu meæ mortis, toto corde perhorresco, illicò omnis avaritiæ titillatio fugatur ab animo meo, nec attendo, an intortitia sint longa, vel brevia, nec venit in mentem contendere

cum hæredibus de funeralibus, & talis aſpectus præ timore lacrymas mihi potiùs excutit ab oculis, quàm gaudium, & lætitiã ex præſenti commodo & lucro; optimus ſanè ſenſus pij Sacerdotis.

Fovet etiam hanc mortis memoriam, ſi attentè conſideres ſanctiſſimum Miſſæ Sacrificiũ, quod quotidie in Altari Deo Patri offers, in hunc enim finem etiam ab ipſo Chriſto inſtitutum eſt, ut ſit ipſius Paſſionis & mortis rememorativum; ſummæ dementiæ eſt, mortem Chriſti Domini aſſiduè recolere, & ita vivere, quaſi tu ipſe nunquam ſis moriturus, nec unquam de tua morte recogitare.

D. Baſilij monitum *inſtruct. ad fil.* ſerva: Cùm manè ſurrexeris,

ris, ambige te ad veſperam pervenire, & cùm in lectulo membra ad quieſcendum poſueris, noli confidere de lucis adventu, ſemper ante oculos tuos verſetur ultimus dies. O ſi tibi verè perſuaderes, Miſſam, quam hodie celebraturus es, ultimam tibi fore, nec tibi impoſterum conceſſum iri, ut iterum celebres: Nec cũ Canonicis tuis in Choro divinas laudes te ampliùs cantaturum, quanta quæſo pietate, religione, ac devotionis affectu hæc, & alia omnia munia tua perageres. Cũctis diebus, quibus nunc milito, exſpecto, donec veniat immutatio mea. *Iob. cap.* 14. *v.* 14. Sed quid inde ſequitur? vocabis me, & ego reſpondebo tibi. Hæc aſſidua mortis meditatio pro tranſitu viaticum parat.

Monet ſecundo loco Sapiens: Da & accipe. Hoc eſt, ut ſubducas rationes, cum anima tua habe rationem dati & accepti, tu tibi ipſi eſto iudex. Si enim pœnas de nobis hîc ſumpſerimus, ſi nos propter peccata quotidiana condemnaverimus, non utiq; juxta D. Pauli dictum judicabimur, inquit D. Ambroſius *in Pſ.* 118. Et Thomas à Kempis *de imit Chr. lib.* 1. *cap.* 24. O miſerrime, & inſipiens peccator, quid reſpondebis Deo omnia mala tua ſcienti? qui interdum formidas vultum hominis irati, ut quid non provides tibi in die judicij, quando nemo poterit per alium excuſari, vel defendi, ſed unuſquiſquè onus erit ſibi ipſi. Nunc labor tuus eſt fructuoſus, fletus acceptabilis, gemitus exau-

di-

dibilis, dolor ſatisfactorius & purgativus. Quotidie peccas (quis enim omninò immunis à peccatis?) quotidie eadem per pænitentiam lava, quaſdam afflictiones corporis pro illorum ſatisfactione ultrò quotidie aſſumito; nam ex dicto S. Proſperi *in Sent. num.* 210. Ceſſat vindicta divina, ſi converſio præcurrat humana.

Idem præſta cum conſcientia tua, id eſt oculo corporis; adeò delicatus eſt oculus, ut ſi in ſe, vel minimum quid pulveris ſenſerit, doleat, angatur, & talem moleſtiam ferre non valens, lacrymis depellere conatur; ſic cum oculo conſcientiæ facere par eſt, cùm in peccatorum quãvis minutorum lapillos, ſcrupulos & pulverem adhæſiſſe perſen-

ſe-

ferit, illicò lacrymis, dolore, & Sacramento depellat. Meliùs eſt modò purgare peccata, & vitia reſecare, quàm in futuro purganda reſervare, Thomas à Kempis *de imit. Chriſti lib.* 1. *cap.* 24. & „rursùs *cap.* 23. Quid prodeſt „diu vivere, quando tam parùm „emendamus; Ah! longa vita „non ſemper emendat, ſed ſæpè „culpam magis auget. Multi an„nos computant cõverſionis, ſed „ſæpè parvus eſt fructus emenda„tionis. Si formidoloſum eſt „mori, forſitan periculoſiùs erit „vivere. Si hodie non es para„tus, quomodo cras eris? Cras „eſt dies incerta, & quid ſcis, ſi „craſtinum habebis? *Hæc omnia Thomas à Kempis.*

Addit ultimo loco Sapiens: Iuſtifica animam tuam, ante obitũ,

operare, justitiam, quia non est apud inferos invenire cibum. Sãctifica animam tuam, habet Græca significatio, virtutes pro viatico para, & ut monet ubi supra „Thomas à Kempis. Dum tem„pus habes, congrega tibi divi„tias immortales. Præter salu„tem tuam nihil cogites, solùm, „quæ Dei sunt, cura. Fac tibi a„micos, venerando Dei Sanctos, „& eorum actus imitando, ut „cum defeceris in hac vita, illi „te recipiant in æterna taberna„cula.

Beatus servus ille, quem, cùm venerit Dominus ejus, invenerit sic facientem. *Matth. cap.* 24. *v.* 46.

Sed cùm gratia obdormiendi in Domino, sit omnium maxima, utpote initium nostræ felicitatis,

&

& clausula omnium divinorũ beneficiorum hujus vitæ, summis & assiduis precibus à Deo impetranda est. Cum hoc certum sit ex communi Theologorum sentẽtia, donum perseverantiæ concedi nobis ex mera Dei gratia, & misericordia, atqui perseverantia in hoc maximè consistit, ut quis in Dei gratia ex hac vita decedat.

Singulis ergò diebus partem aliquam temporis habebis huic negotio destinatam, in qua caussam hanc animæ tuæ cum Deo tractes. Aliqua opera misericordiæ tam spiritualis, quàm corporalis quotidie exercebis, quæ in hunc finem diriges, cùm scriptũ sit: Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur, *Matth. cap.* 5. *v.* Et *Psal.* 111.

v.

v. 5. Jucundus homo, qui miseretur & commodat, disponet sermones suos in judicio, quoniam in sæculum non commovebitur. In hunc quoq; finem aliquas carnis afflictiones in consilio Patris spiritualis assumes, ut tunc temporis placatus sit tibi Deus.

Sed nihil efficacius, quàm si, cùm Missam celebras, habesq; ipsum Dominum præ manibus, illumq; quasi captivum tenes, ipsum obsecres, & obtesteris, ut te in morte in sinum suum recipiat, & Moysis exemplo inter ejus amplexus, & oscula spiritum emittas. Nullum ergò acceptabilius Deo offerri potest sacrificium, sive ad exsolvendum Laudes, sive ad exhibendum gratias, sive ad impetrandam indulgentiam, vel ad gloriam promerendã, quàm

quàm Corporis, & Sanguinis Christi sacrosanctum mysterium, sapienter scripsit S. Laurentius Iustinianus *serm. de Corpore Christi.*

REGULA XXI.

De omnibus diei perfectæ cogitationibus, & actionibus Clericus sæcularis vespere antę cubitũ conscientiam suam seriò discutiat, cõtritionem veram eliciat, & firmissimum emendandi propositum statuat.

APpositè in rem nostrã Thomas à Kẽpis *Exerc. Spir. c.* 10. Si verè proficere vis, omni vespere te discutere non omittas; quod si feceris, renovaberis spiritu mentis, & pacem habebit tabernaculũ tuum. Securè dormies, & non erit, qui exterreat quiescentem

cum

cum Christo. Mirum valdè, & tremendum nimis, quòd quis, audeat ire dormitum cum gravi aliquo delicto, nec compunctus, nec confessus.

Villicus es, habes codicem, nempe Cōscientiam tuam, ait D. Chrysostomus, in quo describas quotidianas expensas, sed antequam somnus obrepat, aperi hūc codicem, lege quæ in eo scripta sunt, ut debita solvas. Mercator es, & quidem pretiosarum mercium, nobis enim Sacerdotibus à Patrefamilias præcipuè dictum est: Negotiamini, dum venio. Mercatorem lucri cupidum imitare, qui in fine cujusq; diei rationes subducit suæ negotiationis, & an majora sint lucra, quàm damna, considerat; Idcircò malè, aut tepidè vivimus, quia

hac

hac regula quotidie non utimur ad corrigendum actuum nostrorum obliquitatem. Examen Cõscientiæ Regulam vocat Hugo Victorinus. *Lib.* 1. *de prud.*

Præterea ea, quæ de discussione conscientiæ ante prandium dicta sunt, hæc pauca adde.

Tria ad peccati emendationē requiruntur. I. Peccati cognitio. 2. Ejusdem detestatio. 3. Et per virtutem peccato contrariam, correctio. Tria hæc adjumenta, optimè præbet conscientiæ discussio vespertina.

Quomodo enim quis delicta sua agnoscet, & quotidianos defectus corriget, qui nunquam, aut raro sua interiora scrutatur, qui se non discutit, qui post terga sua peccata proijcit? Initiū salutis est peccati cognitio.

Ex

Ex cognitione peccati odium & deteſtatio conſequitur. Poſtquam oſtendiſti mihi, percuſſi fœmur meum *Ierem.* c. 31. v. 19. Et D. Gregorius de Mariæ Magdalenæ pœnitentia *Homil* 13 *in Evang.* quia turpitudinis ſuæ maculas aſpexit, lavanda ad fontem miſericordiarum concurrit. Hinc verò fit, ut mala gramina peccatorum non agant imas radices in anima, quia veſpertina diſcuſſio paulatim impedit humorem malæ conſuetudinis, ne in radices defectuum noſtrorum influat.

Sequitur tandem emendatio, in hunc enim finem ſcrutinium cõſcientiæ dirigi debet ; quia ſicut artifex ſtudioſus ex frequenti & acurata inſpectione ſui operis illud ipſum emendat & ad perfe-

ctio-

ctionem juxta artis præscriptum reducere conatur, sic & tu ex eodem planè studio spiritualiter proficiendi conscentiam tuam examinabis. In eo defectu corrigendo, ad quem te procliviorem agnoscis, eò usq; insiste, quousq; de illo victoriam reportaveris. Si omni anno unum tantùm vitium extirparemus, citò perfecti viri efficeremur, inquit Thomas à Kempis.

Si autem à me quæras, quænam sint illa, quæ adducenda sunt ad hoc judicium? Breviter respondeo, bona & mala omnia, quæ eò die egeris, vel cogitâris, vel locutus fueris.

Nomine bonorum operum veniunt primò loco functiones quotidianæ tuo muneri congruentes; quæ etsi sanctæ & bonæ operati-

ones ſunt, ſi illas examinaturus & judicaturus eſt Deus: Ego, cum accepero tempus, juſtitias judicabo *Pſal.* 74. *v.* 3. Cur & tu illas prius non examinas, non emendas, non expolis; ne inveniat Deus, quod corrigat & reprehendat.

Vulgatum eſt illud axioma: Bonum ex integra cauſa, malum autem ex ſingulis defectibus. Nõ ſufficit, ut res quæ fit, bona & ſancta ſit, ſed ut benè, & ſanctè fiat, requiritur. Multis in extremo judicio Deus dicturus eſt illa *Iſaiæ cap.* 1. *v.* 22. Argentum tuum verſum eſt in ſcoriam, & vinum tuum mixtum eſt aquâ. Nõ dicit ferrum vel plumbum tuum, ſed argentum, quod auro excepto cæteris metallis pretioſius eſt, quia functiones noſtræ etſi

ſacræ, & ſanctæ, quia multa opera noſtra, quæ nobis bona pretioſa videntur, in lance tamen ſupremi & æquiſſimi judicis poſita, non ut talia probabuntur: vel ex pravitate intentionis noſtræ, aut obliquitate, vel ex negligentia, aut irreverentia, vel ex alio defectu. Propterea Iob, etſi ſanctiſſimus vir. Verebar, inquit *c.* 9. *v.* 28. omnia opera mea, ſciens quia non parceres delinquenti. D. quoq; Paulus 1. *Corinth. cap.* 4. *v.* 3. Mihi pro minimo eſt, ut à vobis judicer, aut ab humano die, qui autem me judicat, Dominus eſt.

Bona etiam, vel neglecta, vel omiſſa ſub hac cenſura quotidia-
„na venire debent. Multi com-
„putant pecunias & expenſas re-
„rum, pauci conſcientiæ negli-

gen-

„gentias temporum discutiunt;
„ideoq; magis deficiunt, quàm
„proficiunt, loquuntut bona &
„non faciunt, detestantur mala
„in alijs, seipsos autem negli-
„gunt in multis, ait Thomas à
Kempis.

Verùm si bona opera discuti-
enda sunt, multò magis peccata,
ut de illis, dum tempus habes
misericordiam à pijssimo Domi-
no impetrare valeas. Sed jam o-
„mnia concludat D. Bernardus
„*Ad fo. de monte Dei.* Discito
„tibi præesse, & vitam ordinare,
„mores componere, temetipsum
„apud temetipsum accusare, sæ-
„pè etiam condemnare, nec im-
„punitum dimittere. Sedeat ju-
„dicans, justitia stet rea, & te-
„metipsum accusans conscientia,
„nemo te plùs diligit, nemo fi-

,,deliùs judicabit. Manè præteritæ noctis fac à temetipso exactionem & venturæ diei tu tibi indicito canonem. Vespere præteritæ diei rationem exige, & supervenientis noctis fac indictionem, sic districto nunquã aliunde lascivire vacabit. Sic ille.

REGULA XXII.

Nocturna quies, sive dormitio Clerici sæcularis sit in lecto non nimis exquisitè composito, & adeò molli, sed honesto, ut in eo tantùm corpus quiescat, non delicietur.

SEd jam hora est, ut receptui canamus, & te ad somnum capiendum pares. Hîc quoq; duo tibi paranda erunt, ut hæc actio meritoriè fiat. Aliqua antequam te lecto tradas, aliqua inter dor-

mi-

miendum & quieſcendum. Quæ pares, antequam cubes in lecto, ſunt.

Ne delicias in lectulo quæras, non ſit pretioſus, nec nimis exquiſitè compoſitus, nec ita mollis, qui te diutiùs in ſe detineat; ſit talis, ut in eo quieſcat corpus, non autem delicietur. Sit lectus, inquit Thomas à Kempis. *Exerc. Spirit. cap.* 11. veluti ſepulchrũ, in quo quieturus es modicum, paulò pòſt iterum ſurrecturus ad vigilias, & laudes Dei celebrandas.

Pia aliqua oratione te ipſum præmunies, vel erga Angelũ Cuſtodem, vel Beatiſſimam Virginẽ, vel alios Sanctos, ut te ab omnibus animæ & corporis periculis liberent, & ab omni dœmonis illuſione cuſtodiant, ſerva illud

quoq; D. Bernardi *Ad fo. de mõte Dei.* Iturus ad somnum semper aliquid defert ecum in memoria vel cogitatione, in quo placidè obdormias, quod nonnũquam somniare juvet, quod etiã evigilantem te excipiens, in statum hesternæ intentionis restituat. Sic tibi nox sicut dies illuminabitur, & nox illuminatio tua erit in delicijs. Etsi aliud tibi tunc tẽporis non suppetat, memoriæ manda capita meditationis, quæ parâsti pro crastina die, facilè tunc redibis ad id unde existi, in Domino quievisti, in Domino pariter excitaberis. Quantò præparatior transis dormitum, tantò expeditior eris ad surgendum. ait Thomas à Kempis.

Inter dormiendum nuditatem

vitabis omninò, eſt enim pudicitiæ, quæ in Sacerdote præſertim elucere debet, infenſiſſimus hoſtis; Eſto nemo te conſpiciat, tamen teipſum revereri debes, non verſamur in ſtatu innocētiæ ſed poſt lapsū, in quo nuditatas turpitudinis veſtigium eſt; propterea primi parentes noſtri poſt peccatum erubuerunt & operuerant. Et aperti ſunt oculi eorum, & cùm cognoviſſent, ſe eſſe nudos, conſuerunt ſibi folia vicus, & fecerunt ſibi perizomata *Gen. cap.* 3. *v.* 6. Hanc ob cauſam multi probi Sacerdotes, ſtudioſi caſtitatis mandaverunt, ne corpora ſua, poſtquam ex hac vita exceſſerint, nudarentur, ac lavarentur.

Diſplicet etiam hæc nocturna nuditas Angelis Cuſtodibus; il-

lam averſantur, & horrent. Hinc D. Bernardus *Serm.* 12. *in Pſal.* Qui habitat. In quovis diverſorio, in quovis angulo, Angelo tuo reverentiam habe; tunc audeas illo præſente, quòd vidente me non auderes? an præſentem eſſe dubitas, quem non vides?

Si caro titillat, ſi tetra imago incidit, ſi quævis alia paſſio movet, nec quieſcere te ſinit, ad orationem convertere, ſignũ Crucis tibi imprime, flagellum, coronam ſpineam, lanceam, ac totam armaturam Crucifixi oppone, ante cujus virtutem non poteſt hoſtis ſtare malignus, nec tentationis illuſio perdurare. Sic te monet Thomas à Kempis, pius, ac devotus Pater.

Eas horas ſomno dabis, quæ ſufficiant tantùm pro reſumen-

dis

dis viribus habita ratione tui ſtatûs & valetudinis. Noli diligere ſomnum, ne te egeſtas opprimat. *Proverb. cap.* 20. *v.* 13. ait Sapiens. Vigilantia & labor, teſte D. Paulo, Sacerdotis propria munera. Tu verò vigila, in omnibus labora. 2. *Timoth.* 4. *v.* 5. Porrò vigilantia duplex eſt mentis & corporis, & qui ſe vigilare in corpore dormiente putat, ſeipſum decipit.

Sed quorſum hæc omnia? niſi ut illa exerceas, & in uſum inducas, ſi libet. Nam ex doctrina „Richardi à S. Victore *Lib. de* „*Iud. cap.* 38. Virtutum modum „& formam ſolùm per intelligẽ„tiam & doctrinam depingere & „memoria retinere, earumq́; affe„ctu carere, quid aliud eſt, quàm „quædam ſimulachra corde ge-

„ſtare? ſcientia bona ſine ſancti-
„tatis effectu & bonitatis affe-
„ctu, quid aliud eſt, quam ſimu-
„lachrum vanum ſine motu &
„ſenſu? Ariſtoteles ipſe hoc i-
„dem ſenſit *Lib. Ethic. cap.* 4.
„In agendis rebus finis non eſt
„contemplari ſingula & cogno-
„ſcere ſed agere. Neq; igitur
in virtute ſatis eſt, ſi eam co-
gnoverimus, ſed ut eã habeamus,
eâque utamur enitendum eſt, vel
ſi quo alio modo boni efficimur.

Hoc autem ſanè aſſequeris, ſi
illud Thomæ à Kempis *Exerc.
ſpirit. cap.* 11. diligenter ſervave-
ris, cujus ſanè aurea ſint locò
„coronidis. Omnia exercitia
„ſpiritualia dirigenda ſunt, ut
„paſſiones vincantur, ut propria
„voluntas mortiſicetur, ut mũ-
„dus contemnatur, ut Deus di-
li-

„ligatur, ut caro refrænetur, &
„ſpiritus ad cœleſtia elevetur,
„ut omnibus affectionibus miti-
„gatis puritas cordis, & tran-
„quilla mens poſſideatur. Mo-
„dicum laborabis, magnam re-
„quiem invenies. Breve eſt tẽ-
„pus peregrinationis noſtræ, ſed
„prœmium noſtrum erit gau-
„dium ſine fine. Multi majora
„tolerant pro mundo, quàm nos
„pro Deo. Multi duriora
„patiuntur, & utiliùs a-
„gunt pro inferno,
„quàm nos pro
„cœleſti Re-
gno.

EPI-

EPILOGUS

Ad D. PETRUM Apostolorum Principem, & Cleri Sæcularis Patrem & Patronum.

O Beatissime PETRE, Cleri Sæcularis Pater & Patrone Clementissime, qui de rudi Galilææ terra juxta ejus mare de piscium ad hominum piscaturam vocatus, mox relictis omnibus JESUM Christum Magistrum secutus es, ac numero Collegij Apostolici aggregatus inter duodecim primas tulisti, quique non sanguine & carne, sed Patre cœlesti revelãte professus es, Christum Filium Dei vivi, undè Claviger Cœli factus, & tibi, tuisq; Successoribus potestas solvendi & ligandi tradita est, & cum alijs duobus Discipulis Ioanne & Ia-

Iacobo mirabilem in monte Thabor Transfigurationis visionem aspicere meruisti, & præ gaudij excessu dixisti: Domine bonum est nos hîc esse faciamus tria tabernacula, qui præ humilitate pedes à Magistro tuo lavari renuisti, sed audiens, te in Magistro tuo nullam habiturum partem, protinùs non solùm pedes, sed & caput & manus lavandos obtulisti, ac in Cœna Domini ejus sacratissimum & vivificum Corpus & Sanguinem sub speciebus panis & vini summâ reverentiâ cum cæteris sumpsisti, finitôque Magistri tui sermone in mortẽ cum eo ire nimium tibi præfidẽdo intrepidus promisisti, eumq; pro te rogantem Patrem cœlestem, ne deficiat fides tua, ad montem oliveti comitatus es, ubi Magistro

tuo orante ac sauguinem sudante obdormiscens, veniẽte Judeorum turbâ excitatus è somno Põtificis servo auriculam gladio abscidisti, eâq; à Christo Magistro tuo persanatâ & audita ejus increpatione fugam cum alijs contremiscens arripuisti, & à longè sequendo in atrio Caiphæ ad ignem te calefaciens totus frigigidus ab imbelle superatus ancillâ trinâ negatione ostendisti dilectissimum Magistrum Dominum Deum tuum, at subitò recordatus, gallo ter cantante verbi Magistri tui, benignissimis ejus oculis aspectus, amarè flere, ac ternâ confessione dignos pœnitentiæ fructus agere cœpisti, ac tandem dissеminato Dei Evangelio Romæ deorsum capite Crucifixus vitam cum sanguine IESU

Chri-

Christo Magistro tuo immolare voluisti. Rogamus igitur Te Sanctissime PETRE, Pater ac Patrone suavissime per omnes tuas prærogativas ac privilegia, ut pro nobis filijs tuis Petrinis apud Magistrum tuum, qui te post resurrectionem suam præ cæteris gloriosâ apparitione consulatus est, intercedere digneris, ne deficiat fides nostra, sed precibus tuis roboretur, nosq; tota hujus mortalis vitæ nocte laborantes, nihil viribus nostris capientes, in nomine autem Christi retia laxantes, ingentem animarũ multitudinem de profundo periculosi maris extrahamus, & zelosi pastores oves nostras concreditas divini verbi fervida prædicatione ac exemplari vita foveamus, aberrantes, allicientes ad verum

rum ovile a ducamus, è fluctibus, ne mergamur, erigi ac in portum salutis deduci, & tandem omnes filij tui Petrini cum omni grege nostro una tecum in cœlesti monte Thabor tuum ac nostrũ Redemptorem tansfiguratũ aspicere ac beatifica visione æternùm perfrui mereamur. Per eundem IESUM Christum Magistrum tuum ac Dominum nostrum, Amen.

Et quicunq; hanc Regulam secuti fuerint, Pax super illos, & misericordia, & super Isràël Dei. *Ad Galat. cap. 6. v. 16.*

Omnia ad majorem DEI, DEI-Paræ Virginis MARIÆ, nec nõn D. PETRI Apostolorum Principis, & Cleri Sæcularis Patroni honorem & gloriam.

FLO-

FLORES SELECTI
Ex Viridario Vitæ & Doctr: IESU CHRISTI,
Meditationes S. P. NICOLAI AVANCINI Soc: IESU, *excerpti in odorem suavitatis Venerabili Clero Sæculari dicati &c.*

AMa puritatem animæ & corporis maiorem quàm antehàc.

Vide ut Spiritus Sanctus solus in anima tua operetur, non sensus.

Beatissima MARIA Virginitate concepit, humililitate verò meruit esse Mater Dei.

Humilitas est modus, quo Deum ad te trahis, si te deprimis, sicut eum pellis, si te elevas.

Di-

Dives es, si Deo unias.

Disce alienos defectus apud te excusare, & apud alios tegere.

Sola magnitudo vera est, quæ coram Deo est.

Vir unus zelosus, si comparet in populo multa bona præstat.

Amor omnia dulcorat.

Disce Superiorem tuum locò Dei habere, etiam in durioribus imperijs.

Disce gaudere de bonis aliorum.

Deus non invenitur, nisi in humilitate & contemptu terrenorum.

Ubi terrena abjeceris solatia, aderunt cœlestia.

Quantò majorem tui curam gesseris, tantò majorem geret Deus.

Pax datur hominibus bonæ voluntatis.

Sal-

Salvator tuus non ſalvabit te, ſine te.

Experientiâ diſcitur virtus.

Ubi de voluntate Dei conſtat, pone affectum.

Offendetur proximus? ſed Deus jubet.

Inſigne amoris argumentũ eſt, pro eo pati quem amas.

Diſcam libenter confundi, nec quæram alius videri, quàm ſim.

Fruſtra eſt gratia, ubi non eſt cooperatio.

Diſce non differre, dum lumen habes.

Rumpè vincula terrenorum affectuum.

Unica inordinata paſſio, pacem animi turbat.

Non ſinas paſſionem ullam dominari, etiam te dementabit.

Non seriò vult, qui lentè vult.

Deus ſolùm æſtimat ex quanto affectu, non quantùm dones.

Cum offers munus tuum Deo, affectum procura.

Nihil fruſtra Deo dabis, quò plus dederis, plùs accipies, dabis vilia, accipies pretioſa.

Faciant te propria pericula cautum.

Noli redire eò, ubi expertus es te deliquiſſe, vitata occaſione vitabis periculum.

Diſce ſanctè latere, & ſolitudinem amare, te plebi potiùs communicare, quàm inditis.

Elige contemptum ad majorẽ Chriſti imitationem.

Humilitas eſt deſcenſus ad utilitatem.

Expende vilitatem tuam, & deprime cor tuum.

Ex neceſſitate tibi convenit hu-

humiliari, quia reipſa vilis es.

Confundere vilis homo, dum pro te Deus factus eſt vilis

Diſce tua non jactare, & gratias occultare.

Diſce in ſuperiore Deũ agnoſcere.

Innocenter pati, patientia & Sanctorum, reorum pro culpa.

Si amas Deum operibus proba primùm in te, deinde in alijs gloriam ejus promove.

Perfecta obedientia plus peragit, quàm tenetur.

Gratiora ſunt obſequia Deo, quæ citrà debitum ei exhibentur, quàm quæ cum debito præſtantur.

Si amare te debes, ut genorosè tuos ſenſus & paſſiones expugnes, humilia dura & aſpera apprehendas, quia hæc eſt voluntas Dei.

Vir-

Virtus non consistit in dictis, sed infactis.

Quò plus tu ipse honori tuo studes, minus eum Deus procurabit.

Quò tu magis Dei fueris, Deus erit magis tuus.

Disce ad conservandam animæ puritatem minimos defectus curare, ne per hos viam majoribus aperias & paulatim decidas.

Qui timet Dominum, nihil negligit.

Expetam Dominum grandi fiducia & constanter.

Ad Deum quidem pervenitur desiderijs, sed non tenetur, nisi operibus.

Amati injuria, est amantis tormentum.

Crescit virtus, cùm adversis probatur.

Sine

Sine te à Deo gubernari, & nullum incurres periculum.

Disce partus virtutum tuarum celare.

Disce tui laudes non promere, promere alienas.

Deus omnia nos habere voluit per Mariam.

Non meretur virtutis nomen, quam non comitatur perseverantia.

Sola apud Deum coronatur perseverantia.

Vero zelo nulla anima est vilis.

Sis potiùs cœcus in aliorum factis, quàm suspicioso oculo videas.

Non potest bonum esse, quod dictat passio.

Ira nihil sanum suadet.

Rumpenda est quies, ubi Deus vocat.

Di-

Disce compati aliorum malis.

Disce malis ad bonos tibi salutares, & Deo gloriosos fines uti.

Optimæ conscientiæ etiam in securitate timent, ne perdant Deum.

Nimis parcè cum Deo agit, qui nihil agit, nisi ad quod tenetur.

Timenti Deum nihil eveniet mali.

Nihil est vile, quod Dei imitatione agitur; sit honor tuus vilia agere.

Nemo sibi in rebus animæ satis est sapiens.

Virtus semper habet Deum Patronum.

Infirmum innocentiæ tuæ argumentum est alterius culpa.

Incipere necessarium est, sed progredi laudabile. Ani-

Animus qui terrena ſapit, non percipit, quod Deus æſtimat.

Noli animo deijci, ſi invidiam patiaris.

Noli invidere, ne crucieris.

Invidia nihil rectum videt, etiam pia & ſancta improbat.

Si alius plauſum & accurſum habet, tu non invide.

Probatio amoris eſt paſſio.

Beatus non eſt qui multa ſcit, ſed qui facit quæ ſcit.

Plurima de Deo cogita quàm loquaris.

Magis eſto ſolicitus, ut peccatum fugias, quàm crucem & afflictionem.

Diſce non admittere Spiritualibus exercitijs impedimenta.

Vix ullum terrent abſentia mala, præſentia etiam fortes frangunt.

Qui ſibi prævidit multa jactat, pauca præſtat, in gravia incidit.

Tentatus non ad creaturas, ſed ad Deum diverte.

Diſce non tantum eſſe cum Chriſto in monte Thabor.

Sed etiam in agonia in monte oliveti.

Lenimen dolori accedit, ſi reveletur amico.

Diſce inclinationem naturalis appetitus ratione corrigere.

Opera charitatis nobiliora ſunt, quàm pietatis.

Diſce in omnibus te divinæ voluntati commendare.

Nemo tibi fidat, ſed cum timore & tremore quiſq; ſalutem ſuam operetur.

Patientia coacta non eſt filiorum Dei.

Ad

Ad ardua qui non procedit, etiam venientia fugit.

Zelus charitati eſt jungendus, ne ira fiat vel vindicta.

Fruſtra te verbis excuſas, ubi facta te accuſant.

Conſentit impijs, qui cum illis in conſilium vadit.

Argumentū pravitatis eſt, velle magnum videri.

Conſtantia & veritas ſemper idem loquitur.

Graviſſima innocentiæ defenſio eſt ſilentium, ubi vita loquitur.

Fuge magnorum gratiam, & miraculum edidiſti.

Fruſtra is lavat manus, qui cor inquinavit.

Duris amorem proba.

Elige prudenter, tene conſtanter.

Omnis perfectionis initium est desiderium.

Ut gustes Deũ, recede à strepitu mundi.

Qui semel cedit passioni, semper fortiorem experitur.

Intentio mala optima opera depravat.

Non qui cœpit, sed qui perfecit prœmium capit.

Disce Spiritûs majorem habere curam, quàm corporis.

In superbos & obstinatos rarò cadit bonus affectus.

Sine mortificatione nulla virtus est solida.

Ibi est IESUS, ubi nihil tui est.

MONITIONES S. CAROLI BORROMÆI AD CLERICOS,

IN CONCILIO PROVINC: MEDIOL: CONST:

PRimò, Fratres, & Filij in Christo Charissimi, memores perpetuò estote vocationis, quia vos dignatus est Dominus noster.

Quâ assiduâ recordatione memoriâque excitati eam vos virtutem induite, ut videant alij, quasi lumen aliquod vestram sanctitatem elucere. Quæ si magna in alijs vitæ Christianæ institutis requiritur, certè in vobis qui mysteriorum Dei ministri, divinæq; gratiæ dispensatores estis, major inesse debet.

Et ſicut ſacro ordine à reliquis hominibus ſejuncti eſtis, ita à cõmunis fidelium vitæ uſu ſejuncti, præcipuum quoddam, atq; hoc præſtantius vivendi genus ſequimini, quo Ordinis dignitate præcellitis.

Cœleſtem in terris vitam, tanquam Angeli Dei, moribus veſtris exprimere uſq; adeò ſtudete, ut à vobis divinarum virtutũ exempla ad cæteros emanẽt.

Unâ animi conſenſione, unóq; ſpiritu in ijs elaborate, ut & divino cultui, & cœleſtium rerum meditationibus, & orationi, & ſacrarum Eccleſiaſticarumq; litterarum ſtudijs vacetis: tùm depoſitis ſæcularibus, vaniſq; ſolicitudinibus ab omni vitio alieni in via Domini rectè ambuletis.

Charitatem imprimis, quæ ſe-

mi-

minarium est omnium virtutum, omni studio amplectimini.

Humilitatem, Mansuetudinem, Patientiam, Justitiam, Temperantiam, Officiaq́; Christianæ pietatis reliqua colite. Quæcunq́; deniq; sunt vera, quæcunq́; pudica, quæcunq́; sancta ac religiosa, ea cogitate, ea agite.

Virtutes Sanctorum Patrum, quas præcipuas, & quasi hæreditarias nobis ad imitationem reliquerunt, non adumbrare solùm; sed omnino exprimere certatim contendite.

Utq́; illi, sic vos, abstinentiæ, & jejunijs dediti, Clericalis disciplinæ, ac vitæ castissimæ studiosi, tum patriæ cœlestis sitientes, Deo servite assiduis divinarum laudum officijs, & in Ecclesia, quasi in perpetua vestra Sa-

 cer-

cerdotali, Clericaliq́; ſtatione, continenter verſamini.

Quæcunq́; demum de muneris veſtri partibus, & de vitæ modo, vel Pontificum ſanctionibus, vel Oecumenicis Concilijs, vel Provincialibus, Diœceſaniſq́; Synodis, vel alia ratione præſcripta ſunt, ea vos ſervate, ac præſtate diligenter.

Omnes, qui Canonicarum horarum officijs devincti eſtis, ſtatas eas preces horarias recitate ad præſcriptam Calendarij anniverſarij rationem, ac ritum.

Nec verè negligenter; ſed attentè, piè, devotè, ſupplicique mente illas dicite.

Studioſè propterea legite, quæ præſertim à B. Antonio Archiepiſcopo præſcripta ſunt de negligentia in perſolvendis horis Cano-

nonicis, ut quæ eo nomine errata ſunt, omnino caveatis.

Expletis Canonicarum horarũ Officijs, ſi quid in illis, aut negligentiâ, aut aliâ culpâ commiſeritis, paululum colligentes vos, veniam à Deo petite.

Qui Sacerdotes eſtis, Miſſæ ſacrificium ſæpiùs facite, ſanctè ac religiosè.

Ad illud faciendum parate vos omni pietate, in tam alti Myſterij meditatione toto animo defixi; & ut puriùs id faciatis, propriam conſcientiam diligenti, accurato, frequentique examine diſcutite; tum ſingulis ſaltem hebdomadis, atq; adeo ſæpiùs, & omnino ſemper, cùm peccati mortalis conſcij eſtis, uni è confeſſarijs Sacerdotibus, ad Cleri confeſſiones audiendas cõſtituto, confiteamini.

In ea ſanctiſſimi Sacrificij actione ab erroribus, vel leviſſimis, omnino cavete.

Quæ de illo piè, ritèq; celebrando præſcripta ſunt, ea vos ſtudiosè, diligenterq; ſervate.

Diaconi, Subdiaconi, & Clerici inferiorum Ordinū, quicumque eſtis, quæ de confitendis ſæpè peccatis, de communione frequēter ſumenda vobis juſſa ſunt, integrè & ſanctè omnia, ut debetis, præſtate.

Confeſſarios ſacerdotes, per nos vobis conſtitutos, quos etiã tanquam vitæ veſtræ duces, ac magiſtros elegimus, adite.

Eccleſiaſticæ militiæ omnes vos adſcripti eſtis; ideo ad pietatis, religioniſq; exercitationes vos vocatos eſſe cognoſcite.

In omni imprimis ſancta ora-

tio-

tione vos aſſiduè exercete ; tum in meditationis tacitæq́; piæ orationis ſtudio ſingulis diebus, certo temporis ſpatio, toto caſtiſſimi animi ſenſu, incumbite.

Hæc ſanctis precibus, præter cætera, ſupplices, præſertim afflictis rei Chriſtianæ temporibus, orate Patrem miſericordiarum, & Deum totius conſolationis.

Ut miſereatur populi ſui.

Ut fidelium animos, ad vitia fugienda, ad virtuteſq́; amplectẽdas Sancti Spiritus ſui ardore inflammet.

Ut è Principum, Regumq́; animis evellantur, ſi quæ ſunt, diſcordiæ ſemina.

Ut ij unà animi confeſſione Chriſti regnum propagare ſtudeant, unamque Dei gloriam, atque

Ecclesiæ matris defensionem propositam habeant.

Quidquid verò tẽporis à Divinis officijs, ab orationis, contẽplationisq; exercitatione, ab Ecclesiasticis functionibus, & ab alijs necessarijs actionibus vacuũ habetis, non in otio, neq; in desidia, nec verò in rerum novarũ curiositatibus illud conterite: sed cùm in sortem Domini vocati sitis, in ejus lege nocte, ac die meditemini

Sacrarum igitur litterarũ studia diligentiùs colite, quæ usq; adeò complecti debetis, ut qui aspernetur, cõtra eum dicat Dominus. *Quia tu scientiam repulisti, & ego repellam te, ne Sacerdotio fungaris mihi.* Oseæ 4. 6.

Frequẽter ad statas lectiones, & ad litterarum tractationes vobis

bis præſcriptas convenite

Attento animo in ijs adeſte, atq́; indies ad uberiorem ſacrorum ſtudiorum fructum, progreſſionem aliquam habete, ut ad Epiſcopum aliquando vocati, & diligentiæ, & doctrinæ teſtimonium detis.

Si qui eſtis, qui vel tarditate ingenij, vel ingraveſcente ætate, magnum in literis progreſſum habere non poteſtis, ne deſiſtite tamen primùm oratione frequēti intelligentiam vobis neceſſariā à Deo petere, tum eò diligentiùs ad pietatis, modeſtiæq́; ſtudium, ac ſanctorũ morum diſciplinam incumbite: tum ſæpius Sacerdotes peritiores conſulite; & ad Clericales Sacerdotaleſq́; exercitationes convenite, & libentiùs, & frequentiùs.

Con-

Concionibus etiam, atq; lectionibus ſacris, quæ in Eccleſia conſtitutis diebus habenter, omnes, quicunq; eſtis, tum maximè vos, quibus potiſſimùm Conciliaribus decretis juſſum eſt, quo decet habitu, frequentiſſimi adeſte.

Lectione librorum Spiritualiũ, & Clericalium, qui probati ſunt, animos, menteſq; veſtras paſcite.

Quatuor præſertim locos, ex Catechiſmi Romani doctrina, de duodecim fidei articulis, de ſeptem Sacramentis, de decem Decalogi præceptis, de oratione Dominica, in promptu, atq; explicate habere, omni ſtudio contendite.

Cum ijs, & præceptorum Eccleſiæ cognitionem, & preces horarias recitandi peritiam, & Eccle-

clesiasticorum rituum, cerimoniarumq; notitiam conjungite.

Paululos libros, quorũ necessarius delectus vobis, decretis, vel Provincialibus, vel Diœcesanis præscriptum est, habere non omittite, aut negligite.

Qui pro facultatibus, proque studiorum ratione plures habere possunt, eorum optamus, & laudamus in ijs comparandis diligẽtiam.

At libros de rebus jocosis, ridiculis, obscenis, inanibus, ad pòësisq́; profanæ studium pertinentibus; vulgari, aut latino sermone conscriptos, procul abijcite.

Nec verò musicas cantiones ridiculosê, voluptuosè, parumq́; pudicè exaratas adhibete.

Quotidie aliquid ex sacris Bibli-

blijs legite, ac, si per Ecclesiasticas occupationes licet, qui apti estis, aliquid item ex Sanctorum Patrum opusculis, Gregorij Magni Pontificis, Cypriani, Ambrosij, Augustini, Chrysostomi, Bernardi, & aliorum qui sanctitatis & doctrinæ laude in Ecclesia celebrantur.

In ijs ad legendum Sanctissimũ Patrem Ambrosium Episcopum vobis potissimum proponite.

Illius præcipuè librum de Sacerdotali dignitate legite, quo libro Ecclesiasticos homines cõmonuit de perfectæ vitæ institutione.

Libros item officiorum, quos, ubi primùm Episcopus is factus est, Cleri Mediolanensis potissimũ causâ edidit, in manibus assiduis habete.

Hos,

Hos, atque alios præterea libros de Sacerdotalis, Clericalisq; vitæ rationibus, & officijs, de animarũ cura, de Christianæ pietatis studijs & exercitationibus, deque alijs ejusdem generis piè confectos ita legite, ut quæcunq; ad vitæ sanctæ normam accõmodata ex illis animadvertistis, & didicistis, moribus exprimatis.

Conciliorum item Provincialium, & Diœcesanorum Constitutiones, & decreta non percurrite solùm; sed usq; adeo studiosè legite, ut, quæ legeritis, post etiam taciti vobiscum aliquando mente reputetis, ac videatis simul non solum, si quidquam est, quod contra illorum præscriptũ egeritis, verùm si quid etiam aliud est, quod ex eisdem exequi, præstareve omiseritis, aut neglexe-

xeritis. Quod ut præstetis, curate omnino, atq; efficite.

Estis, divinâ misericordiâ in Ecclesiastico ordine constituti, ad gloriam Dei conservandam, propagandamque; ideo tum ordinis vestri ministerium, quod explere debetis, videte; tum illius dignitatem, ac decorem servate.

In incessu, statu, gestu ita vos præbete, ut ab Ordinis, quem suscepistis, nomine, & ratione, nullo sanè modo, discrepetis, proposito vobis Beati Patris Ambrosij judicio, qui Clero adscribi hominem recusavit, propterea, quòd ejus gestus & incessus dedeceret.

Habitu non exquisito, non delicato nimis, non serico, ne ornato quidem: rursus non sordi-

do,

do, non neglecto, ſed gravi, & talari, atq; ejuſmodi tum domi, tum fortis, pro uniuſcujuſq; veſtrûm Ordinis, gradûſq; ratione utimini, ut à decretis eo de genere editis, nulla in re vel minimâ diſcedatis.

Coronam, quòd inſigne eſt ordinis Clericalis, pro ratione Ordinis, quo vos ſinguli initiati eſtis, latam & conſpicuam ferte.

Parcâ, & frugali mensâ contẽti ſitis, & ſupellectili etiam modeſtâ, ac tenui potiùs.

Ab omni ſplendido apparatu, pompaq; ſæculari abſtinete.

Quæcunq; acu picta, variè extexta, aulæa item, periſtromata reijcite.

Imagines domi non profanas, ſed eas habete, quæ pietatis, ac religionis argumentũ, & adjumentum præbeant. In

In omni vita à faſtu, luxu, ambitu, ambitioneve, & à vanitate longè refugite.

Nec verbis quidem præſcriptum vitæ modum pervertite.

Nihil ſcurriliter, nihil jocosè, nihil indecorè, nihil turpiter loquamini.

Abſint à vobis maledicta, obtrectationes, curioſitas, levitas, aſſentationes, ac nugæ.

Temperantiæ Clericalis diſciplinam vobis præſcriptam in reliquis etiam omnino tenete.

Commeſſationes, compotationes, convivia publica, laicaliave, tum maximè ea, in quibus mulieres interſunt, evitate.

Hoſpites excipite: at illis excipiendis intra parſimoniæ fines vos continete, ita ut Clericalis frugalitatis non ſumptuoſi convi-

vivij, teſtes illos habeatis.

A ludis, ſpectaculis, circumla-torumque, atq; id genus vilium hominum præſtigijs procul eſto-te.

Arma abijcite.

Sic deniq; cor veſtrum corro-borate, ut id inania ſpectacula non appetat, & à mundi ludis, atq; ineptijs abhorreat.

Senſus autem veſtros ita diri-gite, ut cùm à Deo utiliter dati ſint, tanquam rationis miniſtri, ne eos perperam adhibeatis, ſicut ſatellites cupiditatum.

Sit igitur veſter oculorũ aſpe-ctus ſimplex, & pudicus.

Aurium ſenſus caſtus, & pru-dens, caſta mens, caſti omnes ſenſus.

Vitæ & morũ conſuetudo ca-ſta & ſpiritualis.

Ad eorum Sacerdotum, qui in ejuſmodi vitæ ſtudijs, ac diſciplina exercitati ſunt, familiaritatem vos adjungite, ex qua vobis veſtræ ad ſanctè agendum progreſſiones conſtent.

Ad caſtitatem autem conſervandam, munite omnem viam.

Legite propterea ſæpè illum B. Cypriani Martyris de ſingularitate Clericorum librum, qui vos in hac, ut in alijs inſtruet virtutibus.

Suſpectarum autem mulierum conſortium omnino vitate.

Cum alijs verò quibuſvis mulieribus, quamvis vel arctiſſimo conſanguinitatis, vel affinitatis vinculo vobis illæ cõjunctæ ſint, ne in ijſdem domicilijs, ædibuſve ſimul habitate, niſi cùm ex cauſa alicui veſtrûm aliquan-

do Episcopalibus litteris permissum sit.

In famulatu Laicorum ne sitis, multò minùs fœminarum, quamvis nobilium.

Ne verò illas musicam, litterasve docete, nisi scriptâ nominatim facultate ab Episcopo permissum cuiquam sit.

Ædes Ecclesiasticas ne laicis locate, nisi consensu Episcopali.

Ac ne ipsas quidem patrimoniales locationi ijs date, quorum vita moresve suspecti sint.

Sæcularibus verò negotijs, ut est Sancti Pauli Apostoli documentum, ne vos implicate.

A cujusvis generis mercaturâ quæstuosâ, omni negotiatione, prædiorũ conductione, tam alijs, ut Provinciali decreto vobis interdictum est, prorsus cavete.

Ne

Ne pecuniæ, lucrivé avidi ſitis, *Nemo poteſt Deo ſervire; & mammonæ, aut enim unum odio habebit, & alterum diliget, aut unum ſuſtinebit, & alterum contemnet*, inquit Chriſtus Dominus *Matth.* 6. 24.

Si qui pauperes eſtis, ne cupiatis divites fieri, ut ne incidatis in tentationes multas, & in laqueum diaboli.

Paupertatem veſtram ne moleſtè ferte. Paupertatem dilexit, & docuit Cœleſtis Magiſter Chriſtus, qui naſcens in præſepio ponitur, & nudus in Cruce moritur.

Scitote paupertati ſocias adjungi ſobrietatem, abſtinentiam, & reliquas virtutes quibus prælucere oportet miniſtros Dei.

Ne igitur, qui tenuem redditum

tum habetis, lucrũ quærite, nec quæstum appetendo vos injuriam vestro ordini facite, avaritiæ sordibus volutati.

Non sæculi vos mercatores, non mãmonæ ministri estis, sed Christi mercatores: Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, sed bonorũ operum abundantia, cum charitate conjuncta, facite thesauros in cœlis.

Studete vos lucrari animas Deo, & cœleste horreum augere.

Exemplo Sanctorum vos paupertate, sobrietate ac parsimonia ita gerite, ut non modo à supervacanearũ rerũ usibus abstinẽtes, sed vestro etiã vos defraudantes victu, Ecclesias vestras, & Altariâ exornetis, sarta, tecta habeatis, sacra supellectili instruatis.

 Alie-

Alienis item necessitatibus subveniatis, & pauperibus opitulemini.

Qui uberiores Ecclesiasticos redditus habetis, Ecclesias è quarum prædijs fructus percipitis, eò magnificentiùs, & augustiùs, quò amplioribus donis, bonisvé, augustioriq; liberalitate illæ dotatæ sunt, illustri structurâ, præclaro opere reficite, egregijs muneribus exornate, tum in Ecclesiasticæ supellectilis apparatu instruite.

Christi visceribus substantiam Ecclesiasticam erogate, pauperibus scilicet peregrinis, viduis, pupillis, ægrotis, in vincula conjectis, captivis, quibus egentibus, & esurientibus cùm subvenire possitis, si alimenta necessaria denegatis, violatæ charitatis rei e-
stis

ſtis in conſpectu Domini.

Memores eſtote ejus, quod à ſanctiſſimo Patre Ambroſio ſcriptum eſt, ſua fideles eo animo obtuliſſe Eccleſiæ miniſtris, ut per eorum manus, quorum fidei, atq; integritati ſua omnia tribuebant, ad pauperes pervenirent.

Vos item alij, quicunq; eſtis, quorum fidei Chriſti patrimoniũ propriè ad divini cultûs, pauperumq; uſum commiſſum eſt, cavete, ne ambitione, aut cupiditate prolapſi, in alium, quàm, cui addictum eſt, convertatur: ideoq; propterea Sacrilegij rei, damnationem æternam ſubeatis.

Univerſi autem vos, & ſinguli Eccleſiaſtici ordinis homines, ut ſummatim complectamur: quæ muneris veſtri ſunt, vobiſcum

frequenter recolite; miniſterium veſtrum explere ſtudete; ſanctiſſima ſtudia religionis, & officij veſtri rebus alijs potiora ducite. In rerum divinarum, ſacrarumq; cognitionem omni curâ incumbite; quæ divina, quæ ſempiterna ſunt, divitiarum, & honorum, & terrenarum rerum cogitationibus abjectis, amplectamini, extincto cupiditatem ardore, integros, caſtoſq; vos ſervate: mundi voluptates, quæ à divinis præceptis detorquent, declinate: prædiorum Eccleſiaſticorũ, quæ non avaritiæ præda, ſed inſtrumenta charitati relicta ſunt, redditu, & fructibus non abutimini; humilitati ſtudete, charitatis opera præſtate, induimini Dominum JESUM Chriſtum, ſanctorumque, ejus facta imitamini, ut

&

& divinis præceptis, inſtitutiſq; confirmati in vocatione, qua vocati eſtis, dignè Deo ambuletis; tum vitæ veſtræ ſplendore laicis hominibus lumen præferatis ad vitam ſanctè inſtituendam, tum vos repoſitam juſtitiæ coronam demum percipiatis.

Omnes prætereà & ſinguli, qui hujus Eccleſiæ miniſterio adſcripti aliquo modo eſtis, & Diœceſim, & Eccleſias, quas in ea obtinetis, quibuſque adſcripti eſtis, ſtationes veſtras, in quibus manendum vobis ſit, putate.

In illis ipſi reſidete.

Eccleſiaſticas ipſas ædes inhabitate, ibiq; domicilium veſtrum verè conſtituite, & habete.

Debitis muneribus, atq; oneribus ſatis facite.

Alia item agite, ac præſtare ex

præſcripta Conciliaribus decretis fructuoſæ, ſalutariſq; reſidentiæ ratione.

Quicunq; item Clerici minorum Ordinum eſtis in Eccleſijs, quibus adſcripti eſtis, ſinguli Ordinis, qui initiati eſtis, functiones tali pietate obite, ut digni habeamini, qui deinceps, altiorem gradum aſſecuti ſanctæ Dei Eccleſiæ aſſerviatis.

Nemo autem veſtrûm, quicunq; eſtis, ſi alicui functioni eſtis deputati, ab Eccleſiaſtica ſtatione, perſonaliſq; reſidentiæ munere diſcedat, niſi cauſis per Epiſcopum probatis, & etiam conceſſu litteris expreſſo.

Hæc, quæ communiter, atque univerſim vos moniti eſtis, ſinguli ſervate ſtudiosè ac diligenter.

At præterea ſigillatim, nominatimq́; vos, qui Cathedrali Ecclesia dignitates obtinetis, Canonici item tum ejuſdem Eccleſiæ, tum reliquarum quarumvis Eccleſiarum Collegiatarum, vel Urbanarum, vel Diœceſanarum, quicunq́; ſitis, in omni Canonicalis diſciplinæ officio ita agite, ut canonicè, nempe Canonum legibus ad vitæ veſtræ iuſtitutũ pertinentibus, & conſtitutionũ Provincialium, Diœceſanarũque rationi congruenter vivatis.

Idq́; primò maximè ſtudete, ut in conſpectu Dei Omnipotentis puro corde, & caſto corpore miniſtretis.

Tum ſinguli vos, Ordinis dignitati, aut Canonicatui annexi functiones explete; Canonicaliſq; muneris partes præſtate; omnes

in Choro ſtatis horis aſſiſtite, & ad Deum pro fidelibus pias, religioſaſq́; fundite precationes.

Dum eo loco eſtis, memores eſtote, adeſſe Chriſtum IESUM Dominum, cui ſervite cum timore, & tremore.

Non pigri, non ſomnolenti, non oſcitantes adeſtote, non mẽte vaga, non vagis oculis, non indecenti corporis ſtatu.

Attentè, ſtudioſè, ritè, piè, religioſè divinas Laudes celebrate, & pſallite Deo in conſpectu oculorum Angelorum, cantantes in cordibus veſtris Domino.

In Choro nemo privatim, nemo tacitè officium recitet, ſed omnes pariter, quicunq́; adeſtis, ſenes cum junioribus laudate Nomen Domini in Pſalmis, Hymnis & Canticis.

A quibuſcunq́; colloquijs, & à literarum, librorumq́; lectionibus, atq́; omni vagatione abſtinete.

Pro temporis autem, & officij ratione ſedete, ſtate, genua flectite, caput aperite, & inclinate.

Accuraté demum omnia obſervate, quæ eo de genere vobis præſcripta ſunt, ita, ut veſtro exemplo alijs Sacerdotibus, Clericiſq́;, & rectè, riteq́; pſallendi, & ſanctè orandi, & piè agendi animum addatis.

In Pſalmorum autem, Canticorum, & Hymnorum intelligẽtiam ſtudiosè incumbite, ut dum pſallitis, pro ſenſuum ſanctiſſimorum, quos mente concepiſtis, ratione, vos ad omnem pietatis, devotioniſq́; affectum excitetis.

Non ordinariæ diſtributionis

lucro adducti, ſed Dei charitate religioniſq; cultu commoti divinis officijs adeſte, ut verè, ex animoq; pſalmi verba illa concinatis. *Voluntarie ſacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo Domine, quoniam bonum eſt.* Pſal. 53. 8.

Divinis officijs abſolutis, paululum omnes in Choro piè orate, inde abeundi ſigno per præfectum dato, conſurgentes, quo ordine ad Chorum acceſſiſtis, eodem in Sacriſtiam redite, ubi cappas, qui illas induti eſtis, & ſuperpellicea ſine ſtrepitu ullo, vel ſuſurratione deponite.

Canonicales veſtros conventus ſtatis hebdomadæ dieb9 capitulariter habete.

Omnes, qui debetis, ad illos convenite.

Inde ne diſcedite, niſi miſſione

ne à Capituli Præfecto impetratâ.

Singuli ordine, & loco sedete.

Sententiam modeste dicite, & suo quisq; loco, non præposterè.

A verbis scurrilibus abstinete.

In rebus consultandis rixas, jurgia, & contumelias cavete.

In initio, & fine uniuscujusq; Capituli statas orationes dicite.

Priori loco tractanda proponite, quæ ad divinum cultum, ad spiritualis vitæ progressionem, ad Ecclesiasticam disciplinam tuendam, tum quæ ad rerum temporalium gubernationem pertinent, ne negligite.

Cætera de hoc genere totò servate, quæ provincialibus constitutionibus vobis præscripta sunt.

Omnia imprimis agite pace

mutuâ, concordi voluntate, & charitate fraternâ, vos invicem diligite. Canonici enim estis, qui sicut pro collegij ratione ex antiquo instituto unâ in collegiatâ Ecclesiâ, unoq; item in Canonicali domicilio collocati fuistis, ita uno pacis & charitatis fœdere, unaq; animorum confessione conjunctissimi, sicut nascẽtis Ecclesiæ ministri, quorum erat cor unum & anima una, experiundo vivite: sicut in Psalmo scriptum est: *Quàm bonum, & quàm jucundum, habitare fratres in unum.* Psal. 132. 1.

Quicunq, verò estis, qui inter Canonicos, Præpositi, aut Archipresbyteri, aut alterius dignitatis nomen, gradumvé obtinetis, sicut honore, & dignitate præstatis, ita virtutum exẽplis,

vigilantiq; in vestri muneris, curævé partibus obeundis solicitudine, prælucete.

Parochi, & cæteri, quicunq; estis etiam Præpositi, Archipresbyteri, alijve, qui animarum curam geritis, præter ea, quæ vos cum reliquo Clero communia universè monuimus, illa etiã, quæ præcipuè de vobis decreta sunt, præstate omni solicitudine.

Imprimis oves vobis concreditæ cognoscendæ sunt, & appellandæ nominatim, pascendæ & custodiendæ item.

Animarum igitur numerum in Catalogum redigite ad præscriptam normam.

Eorum, qui baptizantur, qui item confirmantur, & compatrũ etiam, qui adhibentur, nomina describite.

Matrimonia in codicẽ referte.

Parochiæ veſtræ incolatum, vitam & mores inveſtigate.

Indagate omni ſtudio, ſi qui hæreſi cõtaminati ſint, aut ſuſpecti: aut qui ſint, qui Hæreticorum libros habeant, vendant, emant, importent, vel legãt, eoſq́; ſtatim denuntiate.

Monete etiam populum, ut id ipſum etiam præſtet, ad noſtri edicti præſcriptum, quod temporibus de more promulgate.

Perquirite de dictis & factis eorum, qui ex hæreticorum finibus veniunt.

Diſpicite, ſi qui è Parochiæ veſtræ finibus ad loca proficiſcantur, ubi impunè prædicatur, quod à Catholica fide alienũ eſt: tum etiam an ij profectionis facultate impetrata agant, ad præ-

ſcri-

ſcriptũ decreti in Concilio Provinciali tertio promulgati.

Inveſtigate præterea de ijs, qui in veſtra Parochia docent, eorũdemq́; mores, vitam, & fidẽ obſervate, ac reliqua de ijs ipſis præſtate, quæ Conſilijs provincialibus præſcripta, juſſave ſunt.

Videte, & cavete ne ſuperſtitiones, magicæ cãtationes, & ejuſmodi Diabolicæ ſuperſtiones in populo veſtro ſint.

Cognoſcite publicos peccatores, aliorum corruptores, concubinarios, adulteros, uſurarios, blaſphemos & hos denuntiate.

Cognoſcite etiam alios populorum corruptores, qui feſtis diebus non Deo, ſed alijs ludis, choreis, & diabolo ſerviunt, quique feſtorum dierum cultũ quovis modo violant, quales quales

ſint, neq; obſervant pontificias, neq; Provinciales de diebus feſtis colendis conſtitutiones, aut edicta Epiſcopalia.

Iſtos ab ea malè agendi corruptelâ revocare, ac deterrere omni pietatis officio ſtudete, tum Epiſcopo etiam ſicut opus erit, ſignificate, ut pro curæ Epiſcopalis officio, ſalutare remedium afferatur.

Rurſus agnoſcite etiam pauperes, viduas, pupillos, cæteroſq; aliena ope egentes, quibus & ſalutari conſilio, & conſolatione, & re ſubvenite, aut ſi minus re poteſtis, cohortatione alios accẽdite ad eos ſublevandos.

Sique illorũ gravior inopia depoſcit, feſtis etiam diebus à pia fideliũ liberalitate aliquid in Eccleſia colligendum curate, uti ab

Epi-

Episcopo præscribetur, quod ipsis de eleemosynam conferatur.

Seorsum etiam locupletes Parochiæ incolas convenite, quibus pauperum egestatem proponite, & ostendite eis divitias à Deo propterea etiam esse tributas, ut in opibus succurrant.

Siqui autem potentiorum opibus in causa aliqua oppressi sunt, illos unicè, atq; intimè eorum patrocinio commendate, qui vel ex suscepto officio id præstare debent, vel quibus Episcopus hanc curam dederit.

Pascite imprimis populum vobis commissum prædicatione verbi Dei, salutaribus monitis, administratione Sacramentorum, exemplo, & oratione.

In verbo Dei exponendo planè observate, quæ Constitutione

Pro-

Provinciali, & alijs concionatoribus, & vobis præſcripta ſunt.

Pueros feſtis, Dominiciſq́; diebus in doctrinæ Chriſtianæ rudimentis inſtruite.

Provectioris ætatis homines ad eadem intelligenda invitate.

Patres matreſq́; familias monete, ut filios, filias, cæteroſq́; alios, quos in familia habent, ad ſtatas doctrinæ Chriſtianæ ſcholas ipſi conducant.

Confratrum, qui in ſcholis adſcripti ſunt, operam, ad hoc inſtitutum adhibete, curateque, ut mutua inter eos charitatis, morumq́, diſciplina conſervetur.

Alios etiam ad tam pium opus amplectendum alacriores reddite, atq́; excitate tum aſſiduis veſtris cohortationibus, tum promulgatione theſauri ſpiritualis in-

indulgentiarum, ijs concessi, qui ijs scholis adscribuntur, in illisq; operam navant.

Ne omittite diebus festis, inter Missarum solemnia, aliquid ex ijs, quæ in Missa leguntur, fidelibus exponere, & sanctissimi illius Sacrificij mysterium aliquod explanare, & aliquando sanctiores illius sacrarum cerimoniarũ, rituumq; rationes, & significationes explicare, quo diligentiùs instructi in dies sacrosancto illi Sacrificio religiosiùs intersint.

Docete item, quo modo fideles, signo Missæ celebrandæ dato, se corde contrito ad eam sanctè audiendam, parent.

Curate, & efficite perpetuis vestris monitionum officijs, ut in illa viri aperto capite, mulieres velato, & in omni ejus parte u-

troq́; genu flexo, præterquam in Evangelio, adſint.

Inſtruite etiam eos, quàm religiosè non ſolum in Miſſæ ſacro, verùm etiam in divinis alijs officijs verſandum.

Quando ſtando, quando genua flectenda, quando aſſurgendum.

Quàm valde, dum illa fiunt, celebranturvè, fugiendæ confabulationes, colloquia, deambulationes, ſtrepitus, clamores, imò verò inanes cogitationes, quibus à pia meditatione & myſteriorũ, quæ aguntur, cõtemplatione, religioſaq́; oratione animus detrahitur, quàm deniq́; ſtudiosè vitãda reliqua omnia ab eorum officiorũ ſanctitate, & cultu aliena.

Rurſus quàm ſanctè, itẽ quàm religiosè, & quàm demiſſo, humiliq́; habitu in ſupplicationibus,

bus, Litanijs, & ſtationibus verſandum ſit.

Qua reverentia, quovè pietatis ſtudio in Eccleſijs lociſve ſacris manendum ſit, quævè ab alijs procul abeſſe debeant, idq; ex ſanctionibus Pontificijs, Conſtitutionibus Conciliaribus, Epiſcopalibus præterea Edictis.

Qua etiam non ſolùm intimâ religioſi animi præparatione, ſed externâ etiam cultus, veſtitûſq; modeſtiâ humili genu flexione, & armis depoſitis ad ſanctiſſimam Communionem, tum etiam ad cætera Sacramenta accedendum ſit.

Tum docete, ac monete, quomodo dies feſti colendi, & ſanctificandi ſint.

Oſtendite indigniſſimum eſſe, ſacris diebus non modò à nefarijs

ope-

ribus, illicitisq́; negotijs non abstinere; verum etiam religionis, ac pietatis opera non præstare omni diligentia.

Ac præterea nefas esse, sacros dies ad maxima Dei beneficia colenda, summasq́; ei laudes persolvendas, ac debitum Sanctis honorem tribuendum institutos, ad illa traduci, quæ, ab eo cultu abhorrent: qualia sunt tripudia, ludi, choreæ, spectacula, quibus ad turpes illecebras incitationibus, salutis humanæ hostis diabolus oblectatur.

Denuntiate item stata sacrorum jejunia; docete, quomodo jejunandum, quæ peccati gravitas in violandis sacris jejunijs.

Quæ præterea Christianæ pietatis officia in Sanctorum vigilijs.

Quàm ſanctè obſervãdum quadrageſimale jejunium: ſtat s autem ſolemnibus, vel Adventûs, vel Septuageſimæ, vel aliorum temporum celebritatibus, præmonete fideles, atq́; diligenter ex paſtoralium etiam literarum præſcripta recitatione, ac ratione inſtruite ad ſacra illorum tẽporum myſteria, ſanctis pietatis officijs religiosè colenda.

Utq́; ijs omnibus pro temporum, ſolemnitatumq́; ratione illi inſtrui poſſint, ſæpe monete, ut Dominicis, alijſq́; feſtis diebus, quemadmodum ſacra Tridentina Synodus optat, ad Parochialem Eccleſiam conveniant.

Qua in re ſæpius monitionem paſtoralem eo de genere frequenti populo legite.

Sæ-

Sæpè autem, ac diligenter eoſdem docete, quàm aſſiduè orandum ſit.

Quomodo & tacitâ ſupplicis mentis meditatione, & pijs ſtatis orationibus precandum.

Quàm ſtudiosè & religiosè ſuſcipiendum veſpertinæ communis orationis inſtitutum, quàm diligenter illud ſemel ſuſceptum piè retinendum.

Ideoq; tum aliàs ſæpè in anno, eandem orationem cum indulgẽtijs conceſſis, per ſumma capita explicate; tum præcipuè diebus Concilio Provinciali tertio conſtitutis in maxima populi frequentia de ſcripto pronunciate, atq; evulgate.

Dominicis diebꝰ inſtituite populum, & monete, pro quibus oret, ut eſt in eodem Provinciali Concilio decretum. Tum

Tum præterea quas, ſingulis hebdomadæ ferijs, præcipuas precationes, Chriſtianaſq; meditationes, atq; in orando exercitationes ſibi propoſitas in promptu habere poſſit.

Quàm ſæpiſſimè verò ſermonibus veſtris populo proponite locos perpetuæ Chriſtianæ meditationis, de morte, de judicio, de inferno, de Gloria, & de præmio Paradiſi.

Monete præterea ſedulò, ac frequentiſſimè Patres, Matreſque familias, ut liberos, familiamque ſuam ad pietatis, chriſtianarumque virtutum diſciplinam religiosè inſtituant.

Ad hoc propterea Patresfamilias inducite, ut vitæ ſpiritualis ratione, & pijs exercitationibus libros probatos domi ſuæ

habeant; in quorum lectione versentur, seseq́; ac familiam instituant ad sanctè agendum.

De Patrumfamilias officio, familiæq́; institutione, editam in Concilio tertio Provinciali constitutionē in parochiali conventu legite, singulasq́; ejus partes explicate.

Tum alia præterea docete, quæ opportuna existimaveritis, quibus illi se, suamq; familiam in Christianæ vitæ institutis, atq́; exercitationibus conforment.

In officinis etiam, & tabernis, disciplinæ, vitæq́; Christianæ rationes observate: si quid autem vel ab artificibus, vel ab institutoribus, operarijsvê committi animadverteritis, quod dissolutæ disciplinæ sit, id officinarum tabernarumvē Dominos graviter

mo-

monete, oftenditeque, ea in re, officij fui partes.

Eftis participes, & focij laborum, curæq́; Epifcopalis, & in meffe Epifcopo commiffa operarij eftis, laborate una cum eo, & contendite, ut populus, cujus cura geritur, tanquam purum triticum, auxiliante divina mifericordia, cõgregetur in horrea cœleftia.

Depofitum cuftodi, inquit Apoftolus Paulus: hoc vobis fingulis dictum effe putate, ut quifque in grege, tanquam depofito fidei, curœq́; veftræ, commiffo diligenter cuftodiendo, ab omnique peccati labe confervando, cogitationem, folicitudinem, curam; ftudiumq́; omne collocet.

Parochiæ igitur unicuiq́; veftrum concreditæ, curam habete,

tum à cæteris vitijs omnibus vos ſinguli ſolicitè cuſtodite; tum curate etiam, ne odia, ſimultates, inimicitiæ, factiones, necnon temerè jurandi, maledicendi, imprecandi pravæ conſuetudines, ac ne detractiones quidem in ea ſint.

At vitia imprimis & peccata, ad quæ populum procliviorem eſſe animadverteritis; reprehendite, atq; exagitate.

Nec verò diſſimulate peccata, ſed annunciate populo ſcelera ejus: publicè peccantes coram omnibus arguite, ut & alij timorem habeant.

Idq́, agite ſpiritu fortitudinis Domini, & ut ſtrenui ejus milites bonam militiam militate, nihil planè trepidantes.

Si ab increpatione (ut vos mo-

net

net S. Gregorius) vos retinueritis, quia contra vos òdia insurgere reformidatis, non jam Dei lucra, sed vestra quæritis.

Non maledictis, non vexationibus, non calumnijs, non alicujus generis contumelijs illud, vel increpandi, vel palam arguendi officium deserite, modò Christi gloriæ, & animarum saluti serviatis.

Rursus nunquam aucupandæ hominum gratiæ studio, id agere desistite: Servus Dei non essem, si hominibus placerem, inquit Apostolus.

Væ vobis tacentibus aut dissimulantibus, si grex curæ vestræ commissus perierit. Sanguinem ejus de manibus vestris requiret justus, & omnipotens Deus.

Si igitur peccatur, ne in incre-

pationibus verba vestra blandientia sint, sed ut à Spiritu Sancto scriptum est, stimuli sint, & quasi clavi, in altum defixi.

Instate oportunè, importunè, privatis etiam admonitionibus, consilijs correptionibus, objurgationibus, ut peccantes, adjutrice divinâ gratiâ, in viam salutis revocetis.

In usum etiam sanctè ita revocate fraternam correctionem, ut non modò mutua Christiana charitate vos ipsos corripiatis; sed reliquos item, præsertim Parochiæ incolas, id charitatis & correctionis officium rectè doceatis.

Ad sermonum verò, admonitionum, & correctionum partes explendas, locos vobis comparate, præcipuè ex doctrina Cate-

chiſmi Romani, in quo magna cum populorum veſtrorum ſalutari utilitate, verſari diligenter poteſtis.

Neq; ad hoc multiplicis veſtræ Eccleſiaſticæ tractationis genus, negligite adjumenta, quæ aliunde utiliter capere poteſtis.

Cætera officia, quæ in Sacramentorum adminiſtratione, in aſſidua ad frequentem eorum uſum cohortatione, in ægrorum cura, in alijs Parochialis muneris functionibus, vobis Provincialibus, Dioeceſaniſque Concilijs præſcripta ſunt, præſtate, atque exequimini accuratè, ad eorumq; Conciliorum, conſtitutionū, decretorumvè normam omni obſervantiæ, atq; obedientiæ ſtudio, vos planè conformate.

Quæ verò decretorum Provincia-

cialium, vel Diœceſanorum partes, ad laicos eorumq́; Chriſtianam diſciplinam attinent, quò ſæpius evulgatæ, atque inculcatæ ſerventur diligentius, illas ſummatim vulgari ſermone expreſſas, crebro prout uſu venerit, populis veſtris proponite, denunciate, explicate, atque in conſuetudinem inducite.

Quæcunq́; deniq́; vel ad vos, vel ad laicos curæ veſtræ commiſſos pertinent, ea decreta, quo maximo poteſtis ſtudio in omnem executionem, diſciplinæq́ue uſum introducite. Videteq́; imprimis, ac perpendite, quæ ſint, & quàm religioſæ muneris veſtri partes, caveteque, ut in officijs, & curæ veſtræ functionibus non modò quicquam vos non committatis, ſed ne omittatis,

qui-

quidem, cùm in Sacerdotali vita, pro muneris, quod ſuſtinetis, ratione, tum graviores, tum longè plures, quàm in cœteris hominibus eſſe poſſint omiſſionis culpæ.

Vos præterea reliqui Sacerdotes, quicunq́; eſtis, quibus animarum cura non incumbit, tum alia omnia, quæ Eccleſiaſtici ordinis hominibus de divinorum officio um cultu, de vitæ honeſtate, de ſtudijs, & vitæ ſpiritualis exercitationibus, præſcripta aut monita generatim ſunt, tumque nominatim ſigillatimque ad præcipuam veſtram executionem attinent, præſtate omninò.

Vos item reliqui Clerici inferiorum ordinum, quæcunq́; ad vos, vel nominatim vel generatim ſpectant, agite omnia, ſicut Clericalis vitæ ratio, Canonum

&

& Conciliorum decretis præſcripta, poſtulat.

Chriſti eſtis, nempe de ſorte Domini, & ipſe Dominus ſors, pars ſcilicet veſtra: tales præbete vos, ut & ipſi poſſideatis Dominum, & poſſideamini à Domino, veréque dicatis: Dominus pars hæreditatis meæ.

Filij mei, nolite negligere: vos elegit Dominus, ut ſtetis coram eo & miniſtretis illi.

Videte igitur, quàm valde intentos vos eſſe oporteat miniſterijs veſtris, & quàm magnâ vitæ, morumq; caſtitate.

Proborum hominum tantùm, præcipuè Sacerdotum, vitæ ſpiritualis laude præſtantium, familiaritate utamini: ex quorũ conſuetudine tum fructum vos capiatis, tum Epiſcopus meliorem

in dies de vobis opinionem concipiat.

Majores veremini, & obſervate: eiſdemq́; rectè monentibus obtemperate.

Præter latinæ linguæ, & literarum ſtudia Eccleſiaſticæ imprimis diſciplinæ inſtitutionibus diligenter incumbite.

Sic demum vos moribus, & vitæ modeſtiâ probate, ut à Parochis & præceptoribus veſtris, tum etiam à populo bonum teſtimoniũ Epiſcopus habeat, voſq́; dignos judicet, quos majoribus Ordinibus adſcribat.

Vos verò, qui vel viſitationis munus geritis, vel Clericalis diſciplinæ curæ quovis nomine præfecti eſtis, vel in Diœceſi Vicarij circũforanei cõſtituti, in explendis muneris atq́; officij vobis cõ-

muſ-

missi partibus sedulò invigilate, atq; elaborate.

Onus, quod sustinetis, quàm grave sit, quàm plenũ curis, perpendite, tum quam in eo vobis committendo spem, fiduciamq; Episcopus habuit videte: tum efficite, ut ejus expectationi respõdeatis, vigiliarum vestrarũ studijs assiduaq; solicitudine.

Ecclesias, quæ in uniuscujusq; vestrum regione sunt, sedulò visitate: earumq; partes singulas inspicite.

Pervestigate in uniuscujusq; Parochiæ finibus, an aliqua publicorum peccatorum labes, an flagitia grassentur, quibus ut Episcopali cura Episcopus medeatur, necesse sit.

Universo Clero, pro regione commissa, invigilate diligenter, il-

illudq; imprimis videte, ut in disciplinæ Ecclesiasticæ moribus institutis atq́; officijs se contineat, Clericalisq́; moderationis legibus congruenter vivat.

Indecentem ejus habitum omninò reijcite: morum sanctæ vitæ, sacrarumq́; litterarum, & institutionis Ecclesiæ studia, si quæ in eo languescunt, excitate.

Clerici autem minorum Ordinum, in hoc maximè vobis commendati sint, ut illorum omnes, tum in vitæ moribus, tum in litterarum Ecclesiasticæq́; doctrinæ studijs, progressiones accuratè exploretis, atq́; ut maximè potestis, paternis eos cohortationibus, atq́; objurgationibus, ijsq́; assiduis, adjuvetis.

Ecclesiarum item cultum, nitorem, cæteraq́; ejus generis o-

mnia curate vestrâ diligentiâ, quæ totis in Christo visceribus ab uno quoq; vestrùm expetitur.

Quæcunq; verò vel Provincialiũ Diœcesanarumq; Synodorũ decretis, vel præcipuis instructionibus, vel visitationum jussis præscripta sunt, ea omnia, ut re ipsa præstentur, studiosè perpetuò agite.

Hæc omnia & singula his monitionibus nominatim, sigillatimque expessa, tum cuncta item reliqua, vel Concilijs Provincialibus, Diœcesanisq; sancita, vel alio modo vobis præscripta, vos omnes, ac singuli, quorũ interest, quãto potestis amore, & pietate nõ amplectimini solum, & legite, sed mente, animoq; comprehendite, servate, omniq; solicita executione præstate: totosq; vos ad

co-

cohortationũ, admonitionũ, decretorũ, & conſtitutionũ rationẽ accõmodate. Quod omne ut faciatis, ſicut nos pro Epiſcopalis noſtri officij munere, vos in hoc Diœceſano Conventu, ex conſilij Provincialis præſcripto cõmone fecimus; ita etiam unumquemq́; veſtrũ per unigeniti Filij Dei adventũ, per ejus Crucẽ, perque animarũ veſtrarũ ſalutem obſecramus, obteſtamur, divinaq́; conteſtatione monemus. Rurſus vobis ipſis univerſis, & ſingulis edicimus, ſi quis veſtrũ conſtitutionibus, decretiſq́; vel Provincialib9, vel Diœceſan s veſtra cauſa editis, non paruerit, contra eum nos acturos eſſe Eccleſiaſticis, Canoniciſq; ſanctionibus.

Cavete igitur, ne quẽ vobiſcũ paternè modo agentem, ſolicitéq;

mo-

monentem, & in conſpectu Dei vos hoc ſacro deprecantẽ auditis, eundẽ rurſus non in hac vita ſolum culpas veſtras animadvertẽtem, ſed in divino præterea judicio eaſdem accuſantẽ audiatis.

At ipſe Deus & Pater noſter & Dominus JESUS Chriſtus dirigat vias veſtras in omni Sancta Obedientia; exhortetur corda veſtra, & confirmet in omni opere & ſermone bono; ita ut dignè ambuletis vocatione, qua vocati eſtis, per omnia ei placentes, ſicq; ſanctis veſtrarũ virtutũ progreſſionibus probati, appareatis ante Deũ, & Patrem noſtrum, in Adventu Domini noſtri IESU CHRISTI, cum omnibus Sanctis ejus, Amen.

chius Co
thero D
Carolo V
bit: quò
ibus vent
navigaret
rit in ali
quæ vent
l ei occur
uppi ver
ddam erat
i, nigrum,
Nauta Wal-
terrogâſſet,
& quonam
enim Nau-
onfeſtim ei,
re, clama-
ntem He-
bi dicitur
rmas vo-
thero au-
dita

un
Verum
uit D.
vangel:)
niſi per ma
enim
co